

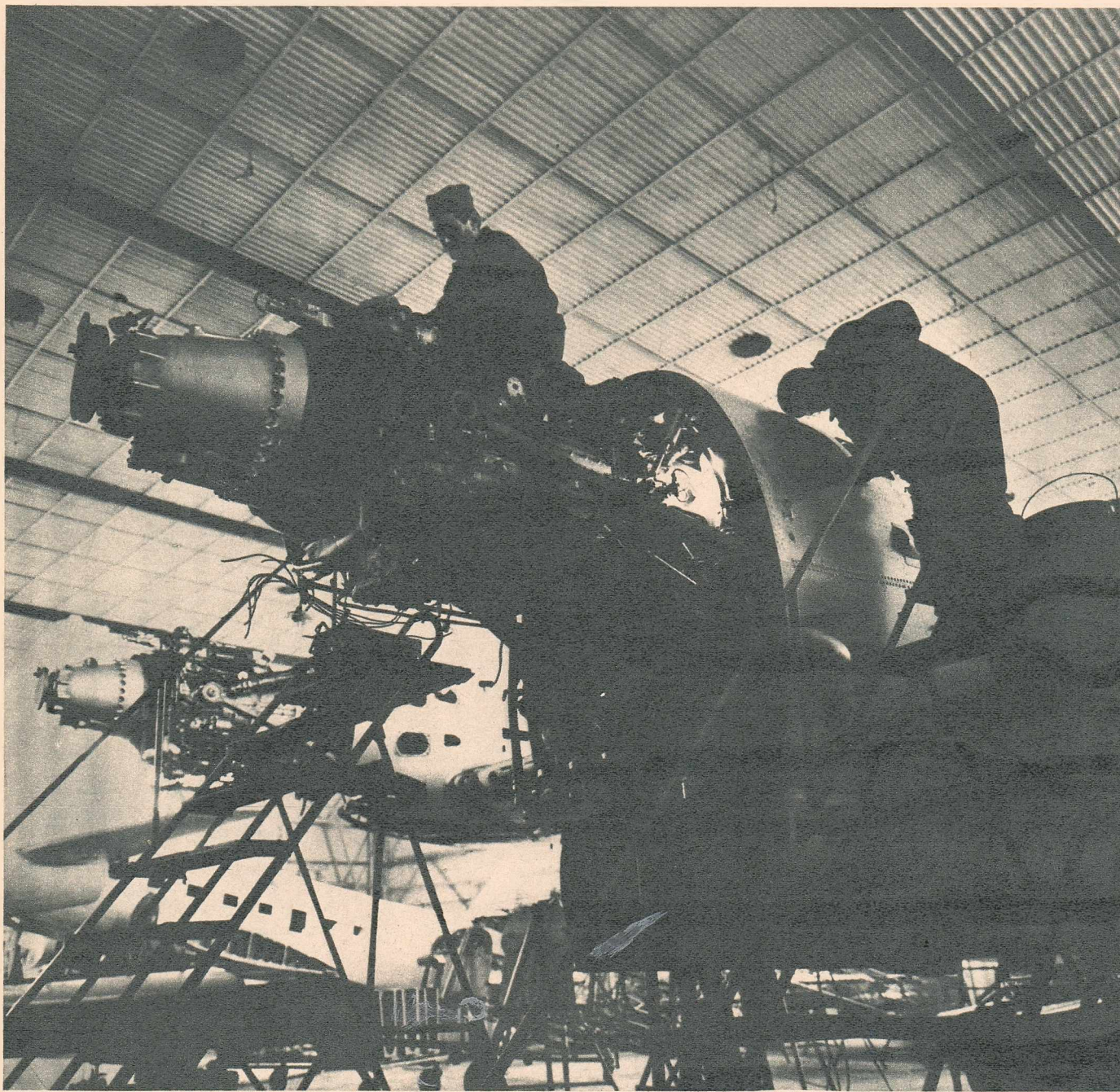
5
0

LACĂRA

L XIX
765
NUARIE 1970



reportaj de șapte zile



Hala de reparații asigură vizia integrală a avioanelor cu care este dotată aviația noastră civilă de transport

de croazieră de 250 km/oră înălțime de 3 000 m. Plafondul maxim de zbor este de 5 330 m. Calitatea principală a aparatului este afără de relativă sa ieftinătate, care se bazează însă pe posibilitatea de a decola și ateriza atât pe piste betonate cât și ierboase de foarte mici dimensiuni. «Islander» este potrivit pentru decolare doar pe o pistă de 158 m, iar pentru aterizare de 116 m, la o greutate maximă de 2 725 kg. Mai trebuie amintit că aparatul poate fi comandat în variantă cu comandă dublă, pilotajul fiind asigurat cu o aparatură modernă de comandă și radiolocație. Acest avion poate transporta 9 pasageri, accesul realizându-se foarte ușor prin trei uși laterale. În altă variantă transportă mărfuri în greutate de peste o tonă.

Cu 9 pasageri la bord, «Islander» poate zbura circa 570 km, capacitatea totală a rezervorilor permițându-i un zbor de până la 1 000 km. Avionul și-a dovedit pe deplin utilitatea și într-o serie de domenii de activitate cum sunt: muncile agricole și diferite măsurători realizate cu ajutorul peliculei fotografice.

După cum am spus, montajul și în general fabricarea acestui tip de avion au ridicat o serie de probleme. Era un domeniu nou — cel al construcției avioanelor metalice. A fost necesară, bineînțeles, o anumită perioadă de punere în temă și familiarizare. Dar nu după mult timp, așa cum ține să precizăm ing. Alexandru Haiduc, șeful secției de fabricație, colectivul de ingineri, maștrii și muncitorii reușit să-și însușească experiența necesară. Probleme pe parcurs au fost destule. Asamblarea fuselajului și a aripilor solicită o calificare înaltă. Apoi, numărul mare de muncitori specializați în structura metalică puneau alte probleme, de ordin organizatoric. Măndru de problemele și-au găsit rezolvarea în cadrul procesului de fabricație a primelor aparate ce se realizează într-un ritm accelerat. Rezultatul este pe măsură acestei activități, beneficiarul fiind, ma engleză, declarându-se satisfăcut de calitatea produsului. În acest trimestru, avioanele de tip «Islander» care vor decola de la Băneasa vor fi realizate în întregime la noi în țară.

premieră aeriană la băneasa

...Din hala spațioasă unde a fost supus unor ultime verificări, avionul cu fuselajul argintiu și de o atât de elegantă formă este remorcat la pista de decolare. Un mic grup de «interesați» — ingineri, maștrii și muncitori care au participat la montajul aparatului — asistă la «ceremonial». Pilotul de încercare își ocupă locul în cabină. Avionul argintiu începe să alunece pe pistă cu viteză sporită. După ce-a străbătut o por-

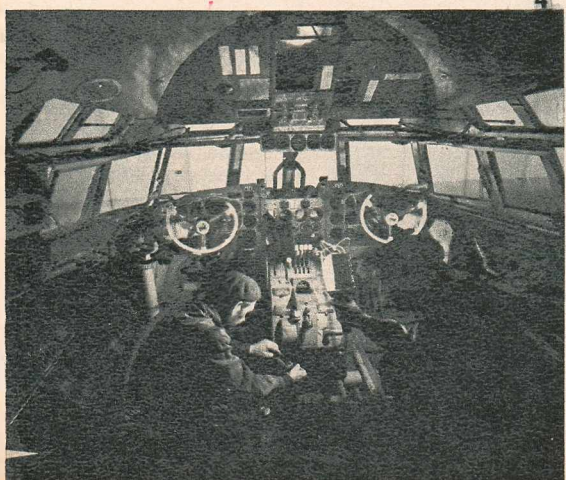
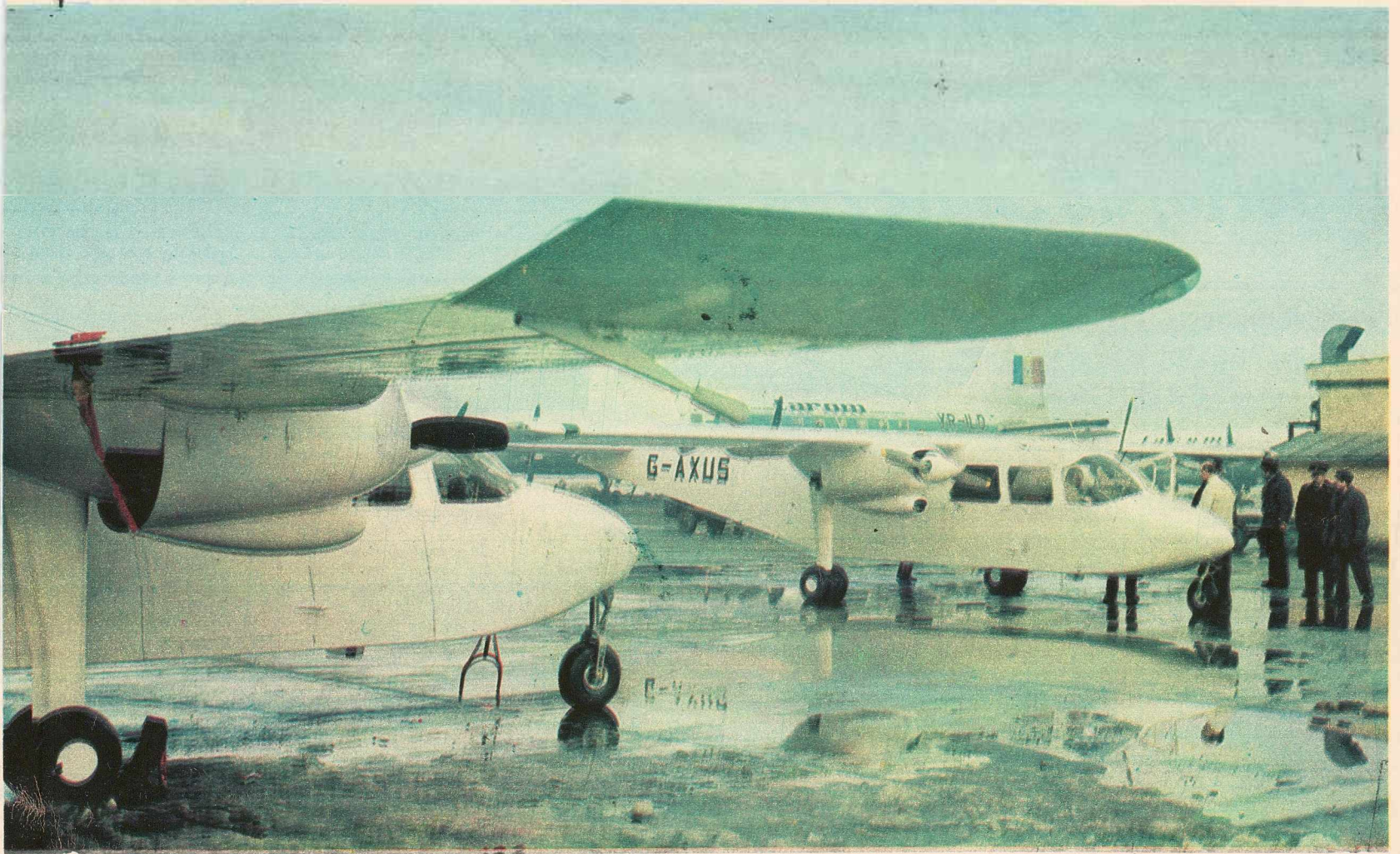
țiune ceva mai mare decât un teren de fotbal, decolează. Micul grup comentează cu însuflețire. Discuțiile vor urma, firește, și mai substanțiale, după ce avionul va reveni din prima cursă de probă cu toate aparatele de bord verificate.

...La Băneasa, în incinta întreprinderii de reparat material aeronautic, scena relatată atât de succint mai înainte ține deja de rutină și sensul ei profund poate

scăpa neavizaților. Nu oricine își poate da seama în mijlocul tumultului de motoare supuse variațiilor de verificare și a circulației a zeci de tipuri de avioane de eveniment, căci este realmente un eveniment, apariției avionului bimotor, de culoare argintie, denumit «Islander BN-2 A». O veche tradiție, cea a construcției de avioane, în care am avut precursori atât de iluștri, este revitalizată. «Islander», avion

în întregime metalic, răspunzând unor cerințe variate, a reușit această racordare. Produs al firmei Britten-Normand din Bembridge (Wight) — Anglia, avionul ne-a fost livrat, ca prototip, în cadrul unui acord de cooperare bilateral. Primele 10 aparate sînt în prezent montate la Băneasa cu material importat de la firma respectivă, urmînd ca celelalte să fie realizate în întregime la noi în țară (proiectarea pieselor, asamblarea și montajul final). Ce considerente au dus la achiziționarea licenței și a fabricării în serie a acestui avion? Fără îndoială, calitățile sale tehnice de prim ordin. «Islander» este dotat cu două motoare de cîte 264 CP, atinge o viteză maximă la nivelul mării de 270 km/oră și o viteză

M. HETU
Fotografii de S. STEIN



- 1 Primele avioane de tip «Islander» au și trecut cu succes probele de zbor.
- 2 Un nou avion de tip «Islander» se află în fază avansată de montaj.
- 3 Avionul de tip «Islander» are aripile amplasate deasupra cabinei, ceea ce-i conferă multă stabilitate în zbor.
- 4 Se verifică aparatura de bord a unui mare avion de pasageri.
- 5 Cabina de comandă. Aparatură modernă — condiții excelente de pilotare.

Nu s-ar plinge nimeni dacă ni s-ar oferi unul din recentele filme ale Ginei Lollo brigada. De la «Eu, eu, eu și... ceilalți» nu am mai avut plăcerea s-o vedem

Foto: KEYSTON

Prezentarea artistică:
Alexandru FRANCISC



FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1. Sectorul 1. Căsuța poștală 4112. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii»

reportaj de șapte zile

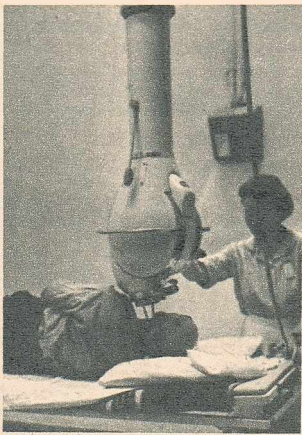
succese românești în imunoterapia cancerului

La Institutul oncologic din București a fost creată o secție clinică de imunoterapie. Referindu-se la ipoteza de lucru care a condus la organizarea acesteia, prof. dr. O. Costăchel, directorul institutului, ne-a declarat următoarele:

În urmă cu 15 ani, în țara noastră a luat ființă primul laborator de imunitate, de transplantare, în special a țesuturilor canceroase. În cadrul laboratorului am desfășurat ample lucrări de cercetare, care au avut ca rezultat crearea unor metode menite să concure la realizarea vaccinării terapeutice a bolnavilor de cancer. Astfel, pentru prima dată în practica medicală am imaginat și aplicat metoda polipasajului tumoral, care favorizează procesul de recunoaștere a celulelor canceroase de către organism. Este cunoscut faptul că celulele canceroase sînt atît de apropiate ca structură de cele normale, încît organismul nu le poate identifica decît într-un timp relativ îndelungat ca substanțe străine, ceea ce face ca procesele de apărare să fie permanente depășite de procesele de creștere a celulelor, care încep înaintea terminării proceselor de recunoaștere și probabil produc substanțe capabile să împiedice fie recunoașterea, fie procesele de apărare, care urmează de obicei. Alte observații au scos în evidență faptul că celulele tumorale, transplantate într-un alt organism, își încep procesul de dezvoltare după aproximativ 48 de ore. Procesul de recunoaștere începe în organism imediat după transplantare, dar el nu se termină în momentul cînd începe procesul de creștere, ceea ce împiedică apariția corectă a proceselor de apărare, ba chiar favorizează creșterea celulelor tumorale.

Pornind de la aceste observații de laborator, am imaginat metoda polipasajului tumoral, care constă în transplantarea de celule canceroase ce urmează a fi înlăturate din locul de transplant înainte de începerea creșterii tumorii dar după pornirea procesului de recunoaștere. În acest fel se încearcă a se crea condițiile pentru desfășurarea completă a acestui proces, pentru a se da organismului posibilitatea să declanșeze fenomenele de apărare, care în mare parte pot fi numite procese de formă prin alte mijloace împotriva bolii. Aceste procese la rîndul lor trebuie de asemenea sprijinite. Deocamdată noi ne-am limitat la favorizarea proceselor de apărare, care sînt greu de realizat de către organism, tocmai datorită similitudinii celulelor canceroase cu cele normale. Desigur că există încă numeroase detalii privind mecanismele com-

plexe ale proceselor de recunoaștere, despre care nu putem vorbi aici. Ele sînt realizate prin cooperarea unor tipuri speciale de



Tratarea tumorilor maligne cu ajutorul unei instalații moderne care folosește ca sursă radioactivă cesium radioactiv.

celule specializate în recunoașterea și fabricarea de anticorpi sau distrugerea celulelor canceroase; aceste celule se numesc imunocite sau celule imunocompetente.

În cadrul institutului am creat o metodă de vaccinare care, în urma rezultatelor obținute pe animal, este utilizată și pe om. Am numit-o metoda de vaccinare epidermică, deoarece am constatat că epidermul are proprietăți imunologice speciale, înaintea necunoscute. Prin aplicarea metodei la peste 150 de bolnavi am obținut regresii parțiale ale tumorilor, în cazuri foarte avansate, în care metodele clasice nu mai pot da nimic. Trebuie să precizăm însă că această metodă este abia la începuturile ei și există un mare decalaj între profunzimea concepțiilor teoretice și a modelelor experimentale și simplitatea, aproape empirismul, metodelor clinice ale imunoterapiei, comparabile cu începuturile de acum 20 de ani ale chimioterapiei, care este astăzi totuși o metodă competitivă, prin valoarea ei, cu radioterapia cancerului, pe care a înlocuit-o cu succes și definitiv în unele localizări ale acestei boli, ca de exemplu leucemiile. Considerăm că, în cinci până la zece ani, intensificînd cercetările în domeniul respectiv, imunoterapia cancerului va putea deveni o metodă curentă în tratamentul cancerului, cu perspective mai mari decît celelalte, deoarece este singura specifică și nedistructivă.

Rezultatele obținute de noi, atît cele experimentale cît și cele clinice, au fost comunicate în diferite centre din străinătate, fiind bine apreciate. Astfel, la Berlin s-a propus să se organizeze la București o conferință de imunoterapie a cancerului.

Gh. BRĂTESCU

studenții, examenele și „avansurile“ asupra verii

Începînd de mîine în universitățile și institutele de învățămînt superior din întreaga țară se inaugurează obișnuita sesiune de iarnă a examenelor studențești. Obișnuită, și totuși deosebită de altele printr-o serie de reglementări stabilite de forurile în drept. Asupra acestora am solicitat informații tovarășului George Ciucu, director general în Ministerul Învățămîntului.

Ce am aflat din răspunsurile primite la întrebările noastre?

Sesiunea de examene se va desfășura între aceleași date în toate facultățile universităților și institutele de învățămînt superior din țară: între 1 și 18 februarie. În general, la fiecare facultate, în fiecare an de studii se vor susține 2—3 examene. Între 18 și 24 februarie studenții vor beneficia de o săptămînă de odihnă. În timpul căreia ei pot susține, facultativ, și examenele parțiale — cite un singur asemenea examen în fiecare an de studiu.

Desigur că nici existența examenelor parțiale nu e un lucru absolut nou. Nouă este însă reglementarea lor, survenită printr-o recentă hotărîre a Ministerului Învățămîntului, conform căreia organizarea acestui fel de examene — care pînă acum nu era obligatorie în toate institutele și facultățile — a devenit o obligație

pentru conducerile acestora, păstrîndu-și însă, pentru studenții caracterul facultativ. Sesiunea de iarnă, necuprinzînd mai mult de 2—3 examene, permite studenților ca, prin aceste «parțiale» să ia un «avans» asupra examenelor din vară, — de obicei mai multe și mai grele — reducînd astfel din dificultățile pregătirii unui volum mai mare de cursuri. Examenele parțiale vin astfel ca un corectiv în echilibrul sesiunilor, ușurînd talgerul — mai încărcat în sesiunea de vară — al balanței examenelor.

Instrucțiunile date de Ministerul Învățămîntului cu prilejul actualei sesiuni de examene studențești pun accentul pe două lucruri: o exigență sporită a examinatorilor, în vederea verificării temeinice a cunoștințelor studenților; muncă organizatorică mai bună din partea rectoratelor și a decanatelor pentru realizarea unei asemenea planificări a examenelor, încît grupelor de studenți să li se asigure, între un examen și altul, pauzele necesare pentru o temeinică pregătire.

Sperînd că se vor respecta toate aceste indicații, nu ne rămîne decît să urăm studenților — ca și examinatorilor lor — tradiționalul «succes!».

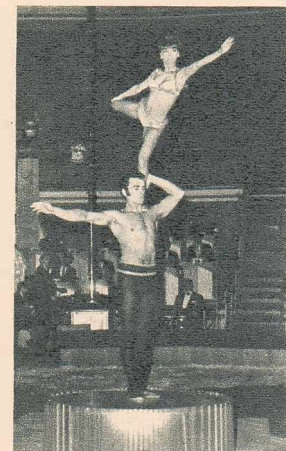
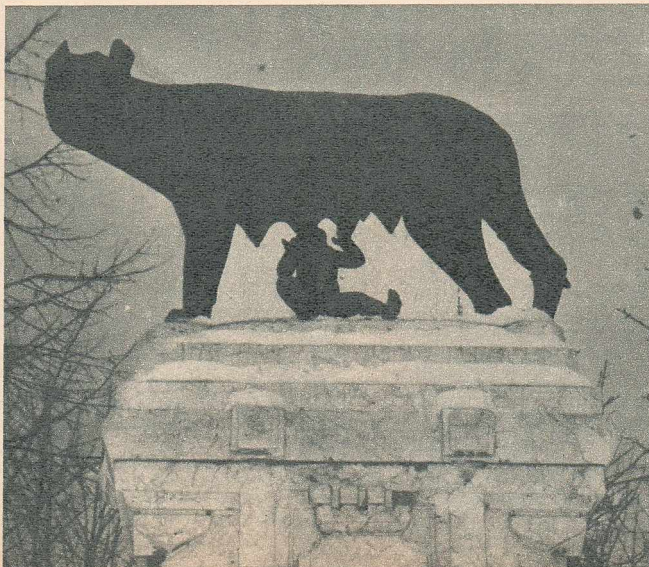
V. SAVIN

a dispărut un geamăn!

Aflăm cu stupeoare că deunăzi, la trei milenii după întemeierea Romei, Romulus, băiețelul, s-a certat zdrăvăn cu fratele său Remus (sau viceversa), fapt pentru care acesta (sau celălalt) a părăsit jignit locuința maternă îndreptîndu-se, gol pușcă, într-o direcție necunoscută.

Îndurerata mamă (adoptivă) adresează pe această cale o fierbinte chemare pentru regăsirea

geamănului ofuscat sau, eventual, intervenții la primăria orașului și la Direcția monumentelor istorice, singurele instituții în stare să urgenceze apianarea tragicului conflict. Semnalmente: statura potrivită (60 cm), vîrsta 2723 ani, a participat la fundarea Romei, vorbește latina vulgară, o rupe binîșor pe etruscă și a avut ultimul domiciliu în Piața Dorobanți.



Turneul ciroului Scala Stockholm a înregistrat București un mare și bine meritat succes.

sala pașilor pierduți

CA URMARE A NOASTRE din numărul trecut referitoare la controalele psonaj efectuate de organele miliție la întreprinderea INOX controale care au evidențiat superficialitatea crasă a paznicilor de la poarta fabricii — am prii din partea directorului unității următoarele precizări: au fost găsite lame de cuțit și într-autoturism, respectiv în autohiculul nr. 2-B-8711, aflat la poziția salariaților din conducere. Pentru această faptă, descopei la primul dintre controale, șeful rului Marin Lincă i s-a desfășurat contractul de muncă.

PROPO DE CONTROALE cu rezultat spectaculos: ofițerul din serviciul judiciar al Miliției orașului Craiova au efectuat percheziția la domiciliul specialistului recidivist Dumitru Pîrlescu. S-au găsit: 381 perechi cercei, 388 lăntșoare, 417 cociuțe din gablonz, 1 486 rezerve pix ș.a.

RISCURILE «MESERIEI» nu ocolesc nici pe hoții de buzuna Necazul onora dintre cei prii asupra faptului pe raza Căpîlei a fost cu atît mai mare cu cît ei nu reușiseră să subtilizeze de obiecte de importanță minoră Gheorghe Mihăescu a trebuit se mulțumească doar cu o bati de damă, Vasile Guță, cu 17 și mai multe notițe cu numere telefon, Buescu Georgeta, cu prospect cu instrucțiuni pentru spălătul ciorapilor supraelast

DIN TRENUL 2 008 Sibiu-l București a fost furat un aparat radio portativ. Lucrătorii postului de miliție al gării Rîmnicu Vilău au prins făptuitorul — Ion Gheșiu din comuna Orlea, județ Olt — în timp ce asculta... n lodia preferată.

Sergiu ANDO

În toate județele

ULTIMUL AN AL CINCINALULUI - UN AN DE ÎNALTĂ EFICIENȚĂ

1970 este ultimul an din șiragul cincinalului. An hotărât în care își vor găsi finalizare idaniile depuse în tot răstimpul acestei perioade și care, el însuși, trebuie să aducă o substanțială contribuție la realizarea marilor obiective economice și sociale pe care națiunea și le-a propus să le împlinească.

Privit prin perspectiva elementelor fundamentale, 1970 înseamnă darea în exploatare a circa 100 de obiective și capacități noi, deschiderea lucrărilor pentru alte obiective, dar mai ales el trebuie să însemne un ritm înalt de dezvoltare a producției, ridicarea eficienței întregii activități economice și presupune folosirea cât mai rațională și cu randament maxim a capacităților de producție, micșorarea consumurilor de materii prime, ridicarea într-un ritm mai înalt a productivității muncii. Astăzi unanim acceptată ideea că o activitate productivă nu trebuie să se dezece cu pierderi, ci, dimpotrivă, trebuie să contribuie la satisfacerea nevoilor sociale, la creșterea nivelului și venitului național. Iată ce eficiența devine o problemă fundamentală a întregii noastre societăți.

În scopul realizării acestui decelerat, organizațiile de partid Brașov și Timiș au adresat tuturor

organizațiilor județene de partid, oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, agricultură, înflăcărate chemări la întrecere pentru realizarea unei mai intense activități creatoare, pentru îndeplinirea și depășirea planului de dezvoltare a economiei naționale pe 1970. Să producem mai mult dar și mai bine! Este o idee de bază a acestor chemări, care solicită nu numai talentul practic al fiecărui om al muncii, dar și conștiința sa.

Chemările la întrecere au fost dezbătute în plenaryle comitetelor județene de partid. Analizând rezultatele obținute, posibilitățile și rezervele de care dispun unitățile economice de pe teritoriul lor, plenaryle s-au angajat să realizeze peste prevederile inițiale ale planului importante producții suplimentare, să valorifice la un nivel superior baza tehnico-materială, să gospodărească mai eficient valorile materiale și bănești de care dispun.

Anul 1970 — cu întrecerea de largă respirație care a început — este un an de intense eforturi, o nouă și importantă etapă în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. (În rindurile care urmează publicăm doar câteva dintre angajamentele cuprinse în răspunsurile la chemările la întrecere ale județelor Brașov și Timiș.)

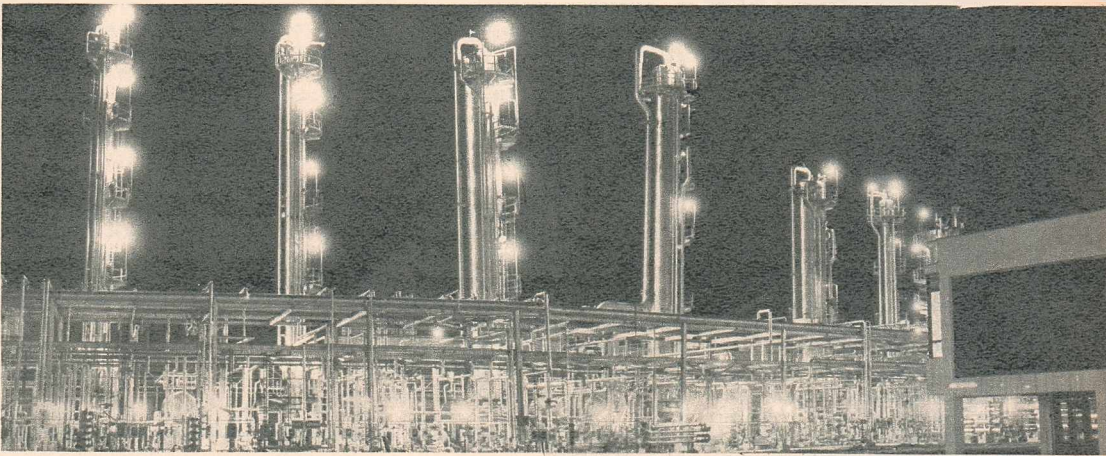
me a 22 de obiective și capacități de producție, în județul Bistrița-Năsăud a 100 de apartamente. La Galați laminorul de benzi la rece va fi pus în funcțiune cu 10 zile mai devreme, 4 cupatoare de la Slebing cu 5—8 luni, Fabrica de oxigen cu 30 de zile etc., reducându-se costul lucrărilor de investiții pe județ cu 3 milioane lei.

Eficiența investițiilor se realizează nu numai prin devansarea termenelor, ci și prin importante economii de materiale. Pe lângă scurtarea termenelor de execu-

ție, angajamentul județului Dimbovița prevede o economie de 50 tone metal și 100 tone ciment, cel al județului Bihor, reducerea cu 100 tone a consumului de metal, cel al Galațiului, cu 430 tone metal, 1 500 tone ciment și 225 mc material lemnos.

Creșterea gradului de folosire a utilajului, mai buna organizare a șantierelor, întărirea disciplinei și folosirea completă a timpului de lucru fac parte din complexul de măsuri pe care le cuprind angajamentele județelor.

Combinatul chimic din Pitești, una dintre puternicele unități industriale din județul Argeș care vor participa, conform angajamentului luat, la depășirea planului la producția-marfă pe întregul județ cu 120 milioane lei.



Îndeplinirea și depășirea planului — sarcină de cea mai mare importanță

Îndeplinirea și depășirea planului de stat reprezintă unul din cele mai importante componente ale acestor angajamente. Cifrele indică, pe cât de succint posibil, atît de sugestiv, marile posibilități de care dispune industria în această direcție. Așa, de pildă, menii muncii din județul Arad, re activează în importantul sector al industriei, își propun să economisească în acest an 944 tone de metal, 2 450 mc cherestea și 30 tone bumbac. În ce privește anul producției marfă, el va fi pășit cu 52 milioane lei. În județul Dimbovița se prevăd economii de peste plan la producția marfă industrială în valoare de 30 milioane lei. Se vor economisi prin ducerea normelor de consum 5 tone metal, 1 000 mc material lemnos și 15 tone bumbac. Oamenii muncii din județul Galați și-au propus să depășească planul producției marfă în industrie cu 1,5 sută, ceea ce reprezintă, printre altele, 13 000 tone fontă, 10 000 tone oțel, 16 500 tone abur și 7 200 tone tablă mijlocie groasă etc., etc. În județul Prahova, a cărui puternică industrie nu mai are nevoie de recomandări suplimentare, analiza aprofundată a posibilităților de per-

fecționare a întregii activități economice a dus la stabilirea unor indici elocvenți de depășire a planului. Se vor obține suplimentar: 5 100 tone țevi, 22 000 tone produse petroliere, 20 000 anvelope, 200 tone polietilenă, producția marfă pe întregul județ depășindu-se cu 200 milioane lei. La Tulcea, depășirea planului producției globale industriale se va cifra la 11 milioane lei, iar în Bihor, județ așezat în cealaltă extremitate a țării, oamenii muncii români, maghiari și de alte naționalități au hotărât ca printr-o concentrare a tuturor forțelor să depășească planul producției marfă în industrie cu 50 milioane lei.

Din întreaga țară — pînă la închiderea ediției noastre — continuă să sosească entuziaste răspunsuri. Cifrele enunțate arată cum nu se poate mai convingător că sarcinile de plan pot fi nu numai realizate integral, ci și larg depășite, astfel încît economia noastră națională, industria, să fie impulsionată spre cote tot mai înalte. Promptitudinea, seriozitatea și referirea concretă, la obiect, iată elementele esențiale ale acestor angajamente. Ceea ce ne întărește convingerea că ele vor fi traduse în practică integral.

sporirea eficienței investițiilor

Țara întreagă e un vast șantier. Se investesc miliarde de lei pentru dezvoltarea potențialului industrial și construirea a sute de mili de apartamente. Tendința spre rentabilizarea investițiilor,

prin darea în funcțiune cît mai devreme a obiectivelor noi, e cuprinsă în toate răspunsurile date de județe la chemarea la întrecere. În județul Vilcea se preconizează punerea în funcțiune mai devre-

un indice grăitor: productivitatea muncii

Este știut că sporul producției industriale este în directă dependență de eficiența cu care este cheltuită munca socială în procesul de producție, este știut că productivitatea muncii constituie unul dintre indicatorii calitativi de bază ai economiei naționale.

Iată de ce este deosebit de interesant să urmărim comparativ angajamentele luate — în numele tuturor celor ce muncesc — de către organizațiile județene de partid, cu privire la sporirea productivității muncii.

Oamenii muncii din județul Brașov își propun ca în industrie, prin organizarea mai bună a producției, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare, prin întărirea disciplinei în muncă și prin utilizarea completă a fondului de timp de lucru, să sporească productivitatea muncii planificate cu 1 200 lei pe salariat.

De reținut că sporul de producție ce se va obține față de anul 1969 se va realiza în cea mai mare parte tocmai pe seama creșterii productivității muncii.

Pe de altă parte — cu privire la sectorul construcții-montaj — angajamentul prevede o depășire cu 400 lei a productivității muncii pe salariat. Aceasta se va realiza prin extinderea industrializării lucrărilor, folosirea soluțiilor cu grad înalt de prefabricare, prin programarea și organizarea rațională a execuției lucrărilor și utilizarea integrală a fondului de timp de lucru.

Și acum, iată câteva dintre angajamentele răspuns:

— **Organizația Prahova:** pe an-

sambul industriei județului, productivitatea muncii va spori cu cel puțin 1 la sută peste nivelul planificat.

— **Organizația Buzău:** productivitatea muncii va crește în industrie cu 0,5 la sută peste nivelul planificat, iar valoarea beneficiilor peste plan se va ridica la 4,5 milioane lei.

— **Organizația Arad:** productivitatea muncii în industria republicană va spori cu 0,6 la sută peste sarcina prevăzută. Se vor obține peste plan 8,4 milioane lei beneficii.

— **Organizația Vilcea:** productivitatea muncii va crește cu 1,4 la sută peste nivelul planificat în industrie; se vor obține, în mod suplimentar, 5 milioane de lei beneficii.

— **Organizația Tulcea** și-a propus o sarcină de creștere a productivității muncii cu 1 la sută.

— **Organizația Dimbovița** preconizează creșterea productivității muncii în industrie cu 900 de lei pe salariat, peste nivelul planificat, și obținerea peste plan a 10 milioane de lei beneficii.

— **Organizația Vrancea:** creșterea productivității muncii în industrie cu 1 300 lei pe salariat, față de nivelul planificat.

Multitudine de cifre, de coeficienți, dar o singură concluzie: angajamentele organizațiilor județene de partid constituie, printre altele, exemple prin care se dovedește, o dată în plus, un adevăr aparținînd de economia politică: în socialism, legea generală a creșterii productivității muncii dobîndește specificul vădit avantajos al creșterii necontenite.

municipiul bucurești: angajamente importante

Cu uriașul său potențial economic, Capitala are un rol major, și am spune exemplar, în îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1970. Angajamentele luate de organizația de partid a Capitalei pornesc de la analize și studii profunde privind posibilitatea descoperirii de noi resurse materiale și umane, de la folosirea întregii capacități a mijloacelor de producție și asigurarea unei calități exemplare. Telul final este: atingerea unei eficiențe economice sporite. Eficiența este de altfel și premisa pe care își bazează municipiul București angajamentele: depășirea planului producției-marfă cu 500 milioane lei, o producție suplimentară pentru fondul pieței în valoare de 200 milioane lei, punerea în funcțiune a 20 de obiective și capacități de producție cu 1-6 luni mai devreme față de termenele planificate, depășirea planului de export cu 80 milioane lei, asimilarea a 800 de produse și articole noi, predarea înainte de termen a 5 000 de proiecte de execuție și 525 studii tehnico-economice etc. Dacă mai adăugăm la toate acestea sporul de 1 la sută prevăzut peste nivelul planificat la productivitatea muncii (ceea ce înseamnă, estimativ, o producție globală în valoare de peste 1 miliard lei), avem dimensiunile importantelor angajamente pe care și le-au luat comunistii din municipiul București, împreună cu oamenii muncii din Capitală, în acest an hotărît al cincinalului.

reportaj de șapte zile

eugen ionescu —



membru al
academiei
franceze

«Nemuritorii» Academiei Franceze au primit recent în rândurile lor pe celebrul dramaturg Eugen Ionescu — distincție eminentă în câmpul culturii franceze și internaționale. Teatrul lui Eugen Ionescu, «...un chestionar al condiției umane» (Phillippe Senard), binecunoscut publicului nostru, își plasează creatorul pe podiumul ocupat de către cele mai prestigioase personalități artistice contemporane. Evenimentul innoibilează o ascensiune literară ale cărei începuturi s-au conturat în interiorul literelor românești acum patru decenii prin debutul de la «Bilete de papagal» (1928). Publicistul și scriitorul de atunci și-a apropiat meseteșugul condeiului cu asemenea vocație — vehementă, tonică — încît istoriografia literară îl va menține pe acest «copil teribil al criticii literare» printre exponenții ei reprezentativi. Dar «copilaria» s-a scurs așa cum o știm... Alegerea dramaturgului printre aleșii Academiei Franceze încununează astăzi decisiv valoarea unei opere configurate mult mai târziu (dec. V) — parcă după o reclusiune în sinul căreia se pregătea, îndelungat și mistuitor, revelația unui umanism în primejdie de a dispărea. Lumea contemporană poartă în sine germeii propriei ei disoluții; oamenii își dovedesc incapacitatea de a întrezări calea unui destin individual — pare să spună Eugen Ionescu în piesele sale. Dramaturgul francez este preocupat, într-un secol «antiumanist», de condiția umană și de reflexul ei social. Sentimentul tragic al vieții, identificarea destinului istoric cu cel ontologic — câteva probleme care frământă societatea contemporană — sînt proiectate pe fundalul raporturilor dintre ființa umană și existență ca o speranță în relansarea încrederii în om și în solidaritatea acestuia cu semenii săi. O operă (Cîntăreața cheală, Lecția, Scaunele, Ucigaș fără simbrie, Rinocerii, Regemmoare) parcă mai coerentă și

mai emulatoare decît a celorlalți corifei (S. Beckett, A. Adamov, J. Genet ș.a.) ai unei mișcări teatrale purtînd cele mai întîmplătoare denumiri. O opinie... care se întîlnește cu o certitudine.

Căci pentru Eugen Ionescu și pentru noi primirea în Academia Franceză echivalează cu Nobel-ul acordat lui Samuel Beckett.

Napoleon IANCU

primii mesageri '70 ai folclorului românesc

Primul turneu peste hotare pe 1970 al unui ansamblu folcloric din România revine formației «Călușul» a Căminului cultural din comuna Scornicești, județul Olt. La 27 și 28 ianuarie, artiștii amatori ai ansamblului din Scornicești vor face un scurt popas în Austria, pentru a oferi publicului din Salzburg prilejul de a admira originalitatea și virtuozitatea artei populare românești, frumusețea și eleganța portului nostru național.

Turneul va continua apoi în Olanda, unde ansamblul românesc a fost invitat să participe la serbările jubiliare ale grupului folcloric «Kaspergo» din localitatea Goea. Participînd la acest festival, ansamblul «Călușul» va da apoi spectacole, pînă la 9 februarie, la Hilversum, Rotter-

dam și alte orașe olandeze.

Consacrarea internațională a tînărului ansamblu «Călușul» a fost prilejuită de participarea la Festivalul internațional de folclor de la Asele (Suedia), care a avut loc în vara lui 1969. La această confruntare, în care a evoluat alături de valoroase echipe artistice de amatori din alte 8 țări europene, formația folclorică românească a cucerit Premiul I pentru dansuri, și în special pentru suita «Nunta din Scornicești».

Tot anul trecut, «Călușul» a făcut un schimb de turnee artistice cu ansamblul folcloric din comuna Pravăț (R.P. Bulgaria) și a întreprins un reușit turneu în R.S.F. Iugoslavia, la invitația Casei de cultură Vrșet.

S. MAX

AVENTURA CEA DE TOATE ZILELE

pistele nu duc nicăieri



Ciini poliștiști caută, în cimitirul din preajma locuinței familiei McKay, femeia răpită. Cercetările aveau apoi să se extindă în toată Anglia.

Scotland Yard-ul n-a reușit pînă în prezent să facă lumină în cazul dispariției Muriei McKay. Sutele de interogatorii, cercetările amănunțite întreprinse pe tot teritoriul Marii Britanii, apelurile publicate în presă și difuzate prin radio și televiziune n-au dus la nici un rezultat.

Muriel McKay, soția lui Alex McKay, vicepreședintele Consiliului de administrație al săptă-

minalului de mare tiraj «News of the World», a dispărut în seara zilei de 29 decembrie de la locuința sa. În casă părea să se fi dat o luptă. Ușa era forțată. Bijuteriile lipseau. La puțin timp după anunțarea răpirii — primul telefon anonim: o persoană ce pretindea a avea legături cu Mafia cerea lui Alex McKay o răscumpărare de nu mai puțin de 1 000 000 lire sterline, fără a preciza condițiile în

care dorea să primească suma și să restituie prizoniera. Urmează alte zeci și zeci de telefoane anonime din partea unor persoane cerînd răscumpărări sau oferînd, contra cost, informații. Apoi un mesaj scris de mîna doamnei McKay în care nu comunică decît că are ochii legați, că îi e frig, că nu va mai putea rezista mult timp și îl imploră pe soțul ei să facă tot ce poate ca s-o salveze. Familia McKay publică în presă un apel la răpitori, «persoanele serioase» fiind rugate să-și formuleze concret pretențiile. Dar, curios, nu apare nici o «persoană serioasă». Sosește în schimb o scrisoare, tot anonimă, al cărei autor se referă la consecințele nefaste pe care le-a avut asupra propriei lui fiice săptămînalul «News of the World» (publicație cu caracter de scandal, frizînd frecvent pornografia) și amenințînd c-o va ucide pe Muriel McKay dacă «materialele cu porcării» nu vor înceta să apară. Scrisoarea conține și o referire evidentă la recenta publicare în «News of the World» a memoriilor Christine Keeler, eroina scandalului care îl compromisese pe John Profumo, fost ministru conservator. Scotland Yard-ul pornește pe noua pistă, dar și de data aceasta cercetările se dovedesc infructuoase. Nici o legă-

tură cu scandalul Profumo putut fi încă depistată, iar acum care-și exprima revolta privind presa pornografică mai dat nici un semn de viață. De altfel, în paranteză fie și aici nici «News of the World» în ciuda disperării vicepreședintelui consiliului său de administrație, care a apelat pînă la specialiști în științele oculte pentru a-și regăsi soția — nu semne că ar intenționa să-și scrie be profilul.

În fața mușeniei răpitor Scotland Yard-ul ajunge să pînă la îndoială faptul că Muriel McKay a fost răpită. Fără a se nececelealte posibilități, se creează o ipoteză potrivit căreia d-na McKay, suferînd se pare de o boală de nervi, ar fi plecat pur și simplu de acasă sau recurs la o înscenare pe care a se întoarce, neștiută de nimînă în Australia natală — pe o împreună cu familia, o părea în urmă cu 13 ani pentru a instala la Londra. Cit despre Muriel McKay, acesta e din ce în ce mult convins că soția lui e moartă. Asemenea lui Dawn Jones, cărei cadavru a fost găsit în munții Scoției, după ce, cu cît luni în urmă, dispăruse din acest distins cartier londonez.

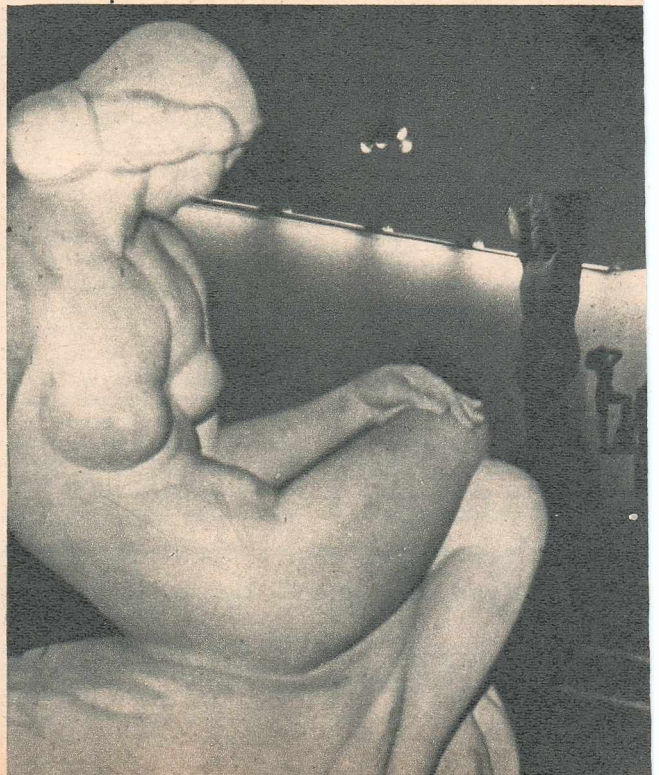
D. BRUD

expoziția ivan mestrovic

În sala Dalles s-a deschis expoziția Ivan Mestrovic, unul dintre titanii sculpturii contemporane. Născut la Vrpolje în Slovenia, în 1883, și mort la South Bend, în Indiana (S.U.A.) — 1962, Ivan Mestrovic, artist de o rară vitalitate creatoare, marchează începutul propriu-zis al sculpturii moderne iugoslave. Inspirat de statuara antică și preluînd, întrucîtva, «timbrul» neoclasicist, Ivan Mestrovic, promotor al ideilor plastice noi, se simte atras, în principal, de întrușiparea mari-

lor teme naționale. Opera Mestrovic, transpoziție este a unei largi tematicii patriotice — mari figuri sugerînd vigoare forță, compoziții istorice monumentale și de caracter epic («Timbrul din Kosovo», «Mormîr soldatului necunoscut de la vala»), cicluri întregi de portrete de personaje istorice de femei văduve — cucerește sinul plasticii contemporane loarea unui limbaj integral.

I. TOM



PAUSTOVSKI

M-am gândit deseori la moartea ta, bătrine aestre, m-am gândit atunci când tu trăiai și reai să mai trăiești încă și, la gândul că, pierdu-te, voi rămâne încă o dată orfan, îmi mțeam inima golită de bucurii, de speranțe, de certitudini. Și abia acum, rătăcit pe un țârm ustiu și inospitalier pe care aleargă în neștire cohorte de mașini, se zbcuciumă palmieri din arton galben și strălucesc firme de neon, aflui e moartea ta dintr-o notiță de ziar... Și nu ai pot face nimic, nici măcar ceea ce îmi ceam că voi face cu siguranță, ca într-un legămint, să vin și să-ți pun la căpătii o floare, o iminare și poate o carte... Mi-ai spus odată ovestea cu servitorul aurarului care, mătund zi de zi atelierul stăpinului său, a adunat în gunoiul zilnic pulberea de aur fir cu fir, la sfârșitul vieții, a făcut din ea cea mai sublină bijuterie — un trandafir de aur. Stiam că ervitorul acela erai tu, că aurarul era iubirea, tr atelierul din gunoiul căruia alegeai pulberea e aur să faci din ea un trandafir nemaipomenit e frumos ca să-l oferi oamenilor era pământul ostru. Iți aud aievea respirația de astmatic, și văd ochii albaștri privind adînc de sub frunee smeadă, și mă întreb dacă într-adevăr ai utut să mori...

Ultima dată te-am văzut, sau mi s-a părut că e văd, la Moscova, prin 1964, la un concert al Marlenei Dietrich. Ea tocmai fusese întrebată care este scriitorul ei preferat și a pronunțat în nume, numele tău, iar cineva ți-a telefonat icasă și ai venit imediat s-o vezi și să-i mulumești... Te-ai suit pe scenă încet, cu mers remurător, te-ai înclinat în fața ei și, punîndu-ți un genunchi pe scînduri, ca vechii trubaduri, i-ai sărutat mîna. Apoi n-ai mai putut să te ridici și femeia a vrut să te ajute, dar n-avea nici ea puteri, căci și îngerii albaștri îmbătrînesc... Și au sărit alții să te ajute. Eram și eu printre ei, m-ai privit lung, și-am spus că eu sînt, și mi-ai spus că nu mă mai cunoști. Aveai ochii încețoșați de lacrimi, obrazul ți se rumenise de rușinea neputinței, dar ai scos atunci de undeva un trandafir roșu, un trandafir adevărat, care nu era de aur, și i l-ai oferit ei...

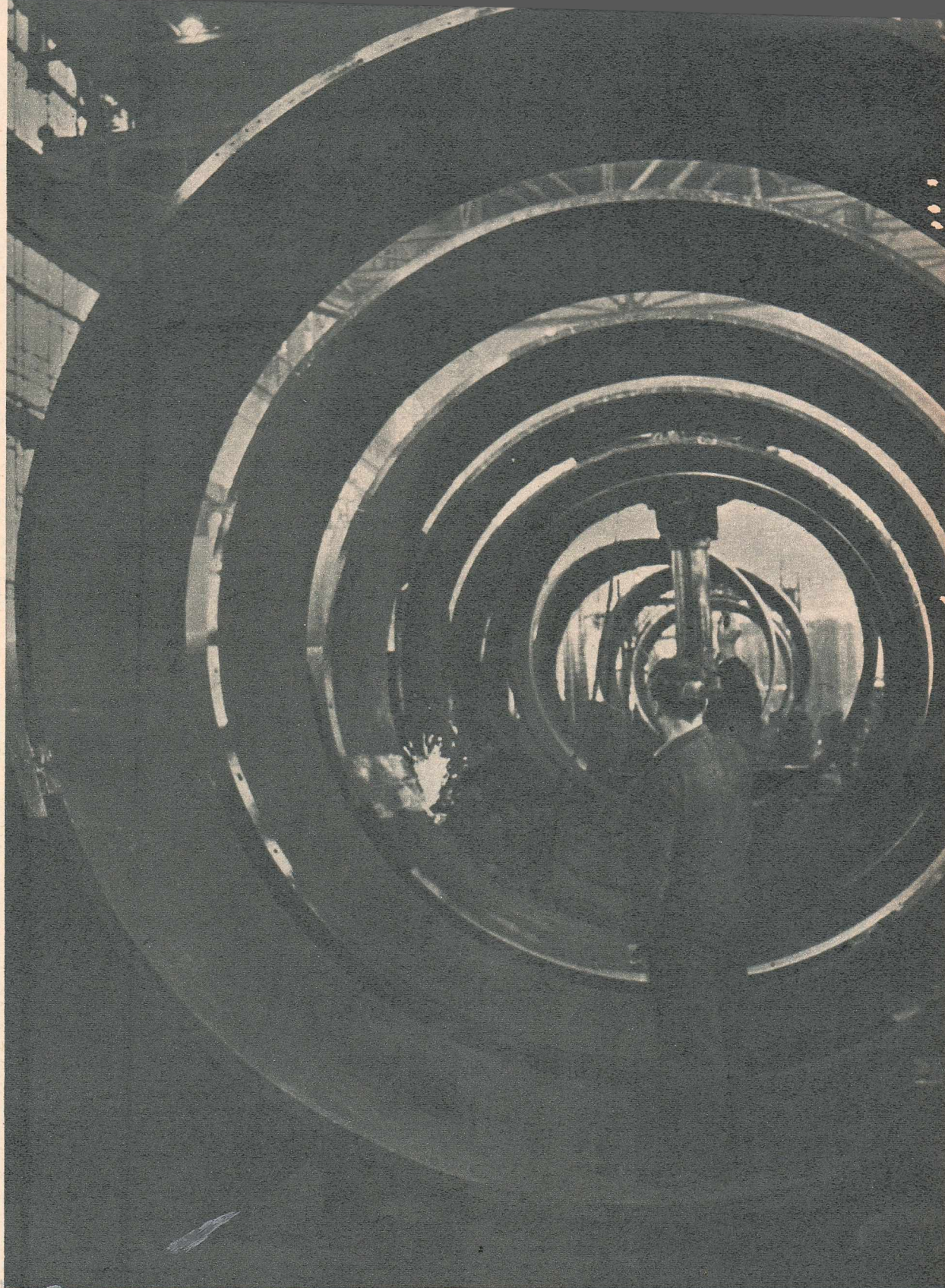
Notița aceasta de ziar plin cu reclame, cu reportaje senzaționale și fapte diverse nu-ți poate dezvălui sfârșitul. Nu-l cred, deși litera îmi spune că așa este, că nu încapă îndoială, dar eu te văd acolo, cu un genunchi înfipt în pămînt și cu o roză întinsă candid îngerilor albaștri.

Și eu încerc să te ridic, dar trupul îți este greu, prea greu, prea greu, iar tu nu mă mai recunoști. De ce?

Mă întreb «de ce» și te plîng pe țârmul acestei mări nordice care, ca un plămîn uriaș, respiră și aspiră din șase în șase ore ridicîndu-și apele și coborîndu-și-le între brațele neputincioase ale digurilor de granit. Mă obsedează imaginea răvășitoare a Poetului de fier ieșit pe țârm de sub mîinile unui frate de-al tău, Ossip Zadkin...

Abia acum înțeleg adevărul maximei lui Caldwell: «Poetul este un animal marin care trăiește pe uscat și se străduiește să zboare...» Are pieptul sfișiat și din inima lui sfițecată a crescut o liră... Partea dreaptă îi este o tulpină de copac, laba piciorului — o rădăcină contorsionată strîngîndu-se în duritatea pietrei, pulpa retezată lasă să se citească în carnea ei versuri și cercurile unei vîrste adolescente, crengi înfrunzite îi cresc din brațul drept, iar spatele despîcat desenează în tăietura lui o cruce... Așa ai fost tu întotdeauna — un animal marin care a trăit pe uscat și i-a învățat pe oameni să zboare...

Knokke le Zout, 16 iulie 1968



trăiți în 1970 ?

▲
Prin această conductă
uriasă de oțel,
Lotrul se va metamorfoza
în lumină.
Încă în acest an
secția de cazangerie
a uzinelor
«Independența»
va trebui să livreze
o parte a tronsoanelor.

Anchetă economică de Mihai HETCO
Fotografii de Eugen IAROVICI

trăiți în 1970 ?

*Mașină
de controlat
arcuri,
unul din multele
utilaje moderne
cu care
este dotată
U.P.A.S.*

*Sudură
de calitate
executată
în secția
de cazangerie
a uzinei
«Independența»*

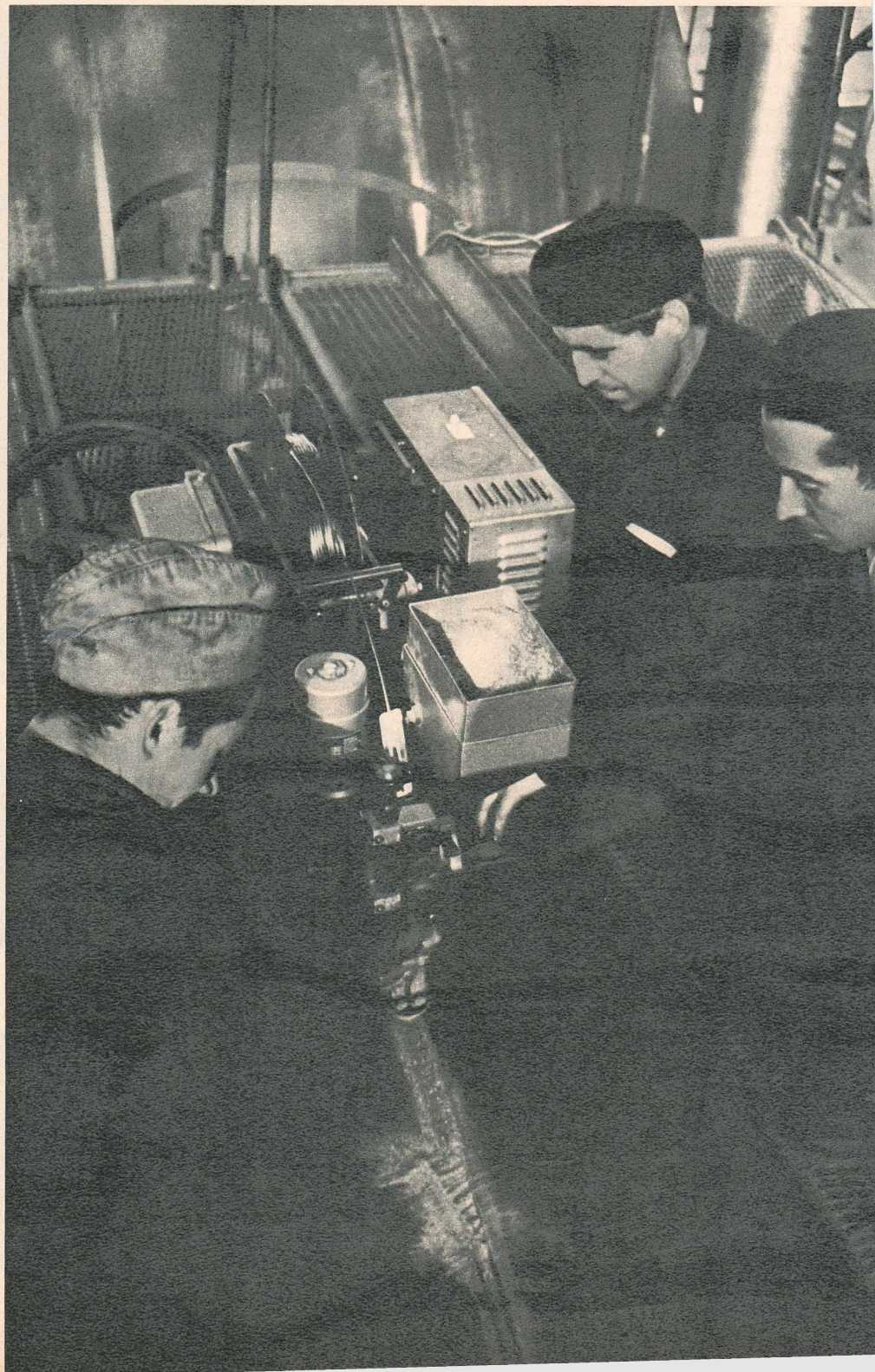
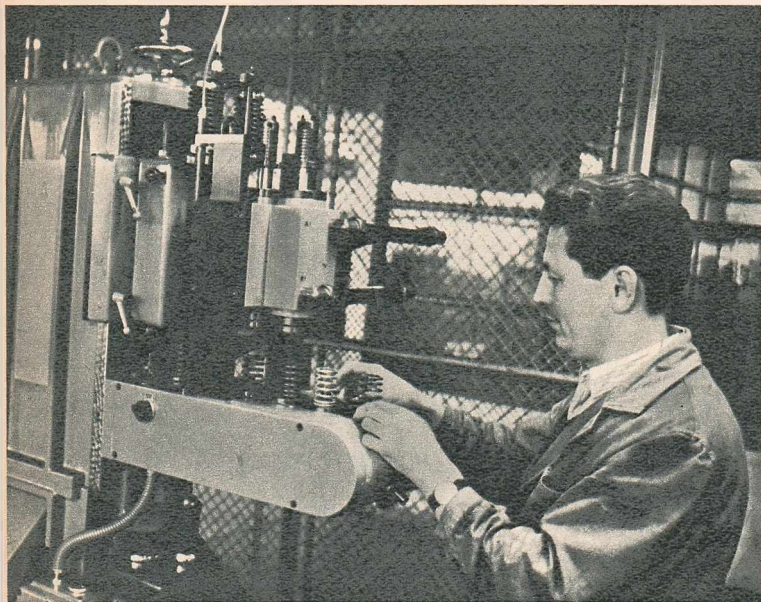
din jur unui anume imobilism sugerat de ziduri, case și turnuri seculare.

UN POTENȚIAL ECONOMIC CE SE CERE DEZVOLTAT PE MAI DEPARTE

Mai întâi, o precizare fără îndoială revelatoare: județul Sibiu se situează în cadrul celorlalte județe pe locul trei la producția pe cap de locuitor și pe locul cinci la producția globală. Cîteva combinate mari, ca cel de sticlă de la Mediaș, de textile din Sibiu și Cisnădie, întreprinderile de produse chimice de la Copșa Mică (seria este mult mai numeroasă...) atribuie județului o bază economică puternică. Ca urmare a eforturilor depuse la scara întregului județ, anul 1969 a fost încheiat cu îndeplinirea planului la producția globală în proporție de 102,3 la sută, ceea ce reprezintă o producție suplimentară în valoare de 238,3 milioane lei. Un rezultat, fără îndoială, de prestigiu, o bază de plecare care să asigure un start favorabil în noul an. Despre acest start, mai bine-zis (ca să respectăm cronologic faptele...) despre perspectivele acestui start ne-a vorbit tovarășul Marius Buda, coordonatorul comisiei economice ju-

dețene. Am fost informați astfel de sarcinile sporite care stau în fața întregii județului Sibiu, sarcini ce ne încordarea tuturor forțelor locale mînd recomandările Plenarei de încheia contractele încă în trimele întii, astfel încît să se evite întîrzi și dereglările de producție sembrate în anul trecut, s-a reușit definitiv în proporție de 88,5 la sută a amintitelor contracte. Urmează ca la sfîrșitul lunii februarie acțiunile fie încheiate. Discutarea și defalcarea cifrelor de plan, practic, s-a încheiat. Cu această ocazie s-au definitivat sarcinile fiecărei întreprinderi în parte asemenea activitate susținută nu trebuie să surprindă: producția globală a județului va crește în 1970 cu 6,7 la sută față de 1969.

Ramurile industriale care vor cunoaște în acest an (și fără îndoială și în următorii...) ritmurile de dezvoltare cele mai înalte, sînt: chimia, industria alimentară, industria ușoară și construcția materialelor de construcții, adică mai acele ramuri în care județul este în față. În materie de investiții este necesar să cred, să amintim că acestea vor fi în 1970 cu 500 milioane lei mai mult decît cele din anul trecut. În sec-



Sîntem, cu alte cuvinte, cu adevărat contemporani acestui an — ultimul din cincinal și primul dintr-un deceniu ce se anunță deosebit de prestigios prin perspectiva planurilor lucid și științific întocmite?

Sîntem realmente sincronizați, prin activitatea noastră, dimensiunilor timpului în care trăim?

Iată dar că întrebarea care ne-am propus-o drept titlu este paradoxală doar la prima vedere. Trăim în 1970, trebuie să fim contemporani acestui început de deceniu prin tot ce noțiunea de contemporaneitate are mai viabil, mai valoros. Plenara Comitetului nostru Central definea în decembrie trecut cum nu se poate mai clar ce înseamnă a fi contemporan, a acționa lucid, într-o economie tînără și dinamică cum este cea a noastră. Planul economic pe 1970 și perspectivele sale erau astfel magistral definite.

Ne-am propus să surprindem preocupările de racordare organică și armonioasă la tot ce este nou și valoros, de răspundere, la cerințele anului 1970, într-o serie de mari întreprinderi din județul Sibiu. O facem și din dorința personală de a completa o destul de precară imagine sentimentală care mai asociază încă Sibiul și o serie de orașe

getic, bunăoară, sînt prevăzute fonduri în valoare de peste 10 milioane lei pentru extinderea și modernizarea rețelor electrice.

obiectivele economice ce trebuie realizate sînt, la nivel județean, mult mai numeroase. Reținînd global perspectiva lui '70, consemnăm și o serie de probleme semnificate în activitatea întreprinderii județene în anul precedent, probleme care în condițiile noilor sarcini trebuie grabnic remediate. Este necesară în primul rînd o mai mare diversificare a producției, multe probleme fiind realizate după prototipuri învechite în urmă cu 10-15 ani. În unele întreprinderi, cum ar fi Auto-Medias, utilajele sînt încă insuficient folosite. Consumul specific materiei prime (lemn, metal etc.) este înalt, fiind încă departe de posibilitățile tehnice și de dotarea unor întreprinderi. Există încă o insuficientă profilare a întreprinderilor pentru export, iar problemele legate de cunoașterea și promovarea pieței externe sînt puțin abordate la nivel județean.

Cu aceste amendamente, în care se includ și sugestii generatoare de mari rezultate ale Plenarei, am pornit să

investigăm «la fața locului», adică în diverse întreprinderi din județ, preocupările pentru nou, pentru tot ce este valoros și modern.

MODERNA IPOSTAZĂ A «COVORULUI FERMECAT»

La Cisnădie, lîna oilor țurcane se metamorfozează în covoare de-o policromie aleasă, vestite deja în multe țări ale lumii. Fabricarea de covoare și de postavuri în general cunoaște în micul orașel din apropierea Sibiului tradiții seculare. Dar adevărata înflorire a acestui migălos meșteșug ce reclamă în aceeași măsură paletă bogată de pictor și fantezie, ca să zic așa, ordonată s-a produs numai în anii noștri. Sutele de mici întreprinderi s-au unificat, creîndu-se astfel posibilitatea fabricării pe scară largă, industrială, a covoarelor, fără ca aceasta să afecteze asupra calităților lor. Ba dimpotrivă. Mîinii îndemînatice a țaranului-postăvar i s-a alăturat ca aliat tehnica, tehnica cea mai avansată care în ultimii ani a cîștigat aici noi carate. Prin crearea Combinatului textil de la Cisnădie producția națională de covoare a luat un avînt extraordinar. Se produc 500 000 mp de

felurite tipuri de covoare, de la carpetele obișnuite la somptuoasele covoare persane, mult solicitate la export. În ziua vizitei noastre, peste meleagurile sibiene strălucea o zi de iarnă senină, fără prea multă zăpadă, în care griul și negrul cîmpiilor dominau. Cînd am intrat în secția războaielor de țesut am fost literalmente izbiți de bogăția cromatică a covoarelor ce se revărsau peste tot. Un enorm «persian», comandat pentru Japonia, de-o culoare stinsă, de tabac, cu moliciuni de poveste orientală, aștepta să fie finisat. S-ar putea crede că în acest meșteșug totul s-a spus, tehnica avînd rolul exclusiv de a spori producția. Eroare! Ne-o confirmă directorul tehnic al combinatului, Marcel Murgoi.

— Noul, modernul, sau mai pe scurt anul 1970, metaforă ce acoperă perfect toate aceste noțiuni și nu numai ca metaforă, nu ne-a ocolit nici pe noi. Mai bine-zis, căutăm să-i scrutăm toate posibilitățile. Prin introducerea în procesul de producție a două noi războaie de țesut vom obține suplimentar 300 000 mp de covoare de o calitate net superioară. Vom produce covoare în culori variate, cu buclă mai mari. În cursul acestui an vom introduce în pro-

cesul de fabricație fibrele din polipropilenă și vom continua acțiunea de modernizare a utilajului. Pe linia perfecționării organizării producției și muncii vom regrupa secția de apretură de stofă. Se prevede o creștere a producției globale în acest an de circa 14 milioane. Și încă un amănunt care va interesa, fără îndoială, pe cititorii revistei «Flacăra»: mochetele fabricate la Cisnădie vor capitona în întregime marele hotel «Intercontinental» din București (care urmează să fie dat în exploatare la finele anului curent).

Iată dar că anul 1970 debutează la Cisnădie sub cele mai favorabile auspicii.

LA ORDINEA ZILEI

Prin comasarea a două întreprinderi s-a creat Uzina de piese auto-Sibiu, mai pe scurt — U.P.A.S. Se fabrică aici o diversitate impresionantă de tipuri de arcuri — circa 1 700 — de la mica spirală de mărimea unui degetar și de grosimea cîtorva milimetri pînă la enormele arcuri necesare locomotivelor diesel și electrice. Arcurile de suspensie ale autoturismelor «Dacia» tot aici se fabrică. 80 tone de arcuri laminate părăsesc zilnic uzina. Arcuri, lucrate la cald, la rece, elicoidale, spirale... U.P.A.S. trăiește și lucrează sub simbolul grațioasei bucle de metal. Cu toate acestea, estetica nu este cea dintîi preocupare a colectivului de aici. Pe primul loc în planul de producție se situează calitatea produselor, creșterea productivității muncii și economisirea de metal.

Zaharia Galeriu, inginerul șef al uzinei, ne vorbește despre eforturile ce se depun în vederea realizării sarcinilor de plan. Producția globală va fi în acest an cu 18,6 la sută mai mare decît în 1969, iar producția-marfă va înregistra o creștere de 17,4 la sută. Productivitatea muncii va fi și ea sporită cu 14,4 la sută. Cum vor fi duse la bun sfîrșit aceste sarcini?

Prin punerea în funcțiune a unor utilaje de mare productivitate, cum ar fi noile mașini de rectificat. La sectorul arcuri-laminate s-au mărit capacitățile de producție prin reorganizarea locurilor de muncă. Pe linia autoutilajelor, în vederea economisirii unor importante fonduri, colectivul uzinei a proiectat și executat, prin forțe proprii, un cuptor și mai multe dispozitive de curbat și tăiat. Se extinde, tinzînd să se generalizeze, containerizarea transportului interuzinal.

O nouă hală de circa 5 500 mp va adăposti secția de arcuri-spirale.

Una dintre cele mai importante sarcini actuale ale industriei, reducerea cheltuielilor specifice la mie de lei, are toate condițiile pentru a fi realizată. Acum la U.P.A.S. se prevăd cheltuieli specifice de numai 710 lei la mie.

NICI UN «AMĂNUNT» NU TREBUIE NEGLIJAT!

...O hală enormă, cu proporțiile micșorate totuși vizibil, datorită prezenței tronsoanelor de oțel cu diametrul de patru metri și grosimea peretelui de circa șase centimetri. Sudorul care execută lucrări de finisare în interiorul colosului de oțel pare neverosimil de mic... Secția de cazangerie a uzinelor «Independența» a primit o comandă care ar onora orice întreprindere simi-



Industria,
prezență prestigioasă,
emisară a noului
în străvechiul Sibiu.

◀ Istorie
și contemporaneitate.



Un fluviu
multicolor
ce naște
fastuoase
covoare
orientale...
(secția
de războaie
de țesut
din Cisnădie).

începându-se cu ateliere în care meșteri anonimi și pricepuți prelucrau, cu barosul și nicovala, fierul... Anul 1970 își anunță și aici prezența. Preocupările colectivului sînt axate pe îmbunătățirea tehnologiei de fabricație. Piesele turnate în cuptoarele cu inducție pentru topirea aluminiului și bronzului sînt susceptibile de perfecționări apreciabile. Se preconizează înlocuirea masivă a unor instalații ce sînt fabricate cu material din import cu altele, produse în uzină. Pentru respectarea întocmai a tehnologiei de fabricație se va construi un cuptor de coacere a pieselor turnate. S-a proiectat și executat recent în uzină o mașină de prelucrat cuvele de la mașinile de călcat rufe. Încă în anul acesta respectiva mașină intră în producția curentă. Prelucrarea melcilor de transmisie la freze în loc de strung va aduce importante economii de timp. Tot în acest an va intra în fabricație și ciocanul pneumatic, cu care în viitorul apropiat vor fi dotate exploatarea miniere.

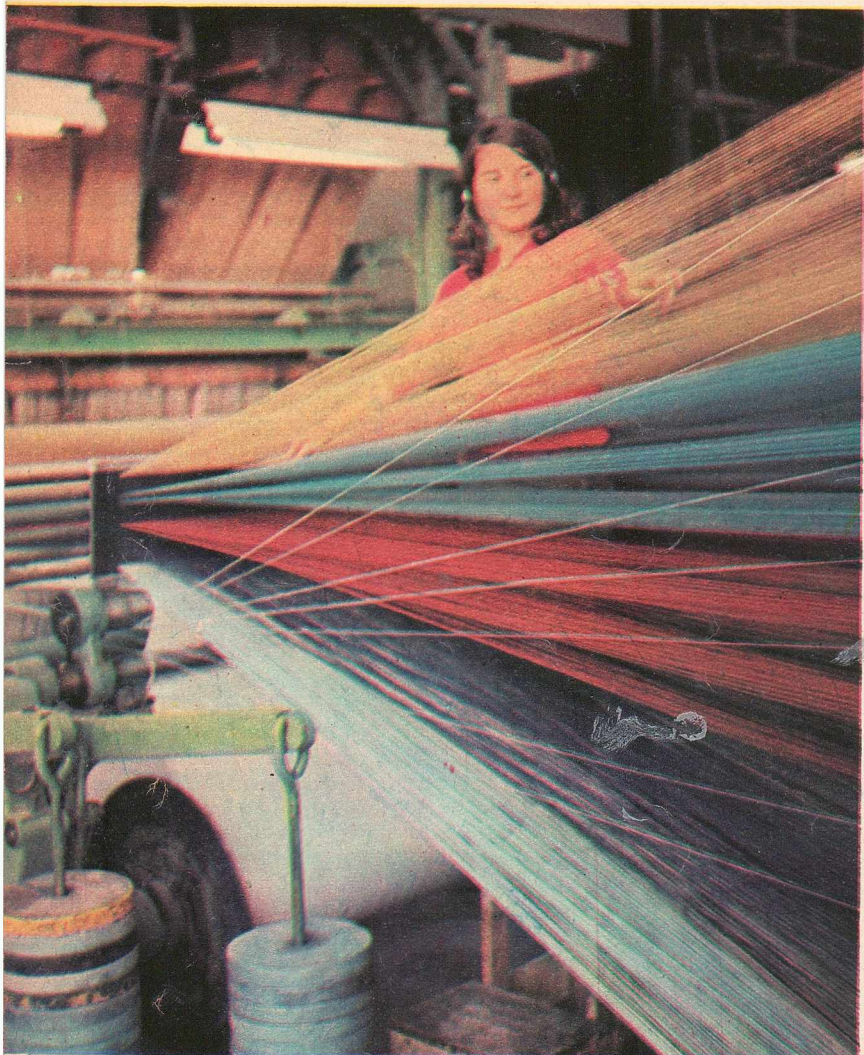
Dacă consemnăm aici cu satisfacție o serie de succese ale uzinei, nu putem totuși să trecem cu vederea și unele neajunsuri semnalate nouă chiar de factorii de răspundere ai întreprinderii. Astfel, nu s-a asigurat încă aprovizionarea cu o serie de tuburi radiante și cărămizi refractare. Suprafețele de producție sînt insuficiente (la montaj, mai ales). Contractele sînt în curs de per-

fectare, dar procentul celor încheiate (75 la sută) și ritmul în care se realizează celelalte (lent...) pun sub semnul întrebării termenul final, care este 1 februarie. Se impune o remediere urgentă a neajunsurilor semnalate, pentru ca începutul de an să fie de la augur.

...Într-o convorbire avută cu tovarășul RICHARD WINTER, prim-secretar al Comitetului județean de partid-Sibiu am avut sintetizată imaginea principalelor probleme cărora industria județului trebuie să le facă față în acest precum și a perspectivelor de dezvoltare. Se preconizează astfel reutilizarea a numeroase întreprinderi și creșterea productivității muncii la toate unitățile din județ. Este apoi stringent necesară folosirea cât mai eficientă a investițiilor și a fondurilor de mică mecanizare. Trebuie să crească competitivitatea producției de export a județului. În acest sens, o specializare cât mai largă a unor întreprinderi se impune. Valorificarea superioară a materiei prime este încă stadiul de deziderat. În industria ușoară mai ales la producția de încălțăminte este necesară o mai mare varietate de sortimente, pentru ca tradiționalele produse sibiene să se impună pe piață și de-acum înainte.

✱

Am căutat să analizăm o parte din problemele cele mai importante cu ca-



lară din lume: realizarea blindajelor pentru conducta forțată de la Lotru. Aici tabla de oțel își pierde pentru un moment cunoscutele-i atribute de tărie și se îndoaie ca o plastilină pînă la forma dorită, constrinsă de mașinile a căror forță impresionantă de-abia se ghicește. Cînd vor fi montate, etanșeitățile sînt controlate cu ajutorul ultrasunetelor, vor cădea cu forță de trăsnet apele involburate ale Lotrului, născînd prin această dezlănțuire lumina...

Nu reușesc să-mi imaginez o mai eloc-

ventă demonstrație a ceea ce înseamnă pătrunderea noului ce dinamizează energii racordîndu-le unui efort general menit să ridice economia și viața noastră la cote tot mai înalte, ca prelucrarea uriașelor tronsoane de oțel în străvechiul oraș transilvănean. Și nu-mi imaginez o mai simbolică prezență dominînd străduțele medievale ce poartă încă nume de bresle. «Independența», uzină de prim rang a țării, ce fabrică o mare gamă de utilaje pentru industria minieră și metalurgică, precum și utilajele pentru întreaga noastră industrie,

▲ Așa se nasc covoarele persane... (atelierul de creație al Combinatului textil din Cisnădie).

este confruntată industria județului Sibiu în anul care abia a început. Probleme complexe, ce necesită concentrarea și conlucrarea tuturor forțelor județului, pentru a fi duse la bun sfîrșit. Am constatat că în majoritatea întreprinderilor aceste probleme sînt abordate într-un spirit dinamic, de mare luciditate și răspundere, așa cum ne-am deprins să o facem cu toții de cîțiva ani. Bineînțeles, rezultatele se vor cunoaște integral mai încolo. Rămîne însă startul bun care prefigurează, sperăm, bilanțurile pozitive ale sfîrșitului de an.



VIDA GHEZA

de Alexandra TIRZIU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Măriuca,
buha maestrului,
nu permite
nici un amestec
din afară
(cadru de familie).



VIDA GHEZA

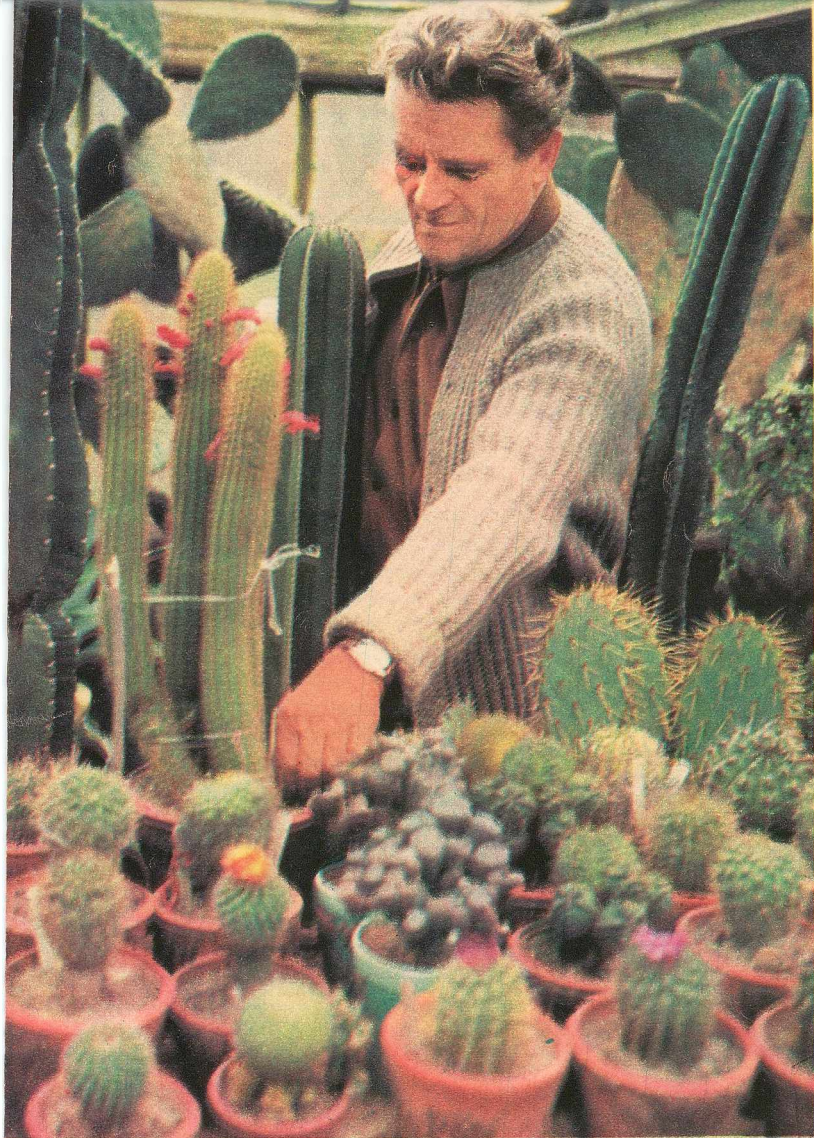


Uneori,
spune Vida Gheza,
mă plictisesc
de un personaj
și încep altul.

Și deodată același personaj are altă dispoziție.

O alee cu cactuși duce la casa lui Vida Gheza. Și nu știu dacă nu cumva chiar acești cactuși îl apără de vizitatori, pentru că mi se pare imposibil să pătrunzi în viața sau atelierul unui artist fără să stînjenești. Chiar dacă acum Vida Gheza deschide ușile cu o inexprimabilă blîndețe. De fapt, toate gesturile artistului pe care le observ în timpul vizitei mele sînt învăluite într-un nor de blîndețe. Poate acest nor îi ocrotește intimitatea sau poate fără blîndețe artistului însuși i-ar fi imposibil să atingă o bucată de lemn. Pentru că iată, privindu-i mîinile (mîini surprinzător de delicate pentru destinul lor) cum cuprind o bucată de lemn sau cum o învăluie cu degetele, cu palmele, ușor intimidat, ușor posesiv, stabilind un prim contact (de fiecare dată în fața fiecărui lemn nou se stabilește acest prim contact), deci privind, constat modul în care dalta pătrunde în mușchiul lemnului producîndu-i pe obraz prima zgîrietură, primul semn care încet-încet este acoperit și înconjurat de nenumărate alte semne, încît chiar dispare și nimeni nu-și mai amintește vreodată de el. Într-adevăr, primul semn al artistului niciodată nu este văzut de spectatori. Deci urmăresc dalta cum se cuibărește spre sufletul lemnului cu falsă violență și nepăsare. Spun falsă, deoarece intimitatea creată între artist și obiectul ales de el nu permite niciodată o lovitură definitivă, violentă, ci păstrează o măsură, o distanță anumită. Este exact măsura fără de care lemnul ar crăpa de sus pînă jos, piatra s-ar fărîma și n-ar mai ieși nimic din nimeni. Este măsura pe care numai dalta artistului o are și numai ea se poate apropia de sufletul lemnului, îl poate menaja. Arta nu face decît să menajeze sufletele, pentru ca apoi să le prelungească un pic. De aceea orice pom care

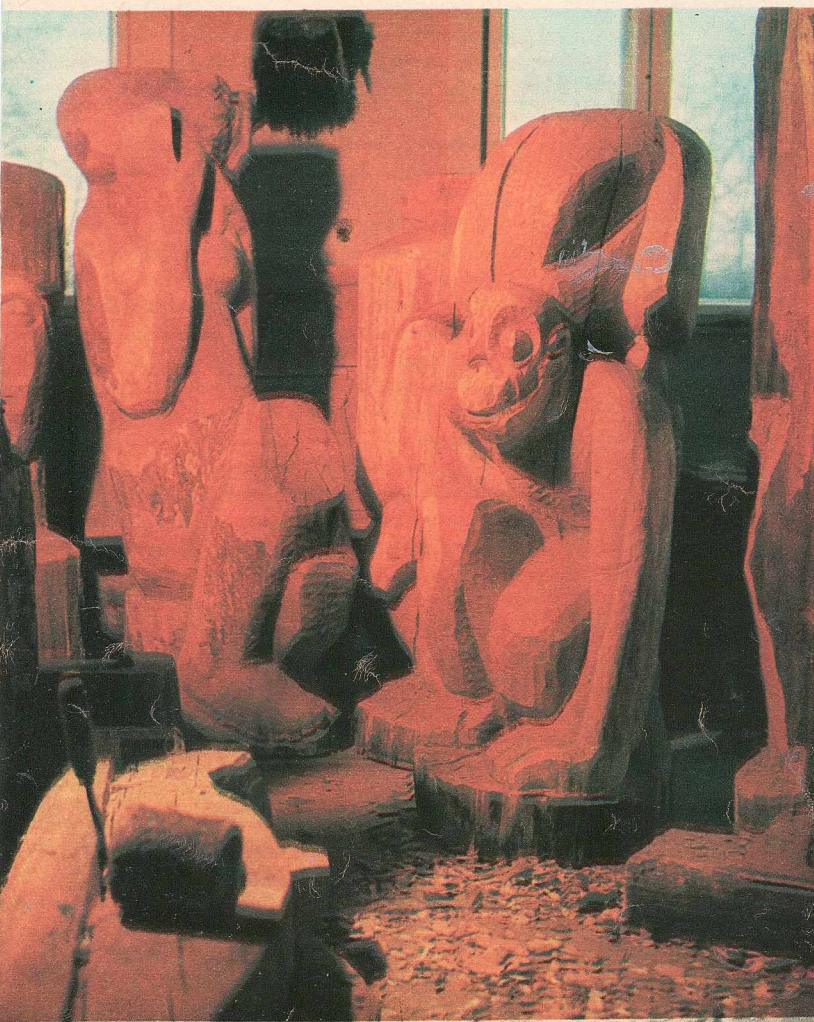




Procul
a fi pom
de a nimeri aici,
atelier.

Cactuși
îmblînziți
de Vida Gheza.

Omul nopții
cărind în spate
bărbatul aflat
prea departe
de nevasta lui.



nu ar nimeri în mîinile lui Vida Gheza ar muri într-un fel sau altul. Să fii pom și să ai șansa să te descopere Vida Gheza. să treacă pe lîngă tine întîmplător apoi să te ia cu el. să te ducă în atelierul lui și să înceapă să te zgîrie, să scoată din tine tot ce e inutil și întîmplător pînă rămîne numai bobul acela de aur sau mister... Desigur. această nouă viață doare un pic peste tot. pînă se rotunjește. dar ce altă viață nu doare un pic? Și după aceea ai obținut deodată altă identitate. alt sens. devii om. sau pasăre. sau iubire. sau infinit. Un om niciodată nu se poate face pasăre. n-are cine să treacă pe lîngă el și să-i pună aripi. orice om trebuie să rămînă om pînă la capăt. Deci. norocul de a fi pom...

*

Atelierul lui Vida Gheza îl găsesc populat de personaje mitologice: *Priculiciul minei*, primul lucrător minier. are o formă de piuă. dar el ar putea prea bine să obțină orice altă formă deoarece în calitate de priculici obișnuiește să se transforme în obiectele minerului, în traista lui. în ciocan sau în cizme. Și începe să se plimbe. Alteori priculiciul vociferază prevestindu-i minerului o surprare. Și de fapt acesta este mitul lui, de prevestitor.

Vida Gheza își privește priculiciul. Poate el nu are atîta nevoie de un priculici. dar minerii. privindu-l. își vor aminti că altădată. în alte timpuri. priculiciul era singurul lor apărător. El și Varvara, prima femeie-miner care le-a arătat în visurile lor filoanele de aur din mină. Și se trezeau atît de bogați. Și de fapt sînt bogați. abia acum Varvara lui Vida Gheza îi îmbogățește cu adevărat.

*

Cînd era copil. Vida Gheza creștea în casa bunicii. Seara. focul din sobă înfășura încăperea în funde roșii și galbene. o parfuma cu esență de fag. cu mirodeniile pădurii. sînete ciudate se strecurau pe sub pleoapele ferestrelor. prin nara hornului. se amestecau cu cei din cameră și din tot acest amestec de zgomote. culori. arome. spaimă. fantezie se profila în fața copilului silueta unui om pe care bunica îl arăta cu degetul numindu-l *Omul nopții*. Și *Omul nopții*, o dată furișat în casă. se lungea pe «meșterul grindă» și stătea acolo ascultînd vorbele oamenilor. Sau. altă dată. nimerind în casa unei femei singure și auzind-o cum se tînguie după bărbatul ei aflat îngrozitor de departe. *Omul nopții* se înduioșă pînă într-atîta încît fără să mai stea nici un pic pe gînduri plecă și-l aducea în cîrcă pe bărbatul acela atît de dorit. de oriunde s-ar fi aflat el. Orice femeie singură poate apela la *Omul nopții*, pentru că el a fost creat într-un moment de dor și singurătate și viața lui este atît de legată de aceste sentimente. Însă el se află în atelierul maestrului și este extrem de viguros. Evident. mai are încă mult de cărat în cîrcă lui.

De altfel căsătoria lui cu *Fata pădurii* este încă o povară. Această ființă deosebit de intrigantă. de capricioasă. are tot felul de obiceiuri proaste. De exemplu. dacă-i prost dispusă. ea seacă laptele oilor. Sau cînd e bine dispusă se ascunde prin pădure. așteaptă să apună

soarele. așteaptă o anumită lumină confuză care curge după dealuri printre pomi. Și acesta este momentul în care flăcăii se întorc acasă. *Fata pădurii* șerpuiește după ei printre frunze. le numără fiecare pas. îi lasă să se depărteze puțin. apoi deodată îl strigă pe unul dintre ei. Și. se înțelege. prefăcuta își alege cea mai fascinantă voce. cea mai ispititoare. E greu să fii flăcău. să te auzi strigat de o asemenea voce și totuși să treci mai departe. Pentru că altfel. dacă ai naivitatea să-i răspunzi. «nebuna» și se atîrnă de gît și te obligă să fugi cu ea astfel șapte poște pînă-ți dai sufletul și nu mai știi pe ce lume ești. Apoi te lasă acolo. *Omul nopții* nu cunoaște vreo faptă bună a soției sale. măcar una singură. Veșnic el trebuie să aducă înapoi bărbații pe care ea îi rătăcește.

Vida Gheza îmi arată zîmbind acest personaj perfid. cuibărit în atelier; atelierul. cu pereții lui înălțați spre cer. găzduind zvonuri din pădurile Maramureșului. presimțiri. neliniști. Uneori cerul Maramureșului se apropie atît de mult și norii încercuiesc pădurea cu lanțuri grele. fosforescente. încît coborînd. la un moment dat. ating palma crăpată a pămîntului. Și pădurea sună alt fel atunci. Și tu. om. surprins de această imensitate euforică. amuțești. sufletul tău devine de o afectivitate dureroasă și nu poți trece pur și simplu peste cerul Maramureșului sau peste pămîntul lui. Pămîntul din Maramureș. atît de bogat în filoane de aur și artă. Și Vida Gheza. atît de bine fixat în acest pămînt. înconjurîndu-se cu personajele lui fantastice pe care și le-a adus de departe. din șoaptele bunicii. din focul gătit cu funde al copilăriei... Copilăria. acest eșantion fascinant. plin de miracole și obsesii. atît de prezent în reacțiile noastre încît sîntem gata oricînd să abandonăm orice prezent pentru o eventuală revenire.

Acum dalta maestrului are de gînd să ascundă o bufniță în pieptul unui pom. Și bufnița se conturează cu delicatețe chiar în dreptul inimii. De altfel această bufniță există și în realitate. maestrul a crescut-o de mică în cotețul din curte. acum are 11 ani și se numește Măriuca. Cînd mă apropiu de ea. Măriuca își ridică urechile. penele îi palpită și simt cum abia își înăbușe disprețul. Dacă ne-am putea privi în ochi. poate ne-am înțelege. Măriuca nu mîncă decît carne crudă amestecată cu fulgi. și dacă i se dă drumul. pleacă. Și după un timp se întoarce. N-are de gînd să trăiască în pădure. nici n-ar mai putea trăi fără îmblînzitorul ei. De altfel s-au obișnuit atît de mult unul cu altul încît Măriuca nu revine numai în casa ei din curte. ci și în nenumăratele compoziții ale maestrului.

Maestrul Vida Gheza nu îmblînzește numai lemnul. Mă aflu într-o seră cu peste 3 000 de cactuși. Cactușii. oricît de țepoși. de înveninați. de orgolioși ar fi ei. tot se lasă educați de mîna maestrului. Ghimpii lor emană o lumină verde-sticloasă. Miroase insinuant a pămînt. a ploaie. Se cultivă o altă formă de viață. se trăiește în altă manieră. Sera nu este un refugiu al lui Vida Gheza. un sport. ci un alt atelier. o altă muncă. o altă operă.

tudor gheorghe: cu chitara la porțile dorului

de Sanda FAUR
Fotografie de I. NAUMESCU

MOTO:

«Eu cînt cum cîntă pitpalacul,
Îmi vine cum îi vine să dea din cioc și lui
Și n-avem nici o vină-naintea nimănui...»
Tudor ARGHEZI — «Trișca»



...Un băiat intră în scenă cu o chitară în dreapta scaun ținut de spătar în stînga. Un băiat oarecare, sulțic și îngust în umeri, cu trăsăturile obrazului mici, fată, cu un zîmbet ce se așază nechemat și stîngaci pe cu un păr ce n-are revărsări rebele ci dă, mai curînd, purii și rele semne de trecere. Băiatul urcă piciorul scaun, chitara pe picior și, dintr-o dată, fără veste, strece minunea. Băiatul cîntă. Sala se înfioară sub sufler binte a cîntecului lui, cîntul acesta care sună at cunoscut și necunoscut totodată, cîntul acesta cu ar inflexiuni de bocet și cu vitale, pătimașe zvicnete de ba cîntul acesta cu țipete onomatopeice știute și uitat ău-ăuă-uă-uă, abu-a-bua-bua... — cîntecul acesta bă adus din veacuri și convertit, cu o uluitoare prosper într-o dramatică melopee modernă cu sunete insc

«Cred că veșnicia s-a născut la sat», șoptește nostabia auzit, trubadurul de azi, luîndu-și drept martor pitindu-și cîntecul sub aripa înaltă a versului lui B. «Cred că veșnicia s-a născut la sat/ Aici orice gînd e mai în Și inima zvicnește mai rar/ Ca și cum nu ți-ar bate în p Ci adînc, în pămînt, undeva».

Tudor Gheorghe a bătut la curțile dorului, timid, lătișor, cu degetul pe struna stînsă a chitarei, cu versul Blaga, al lui Ion Barbu și Arghezi pe buze, a colindat unul singur, menestrel visător și încăpățînat, prin lu cîntului și versului popular, a răscolit, a găsit, a lui: prelucrat, a reinventat și a venit să ne cînte, în felul numai al lui! Numai al lui? Mă rog, să zicem că ar cînt stilul numit «folk». Tudor Gheorghe a pășit însă în s fără să fi auzit de «folk», cu inima zvicnind rar, cu gî încet, cu poezia strecurată printre sunete, cu pe îmbibînd sunetele, cu poezia scrisă ades de el, cu mu alcătuită de el, pios, respectînd sursa folclorică. Și a izt dintr-o dată să răvășească toate spiritele:

— E un fenomen, un unicat în stare pură, să nu ne atin nici cu un deget de el, a exclamat, patetic, un regizor, ce i-a ascultat recitalul — intitulat «Menestrel la curțile dorului» — pe care l-a prezentat Tudor în cadrul Festivalului național de teatru. Stricăm, stricăm totul dacă v să-l lucrăm, dacă îl «punem în scenă».

Oare așa să fie? Tudor Gheorghe a ajuns la poezia cîntec fără inocența poetului anonim, ci numai după bătut tenace potecile teatrului, ale Naționalului craiovesc și de fapt un regizor. Valeriu Moisescu, l-a descoperit și i-a dat să comenteze, cu chitara în mină și balade vechi pe buze. «Viteazul» lui Paul Anghel. Tudor Gheorghe șlefuește cu migală obstinantă și profesionistă arta lui de aparte și nu se vrea nicidecum un cristal în stare p o stea ce și-a aflat peste noapte numele în constelația efemerilor «monștri sacri», un «fenomen» ținut sub globul sticla în stare aseptică. Tudor Gheorghe știe că are mult de alergat înainte, că drumul în sus, pe stîncile arți singerează palmele, că urcușul îți poate tăia suflul, că poate osteni de moarte. Nu-i nimic, lui Tudor Gheorghe nu-i e teamă: are 24 de ani și o fire de oltean ambițios, la vîrsta asta și la firea asta nu-ți arzi ochii cînd privești soare.

— Vezi, Tudor Gheorghe, am căpătat și eu, fără să vreau, un ton patetic. Iartă-mă. M-au contaminat poate cîntecul dumitale.

— Nu-i nimic, dacă e nevoie, pentru interviu schimbă tonul. Din doină în sîrbă. În civilitate sînt un oltean muncitor și pot sta la un pahar de vorbă, și de vin, pe toate strun. Mi-am «făcut mina» cîntînd și recitînd băieților, la petreceri și a spune poezii ceasuri în șir, iar cîntece, pentru două și două nopți. E de ajuns?

— Prea mult pentru interviul de față..., care ar vrea să înceapă prin a te întreba, curios: De unde vii, Tudor Gheorghe?

— Ați fost vreodată la Podari? E un sat din marginea Craiovei, la vreo șapte kilometri, e cursă pînă acolo, un sat care a murit încet-încet sub ochii mei și s-a transformat în mahalala de tîrgoveți. Da, sub ochii mei s-a risipit toată poezia. Că eram copil, fetele și nevestele tinere veneau la nunți în costume de Dolj, cu fote, vilnice și ii colorate, dar apoi li s-a făcut rușine cu ele, le-au pus la naftalină și au început să poartă năniloane. Vedeți cămașa asta albă pe care o îmbrac pe scenă? E o cămașă de ginere, brodată cu riuri; am vreo cinci cămașe le-am cumpărat de la țărani, le țineau prin lăzile cu zestre și nu le mai îmbrăcau.

— Așadar, tot în cheia nostalgiilor semănătoriste ați început dialogul...

— Am promis, o schimb. Trec pe muzică lăutărească. Era pe la noi un taraf, îi zicea taraful lui Dumnezeu din Marea Neagră, pentru că bătrînul bătea la tobă de se auzea de o parte: «Vine Dumnezeu cu tunetul», spuneau oamenii. Tarafurile acestea făceau o muzică a lor, în care treceau doina prin instrumente de tîrg — saxofon, taragot, chitară — și bîgău hăulită elemente de muzică țigănească. În cîntecele astăzi țigănești, de mahalala, se dezlănțuie pasiuni colosale, unele c

dramatism sfîșietor, îți fring inima cînd le ascuți spre i zilei... Odată și odată fac eu un recital de muzică țigăscă. Numai că muzica aceasta de tîrg a alterat, cu vremea. Iorol otlenesc. Cînd am înțeles asta — tîrziu — am început caut adevărul pe la Institutul de folclor.

— Cînti de mult?

— Dintotdeauna. Cîntecele populare le știu de cînd mă le știu de la toată lumea, au intrat în mine fără să vreau. Și să alerg după ele. Sint ale mele. De fapt, să vă spun un ret: aveam, la început, un biet firicel de voce, nu cunosc ele, nu sînt un bun chitarist. Cu chitara mă ajut doar, umplu auză, fixeaz niște acorduri de bază. Vreau abia să învăț, au să învăț să cînt la cobză și la țambal; fluierul îl știu de d eram mic.

— Și totuși, cum ai ajuns la muzică?

— Prin poezie. Tata făcea versuri în tinerețe: «Cum ai înat, Ileană, / Stropi de rouă din poiană / Și i-ai prins cu micie / Pe alțița de la ie». Vă plac? Sint scrise de el. De la a am moștenit, cred, fărîma mea de sensibilitate. Și poate ținul măsurii. Radu Beligan scria odată că dacă ar fi să dea o iniție a talentului l-ar lega în primul rînd de măsură. Ia era un om plin de calm și înțelepciune. Dar de ce spun, amne ferește, era? Este încă, are abia 46 de ani, e muncitor Fabrica de zahăr din Podari. Tata ar fi dorit, poate, să ețe mai departe, dar n-a făcut niciodată crize de disperare că viața i-a ieșit altfel decît a visat. Odată, am venit cătrănit i acasă: eram de aproape un an în teatru și nu făcusem mai nic; fusesem, în «Cocoșul negru», tîranul tînăr căruia nu e întîmpla nimic și în «Doamna nevăzută» concuram, cu i doi, pe locul valetului. «Rămii acasă, băiete, nu te amări mi-a zis tata. Ai grijă de peticul de vie, te duci cu giștele, sești tu de treabă. Și dacă ți se face dor să joci teatru, adun, curte rudele (că ne-nrudim cu jumătate din sat, numai tata e 5 surori și vreo 20 de veri), te urci pe un butoi și le spu și le ți ce vrei tu: aștia te ascultă, nu-ți fie teamă... M-a potolit ia ca prin minune, cu vorba lui măsurată dar care pișcă u cînd e cazul.

— Să înțeleg că nu te-ai avut prea bine, la început, cu atrul?

— Să vă fac mai întii o mărturisire: eu m-am dus la Institutul de teatru ca să învăț a spune poezie, nu ca să joc roluri, am visat niciodată, aprins, anumite roluri. Și trebuie să-i ulțumesc profesoarei mele, Eugenia Popovici, că m-a folosit școală ca om la toate, de la Scapin la marinarul răgușit sau iff din «Privește înapoi cu minie». Ea mi-a spus odată niște rbe pe care nu le pot uita: «Meseria asta a noastră e o eserie de cursă lungă, nu trebuie să te grăbești, trebuie să ai bdare, să arzi încet».

— Se pare însă că ți-ai cam pierdut-o totuși în primul i de teatru la Craiova.

— Ei, nu chiar cu totul. Sigur, știți cum e, cînd ești tînăr ei să inghiți totul dintr-o dată, pe nerăsuflăte, vrei să răstorni mea ca s-o pui tot tu, repede, la loc, firește, lumea de carton a atrului, așa că nu m-am potolit pînă nu l-am primit pe miini : Milică Dumitrescu din «Visul unei nopți de vară» de Tudor șatescu.

— Deci tot în comedie te simți mai la îndemînă. Curios, umneata care cînti cu atîta nostalgică tristețe satul patrihal de odinioară...

— În teatru, vă jur, nu am preferințe de gen. Iar în viață id că vă păcălește și pe dv. zîmbetul ăsta blestemat al meu tre apare cînd e și cînd nu e cazul...

— Nu o să mă ții de veninoasă dacă-mi exprim acordul cu umneata: citeodată, cînd te afli pe scenă, zîmbetul acesta curca pur și simplu treaba și voia parcă să-ți contrazică ersul și cîntecul.

— Dar e zîmbetul timidului, al tracului, credeți-mă. Cînd oi face mai mare, îl lepăd, vă fîgăduiesc. Stați, am și un gument artistic: l-am făcut pe Catindatul din «D-ale carnavalului» ca pe un ins tragic, l-am jucat pe durere, pe spaimă, e însingurare: bietul Catindat era un străin în acea lume rnavalescă, un fel de Ion din «Năpasta» aruncat într-un șmar burlesc, avea și un aer lunatic, lumea ingheța în sală nd apărea în scenă.

— Era spectacolul lui Valeriu Moiescu, dacă nu mă înșel.

— Sigur, și ideea aceasta nemaipomenită era tot a lui, e altfel toată concepția spectacolului era extrem de originală interesantă. Ați scris, nu demult, că pe Florin Piersic l-a creat Finți.

— Am înțeles: scriu că pe actorul Tudor Gheorghe l-a ormat Valeriu Moiescu. Dar spune-mi, cine l-a creat pe întărețul Tudor Gheorghe? Iartă-mi ideea aceasta fixă, ar dumneata ai apărut într-o lume în care unii se chinuiesc — fără reușite stabile — să îmbrace jazul în ițari, ai apărut și i demonstrat — dintr-o lovitură — cum se poate face muzică modernă profund, autentic națională. Cînd îi bligăm pe cititori să citească atîta noian de vorbe cite sînt aprinse în aceste două pagini, hai să le dezvăluim și acest are «secret», poate singurul care-i interesează.

— Puneți niște întrebări îngrozitoare. Cum o să răspund eu

acum: «Am cîntat cum mi-a venit, am compus ca pitpalacul lui Argezi — dînd din cioc și inimă». Mă fac de ris: unde e «elaborarea», unde e «gîndirea», unde e «luciditatea»? Eu eram tot îmbibat de muzică populară, am simțit nevoia să o «spun» alt fel decît o știam de acasă, imi plăcea mult și factura lui Ion Vasilescu, dar eu compuneam în felul meu, pornind de la baladele noastre vechi sau de la doinele noastre, luam un motiv folcloric care mă obseda și, plecînd de la el, de la o stare sufletească, imi găseam sau imi făceam un text. Ajungeam apoi la o melodie inedită. Asta e totul.

— Cam așa creează și ceilalți susținători ai «folk-songului» — Bob Dylan, Donevan, Hugues Aufray.

— Precum vedeți, făceam «folkul» ca și dl. Jourdain proza, fără să știu. Eu simt însă nevoia să pun pe note gîndurile, fră-mintările generației mele, să o chem iar spre sursele vitale ale artei, ale vieții, spre poezia naturii. «Ne-am pierdut cavatul de la briu» — spune alarmat un cîntec al meu. «Te vei rătăci curînd / Prin pădure, vrînd, nevrînd, / Cîntînd din noapte-n zori / Vei strivi și spini, și flori / Cum ai să răzbești prin codrul rău / Cînd nu știi care e drumul tău?»

— Faci și operă de moralist în cîntecul dumitale. Tudor Gheorghe. Dar ai apelat apoi, ca texte, și la marea noastră poezie...

— O să-mi spuneți, poate, că e o obrăznicie din partea mea să mai pun pe note versurile lui Ion Barbu sau Blaga, care sînt ele însele muzică pură.

— Departe de mine gîndul...

— Dar ei mă exprimă mult mai adînc decît aș fi fost eu vreedată în stare să o fac. S-a zis despre mine că aș fi un soi de trubadur modern, dar porțile la care rîvnesc să bat nu sînt ale castelelor sau... caselor de discuri, ci ale poeziei adevărate. Am pus, de pildă, anumite părți din «Riga Crypto și Lapona Enigle» pe bocet; în rest — versul cînta singur, eu doar deschideam gura.

— Îți culegi singur melodiile? Ai prezentat, în recital, și o formidabilă baladă a lui Iancu Jianu...

— Absolut autentică, una dintre cele vreo 40 de variante existente. Să scrieți neapărat că am fost foarte mult ajutat în stringerea materialului folcloric de prietenii mei de la Academia de folclor din Craiova, Ileana Pleșa și Aurelian Popescu.

— Dar în ce privește cultivarea glasului?

— Aici dați-mi voie să fiu un pic lăudăros și să vă spun că mi l-am făcut singur, cu minile mele, cu răcnetele mele, cu încăpățînarea mea. Mă închideam în magazia teatrului, cu o chitară din recuzită și cu firicelul acela de voce de care v-am povestit, și urlam zilnic cite patru ceasuri de se speriau toți mașinistii și recuzitorii. Cîntam pînă la răgușeală, ca să-mi întind vocea, ca să mi-o stăpînesc, să o călesc. Mi-am continuat, de unul singur, și niște exerciții de impostăție vocală, pe care le învățasem în institut. Acum pot cînta cite patru ceasuri într-una fără grijă. Dar într-o zi am rămas fără chitară: mi-au luat-o, era din inventarul teatrului, nu puteam s-o folosesc pînă la epuizare, ca pe glasul meu.

— Și atunci ai primit o alta, în dar...

— Cum de ați ghicit? Da, așa e. «Cherchez la femme», spune francezul, căutați deci și aici femeia și aflați că și chitara, și îndemnul neobosit de a cînta, de a persevera, de a munci fără conținere l-am primit de la logodnica mea, Georgeta Luchian. E și ea actriță, o bună actriță. Îi datorez imens. Poate chiar și faptul că ea a gîndit adesea pentru mine.

— Ei, să spunem mai curînd împreună cu dumneata.

— Poftim, dacă vi se pare că am fost adineauri neverosimil de modest.

— Iar acum, încotro, Tudor Gheorghe?

— Am o mie de idei în cap și o mie de drumuri în față.

— Să nu te rătăcești cumva prin «codrul rău» al bunelor intenții,

— Mi-ar trebui un vraci să mă țină bine de mină, un regizor, un Moiescu, cu care să pot discuta. Asta vreau în primul rînd: să schimb idei, să mă sfătuiesc. Vreau să fac un spectacol de permanențe, ca tragedia antică, dar absolut românesc, pornind de la baladele și bocetele populare, atît de puțin cunoscute. Vreau să scot esențialul din ele, înțeleștarea dramatică, vreau un spectacol folcloric în esență, nu în ițari și briie roșii. Vreau un spectacol...

— Tot un «one-man show»?

— Nu, de astă dată cu vreo cinci actori, actori totali, cu care să cînt «Miorița», să jucăm dansurile sălbătice ale dubașilor din Dărmănești, vreau un spectacol cu păpuși în care omul cu chitara să cînte și să joace alături de bătrînele noastre păpuși de bilci, să mediteze pe tonul lui Saint-Exupéry și să creeze o acțiune fantastă, ca în romanele lui Swift. La acest spectacol am și început să lucrez cu pictorul Eustațiu Gregorian. Vreau...

— Vrei foarte multe, Tudor.

— Oare «a vrea» intens nu e însuși semnul vieții?

— Și poate și semnul lucrului înfăptuit. Fie și pe jumătate măcar. Pînă una-alta, te mai așteptăm în București cu recitalul dumitale? Televiziunea ni te-a oferit doar în «bucățele», publicul așteaptă întregul dumitale spectacol.

— Dacă aveți timp și putere, așteptați. Eu am!



aznavour

și legea de aur a șansonetei

Întrebat de un reporter dacă e poet sau cîntăreț, Charles Aznavour a răspuns:

— Sint trubadur!

Răspunsul nu este o simplă metaforă, fiindcă Aznavour e, într-adevăr, un fel de trubadur al șansonetei, fenomen francez transformat în mit al zilelor noastre. Versurile și le scrie singur, melodiile repertoriului său le compune de obicei tot el, ca să le interpreteze cu o voce care nu e nici deosebit de frumoasă, nici din cale-afară de puternică, fiind înzestrată însă cu un timbru original greu de confundat.

Semnul distinctiv al șansonetelor lui Aznavour este sinceritatea și pasiunea. Le-a manifestat pe amîndouă încă din copilărie, fiindcă a apărut pe scenă la vîrsta de șapte ani, pentru ca la zece ani să joace în filme diverse roluri. În genul cîntecelor de dragoste, el pare să fie una dintre cele mai izbutite expresii franceze. Deși s-a făcut cunoscut publicului din lumea întregă îndeosebi sub aspectul de cîntăreț, este, în aceeași măsură, compozitor și poet. Un poet care cîntă dragostea: nu dragostea-plăcere, ci dragostea-pasiune. Vocabularul său e simplu, «o poezie care umblă în picioare goale», cum afirmă despre ea Aznavour însuși. În toiu celora mai pătimașe explozii emoționale, versul și melodia lui păstrează un ton simplu, rezonabil:

«N-am cunoscut nimic mai frumos ca iubirea, fiindcă de cite ori iubesc e pentru prima oară...»

Din categoria lui Charles Trenet, Léo Ferré, Georges Brassens și Jacques Brel, Aznavour este în aceeași măsură poet pe cît este și compozitor și cîntăreț. Artist-interpret și creator dominat de o mare intensitate a simțirii, el a descoperit, singurul — spunea despre el Pascal Jardin — «legea de aur a șansonetei, capabilă să-l îmbogățească pe om: legea aceasta de aur e simțirea». Cîntîndu-și textele și melodiile proprii, Aznavour completează și nuanțează limbajul poetic și muzical. În acest fel, versurile lui devin aproape intraductibile.

— În fața frumuseții șansonetelor lui Aznavour simt o stinghereală de neînvin — mărturiseste Harry Belafonte. Pînă și cea mai conștiincioasă adaptare e mult în urma scilpirilor originalului, astfel încît tot ce a creat Aznavour trebuie interpretat în franceză.

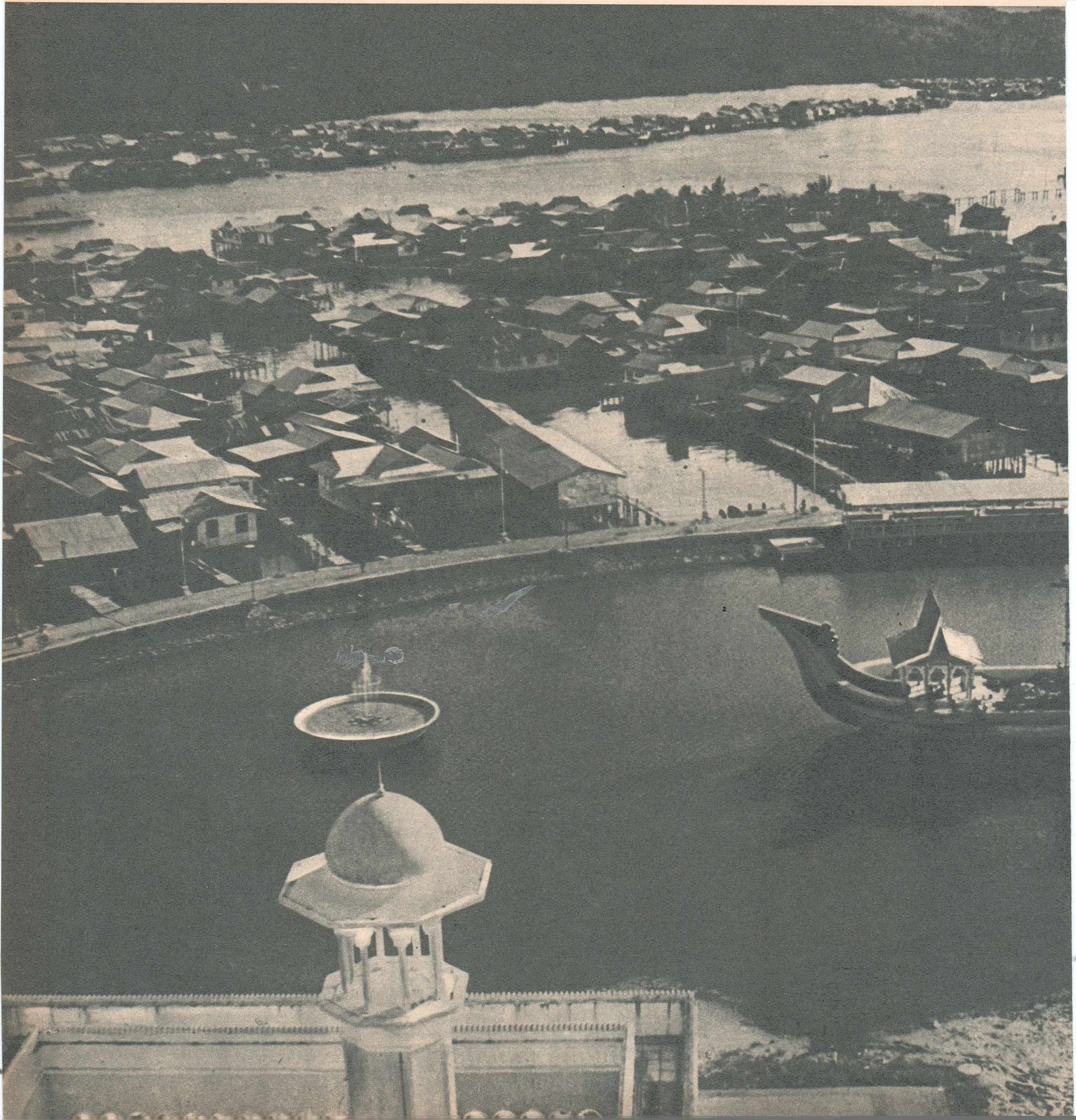
«Un magician al imaginii», «virtuosul metaforei», «geniu al incantației», «fabulos prin naturalețe și sinceritate», iată numai cîteva din epitetele adresate deopotrivă interpretului, compozitorului și poetului Charles Aznavour, trubadurul nr. 1 al șansonetei franceze din zilele noastre, care a cucerit spre sfîrșitul anului 1969 laurii Festivalului de la Veneția. După Frank Sinatra și Gilbert Bécaud, lui i-a revenit prestigiosul premiu decernat de un juriu care l-a decretat pe «cel mai francez dintre armeni» unul din «artiștii reprezentativi ai generației actuale de interpreți ai muzicii pop».

George SBĂRCEA

BORNEO

ULTIMUL SULTANAT

De la înălțimea celei mai importante construcții musulmane din Asia de sud-est, vestita moschee din Brunei, se vede «Kampung-Ayer», în traducere, «Satul-Apa». În asemenea case lacustre locuiește majoritatea populației capitalei sultanatului.



espondență specială pentru „Flacăra“
Lucjan WOLANOWSKI



...O țară pe care o poți traversa cu mașina în mai puțin de două ore, cuprinzând o suprafață de 5,8 mii km în nordul insulei Borneo, o populație de 107 000 persoane (triburi malaieziene ce trăiesc aici din cele mai vechi timpuri), aceasta este statul Brunei. Spre deosebire de teritoriile vecine Sabah și Sarawak, care au intrat în componența Malayeziei, Bruneiul este protectorat britanic din 1888, ultima dintre posesiunile Marii Britanii în Asia de sud-est, ultimul sultanat din această parte a lumii.

Autorul reportajului de față, corespondentul nostru LUCJAN WOLANOWSKI, este un binecunoscut globe-trotter și publicist polonez, ale cărui volume de reportaje, cuprinzând note de drum din insulele Oceaniei, Australia, Noua Zeelandă, Indonezia și din numeroase alte regiuni ale globului, au fost traduse și publicate în mai multe țări. Vizitând de curând Bruneiul, Lucjan Wolanowski a avut amabilitatea de a ne pune la dispoziție textul și fotografiile pe care le publicăm în paginile de față.

Ministerul cultelor își are reședința într-o clădire impunătoare. Cei câțiva zeci de cunosători ai Coranului, ce lucrează în acest departament, se amestecă pînă și în treburile pur lumești, cum ar fi de pildă condițiile ce trebuie îndeplinite pentru dezinfectarea interiorului unei colibe cînd echipa sanitară se prezintă în lipsa stăpînului casei. Tot aici își are sediul statul major ce coordonează activitatea numeroșilor «inspectori în probleme religioase», persoane care taie și spînzură în acest stătuleț teocratic, controlînd orice oală, orice pat al supușilor maiestății sale sultanul. Avertismente severe afișate în restaurantul unicului hotel al orașului atrag atenția publicului că băuturile alcoolice nu se vînd decît necredincioșilor (adică străinilor). Cetățeanul Bruneiului este de asemenea pasibil să fie condamnat la multe luni închisoare dacă absentează de la serviciul religios de vineri sau dacă «dă friu liber lâcomiei» în zilele marelui post, cînd nu are voie să mănînce decît între orele apusului și răsăritului de soare.

Un ascensor rapid ne duce în vârful minaretului. Constructorii italieni și britanici au înălțat, din dispoziția sultanului, cea mai impunătoare casă de rugăciuni musulmană din sud-estul Asiei. Vocea muezinului chemînd credincioșii la rugăciune este amplificată de zeci de ori prin intermediul unei instalații electroacustice construite de ingineri japonezi. Minaretul are cam 50 de metri, fiind cel mai înalt turn din capitală. De sus, din vârful lui, și se înfățișează un fel de imagine sintetică a întregului stat. Spre adîncul insulei se întinde verdele intens al junglei; la picioarele noastre — orașul de litoral, purtînd același nume cu al statului a cărui capitală este. În apropierea centrului se pot încă vedea ruinele unor ziduri de apărare; lingă ele, un grup de clădiri străvechi. În cartierul comercial, lume multă, în special chinezi; de altfel, fiecare al treilea locuitor al acestei insule este de origine chineză, descendent al unor strămoși imigrați aici cu multe secole în urmă.

DACĂ TRUPUL VA CĂDEA SPRE STÎNGA...

Începînd din 1929 țîțeiul este principala bogăție a sultanatului. Mucaliții de aici spun că în afară de țîței Bruneiul exportă doar sticle goale de limonadă, expediate pentru a fi umplute la Singapore. Bine — veți zice — extracția de țîței a început în Brunei abia acum patru decenii. Din ce trăiau locuitorii înainte? Din timpuri străvechi Bruneiul a fost un mare centru al comerțului de sclavi. Principalii furnizori de marfă erau pirații din insula Sulu. Își aduceau la țîțurile din Brunei «marfa», compusă aproape exclusiv din femei și fetițe în ochii cărora se putea citi încă groaza incendiului satelor natale, asasinării bărbaților din familie. Erau «scoase la licitație» malaieziene, chinezoaice, siameze, fetițe din cele o mie și una de insule ale Pacificului. Ajungeau la aceste țîțuri pînă și femei din India. Erau prinse și legate în lanțuri, în timp ce ieșeau la pescuit împreună cu soții lor sau își spălau rufele la gurile fluviilor. Acest comerț genera «instituții» adiacente cu caracter scabros: un fel de crescătorii pentru fetițe, «ca să ajungă la preț». Pirații, comercianții, crescătorii de fetițe plăteau biruri mari sultanilor, iar aceștia îi priveau cu ochi buni de vreme ce cu ajutorul lor își îmbogățeau haremii și vistieria.

În trecutul îndepărtat dinastia sultanilor care domnesc și azi în Brunei stăpînea toate teritoriile și mările de la insula Luzon pînă la insula Jawa. Actualul sultan este al

29-lea reprezentant al acestei dinastii. Firește, nu-i o treabă ușoară și e nevoie de o doză considerabilă de răbdare ca să te descurci în acest stufos arbore genealogic. Sultanul Abdul Kasser — de pildă — se recunoștea tată a 42 de fii (numărarea fiicelor nu era «de bon ton»). Era considerat a fi un monarh luminat, care-și ținea în harem nu numai marfa achiziționată cu japca la țîțurile de carne vie; Abdul Kasser considera căsătoriile sale drept o formă de control politic asupra întinsei sale monarhii, pentru care motiv se căsătorea și cu fiicele potențailor și nobililor locali.

Canavaua istoriei acestei dinastii este străbătută de un șuvoi de fapte sîngeroase. Răscoale și revoluții de palat au zguduit adesea tronul Bruneiului. Învinșii erau sugrumați cu șnururi de mătase, respectîndu-se apoi întregul ceremonial care înconjură cu splendoare viața monarhilor. În 1828 — se poate citi în cronici — sultanul din acea vreme a fost înlăturat de propriul său unchi. Înainte de execuție s-a rugat de călăi să urmărească cu atenție direcția în care-i va cădea trupul. Dacă va cădea la dreapta, Bruneiul va avea parte de zile luminoase, dacă va cădea la stînga — zile negre așteaptă țara. În momentul morții, trupul tînărului sultan a căzut spre stînga. Adevărindu-i parcă prevestirea, jefuit de vecini lacomi, Bruneiul a început să se dezintegreze. Din uriașul imperiu n-a mai rămas decît un ministătuleț, ajuns, și acesta, în cele din urmă protectorat britanic.

PETROLUL ȘI CONSILIERII

An de an, trustul Shell varsă trezoreriei statului 17 milioane de dolari. Nu e decît o firimitură de la masa magnaților petrolului, dar pentru Brunei reprezintă o sumă importantă. Datorită petrolului, Bruneiul se bucură de o relativă bunăstare. Afacerile cu petrol sînt pentru sultan atît de rentabile încît își permite «licența» ca pe teritoriul statului său să nu perceapă impozite. Datorită petrolului Bruneiul nu poate fi comparat, de pildă, cu partea din Borneo aflată în posesia Indoneziei, unde se moare de foame și unde activitatea forurilor centrale se manifestă în special prin trimiterea de expediții de pedepsire care masacrează populația satelor bănuite că ar fi favorabile elementelor de stînga. Am văzut la Sarawak oameni scăpați dintr-un asemenea masacru. Străbătuseră fără popas jungla timp de două zile și două nopți la rînd, pînă trecuseră granița. Stăteau întinși pe niște rogojini, privind îngroziți în jur, incapabili să înțeleagă, să răspundă vreunui cuvînt, prga extenuați ca să mai fie în stare să plîngă.

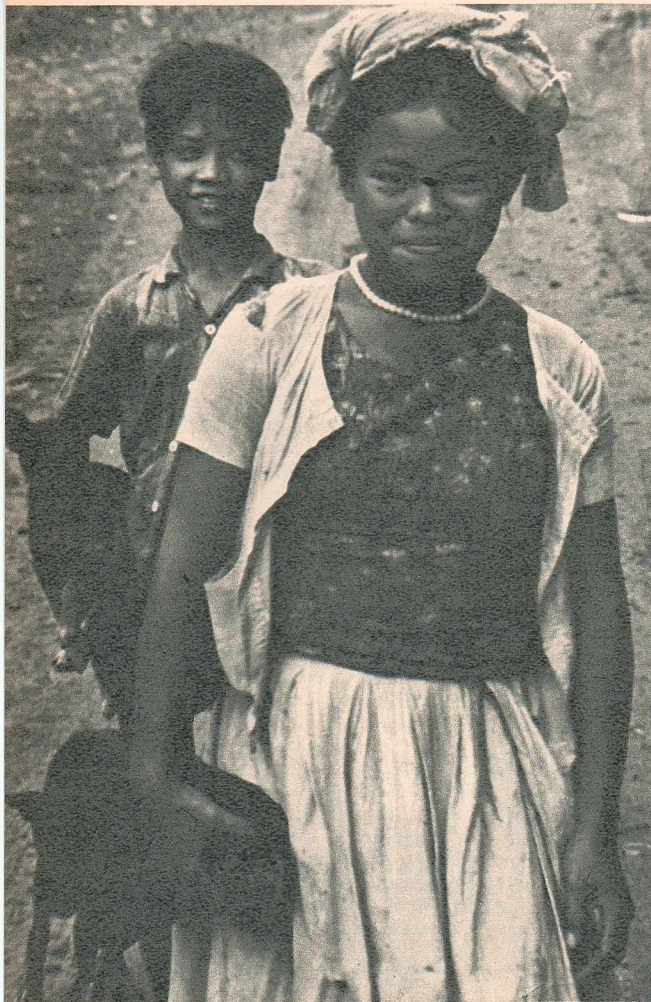
Oficial, Bruneiul dispune de o rezervă financiară de 245 milioane de dolari. De cît aur dispune sultanul, nu știe nimeni cu excepția poate a consilierilor săi personali, dintre care cel mai important este însuși principalul reprezentant al autorității britanice. Am făcut cunoștință cu cîțiva dintre acești consilieri britanici. Țineam mult să-i cunosc. Sînt niște personaje desprinse parcă din paginile povestirilor lui Kipling. Unde în lume aș mai fi avut ocazia să văd britanici trăind de parcă imperiul lor colonial n-ar fi dispărut în negurile istoriei? Numele lor englezesc este precedat de un titlu de noblețe malaiezian, iar sultanul le apreciază în cel mai înalt grad «cunoștințele și meritele față de țara sa».

TAXIUL ȘI ALTE «JUCĂRII»

Sultanul este convins că însuși Alah l-a investit cu putere. Aceasta explică nu numai dărnicia cu care revarsă dolarii primiți din petrol asupra clerului (Ministerul cultelor are un buget de două ori mai mare decît armata), dar și o anumită politică în domeniul învățămîntului: cînd am fost în Brunei, statul număra 7 (șapte) cetățeni cu studii superioare. Dacă un număr mai mare de oameni ar veni în contact cu cultura, s-ar putea să le vină în cap ideea că Alah nu este chiar în cumetrie cu sultanul, cum reiese din rugăciunile pe care atesta le rostește de cinci ori pe zi, cu fața întoarsă spre Mekka.

Cine deci extrage țîțeiul, cine conduce ocrotirea sănătății, cine organizează administrația? Nimic mai simplu: se importă specialiști din Marea Britanie, uneori din Olanda. Pentru ei această activitate este o afacere ca oricare alta. Au contracte pe 5 sau 15 ani, locuiesc în vile cu instalații de climatizare și merg la birourile lor climatizate cu limuzine climatizate. Au studii, calificare, își cunosc

BORNEO: ULTIMUL SULTANAT



▲
In afara
malaiezienilor musulmani,
in Brunei
mai locuiesc daiaci
si alte triburi «păgine».
In fotografie,
tineri din tribul Iban.

meseria. Soarta populației locale nu le provoacă insomnii. Nu manifestă nici un interes față de lagărul de concentrare situat nu departe de oraș, în apropierea drumului ce duce la plajă, în cadrul căruia sînt «reeducați» răsculații arestați în 1962. Acești consilieri ai sultanului se gîndesc mai mult la propriile lor conturi din băncile elvețiene, la soiurile noi de trandafiri și lalele pe care le vor cultiva la bătrînețe în grădinile vilelor lor din Europa.

Sir Omar Ali Saifuddin — care a domnit pînă în 1967, cînd de bunăvoie și nesilit de nimeni a cedat tronul fiului său — dispunea la rîndul său de «jucărioarele» lui personale, și pentru că Shell îi vărsa cu regularitate sumele ce i se cuveneau, el nu i-a împiedicat pe britanici să conducă sultanatul. Printre altele, și-a cumpărat la Londra un taxi autentic, care nici măcar nu l-a costat prea scump: 1 000 de dolari. După ce taxiul a fost descărcat de pe vas, măria-sa s-a așezat la volan și s-a plimbat pe străduțele capitalei sale pînă cînd aparatul de taxat a marcat 10 șilingi. Atunci, măria-sa a căscat plictisit și a coborît din taxi pentru a urca în Rolls-Royce-ul curții. Jucăria părăsită în stradă a stat acolo un timp, pînă a fost distrusă de umezeala tropicelor.

Măria-sa pleca de două ori pe an să se distreze în Anglia. Sultanul îmbrăca pentru această ocazie uniforma de gală a regimentului regal malaiez din Brunei (gradul de colonel și l-a pus singur) și toată suflarea venea la aeroport pentru a se ruga ca îndepărtata călătorie a monarhului să fie încununată de succes și el să aibă parte de viață lungă. Aeroportul corespundea ca mărime necesităților de trafic. Dar sultanul a pus să se construiască o pistă lungă de 4 kilometri. La început pista ar fi trebuit să fie cu vreo 200 de metri mai scurtă, dar atunci ar fi avut aceeași lungime cu a celei din Kuala-Lumpur — capitala Malayeziei. Acesta a fost motivul hotărîtor pentru care sultanul a dispus imediat extinderea aeroportului, care acum dispune de cea mai lungă pistă de aterizare din Asia de sud-est.

Sultanul are în flota lui și «nava cea mai rapidă din lume». Cînd navighează cu 62 noduri pe oră (!), cu greu te mai poți ține pe picioare la bordul ei. Nici unul dintre vecinii săi nu are o asemenea navă. Armata de 800 de ostași a mării sale e dotată cu tancuri, vehicule pe perne de aer,

elicoptere. După emoțiile răscoalei din 1962, sultanul a preferat să fie mai bine pregătit pentru a face față argumentelor acelor care afirmă că în Coran nu există nici un text care să confirme originea divină a puterii sultanului din Brunei.

Noul sultan se numește Hassanal Bolkiah Muiziddin Vad-daulah. Există indicii că, în ciuda principiilor după care s-a călăuzit tatăl său, el își pregătește mai bine țara pentru viitor. Construiește școli, trimite tineri să studieze peste hotare, vrea să dezvolte flota de pescuit și să construiască o nouă fabrică pentru prelucrarea peștelui și a creveștilor. Cît timp petrolul mai țîșnește din sondele de la Seria și cît timp trustul Shell îl cumpără, atîta timp sultanul mai are în perspectivă o viață dulce...

DIN CRONICA CURȚII

Căsătoria surorii actualului sultan a fost un eveniment important în viața cotidiană a Bruneiului. În afara dinastiei conducătoare, era însă greu să se găsească familii demne de o alianță cu familia sultanului, și atunci alegerea s-a oprit asupra unui văr al tinerei domnișoare. Drept amintire, unul dintre invitați a făcut atunci un film de scurt-metraj, o scenă din cronica curții. Realizatorul obișnuia apoi să-l prezinte, cu mîndrie, oaspeților săi, printre care, într-o seară călduroasă, mă aflam și eu.

...Pe terasă a fost instalat un ecran, și fiecare din cei aproape douăzeci de invitați și-a adus din salon paharul cu băutură bine frapată și a luat loc într-un fotoliu și a început să urmărească proiecția. Se vede cortegiul nupțial, dar fără tînăra mireasă. Filmul nu țî-o prezintă nici o clipă. Mirele e un tînăr gras, cu foarte multe inele pe degetele groase: Camera se oprește apoi asupra fețelor palide ale englezilor în uniforme albe, tropicale, de gală, cu ordine la revere. Ostașii din gardă dau onorul. Alături, bătrîni demni,

cu turbane albe: toți sînt hagii care au fost în pelerinaj la Mekka. Iată o nuntă fără veselie, unde toți bărbații sînt țoși și pătruși de importanța momentului, iar femeii n-ă văd de loc. Doar pentru cîteva secunde apar trei fete au cel mult șapte ani... «Este darul simbolic al tatălui tînărului domn pentru mireasă — explică cineastul amabil. Aceste fete și mbolizează sclavele care, conform tradiției curții sultanului, o dezbracă pe mireasă în patul nupțial. Aparatul de proiecție zumzăie, noi ne sorbim încet băutura. Aș fi vrut să o întreb pe gazda noastră care explica diferite scene și enumera titlurile diferitelor personaje, de ce cele trei fete atît de înfricoșate dacă tot ce se vede n-ă e decît un joc, o legătură simbolică cu tradiții străvechi. I-am călătorit destul de mult prin aceste părți ale lumii să știu că există întrebări care nu se pun omului pe care îl cunosc cu o oră în urmă. Filmul n-a durat decît cîteva minute. Goală de imagini, pînă ecranului strălucește lumina reflectorului ca o tablă de pe care cineva a șters toate inscripțiile.

Se apropie miezul nopții. Ora de mers la odihnă, deoar la tropice lucrul începe pretutindeni foarte devreme, pentru a se evita canicula după-amiezii. La jumătatea drumului de înapoiere, trimit mașina și șoferul acasă și mă întorc pe jos, parcurgînd ulițele pustii. După un colț opresc în fața unei clădiri fără etaj, cu pereți groși de piatră și ferestre mici, zăbrelete. Acolo era odinioară înghesușul marfa adusă de flotele pirateresti, de acolo erau scoase sclavele pentru a fi vîndute.

Așa spune istoria. În schimb legenda afirmă că dacă lipești urechea de zidurile groase, după miezul nopții poți auzi plînsul fetelor. Zidurile tac. Numai din depărtare aude bocănitul pașilor unei patruli de poliție. Ajunși dreptul meu, cei trei malaiezieni mă privesc cu uimă. Un străin în cartierul ăsta, singur, pe jos... Șeful patruli mă întrebă cu politețe specific malaieziază: «Totul e în ordine, sir?»



▲
Daiacii «vînători de capete» sînt maeștri în folosirea țevii de suflat cu care aruncă săgeți otrăvite. De obicei sînt vînați în acest fel animale sălbatice, dar uneori se vîneză și oamenii. În timpul celui de-al doilea război mondial săgețile otrăvitoare ale daiacilor au provocat destule neplăceri ocupanților japonezi.

▲
Dedesubtul elicopterului se întind mlaștinile Bruneiului. Bogăția acestui protectorat britanic constă în petrol.



de Ilie ZAHARIA

INDEPENDENȚA CERCETĂRII

nt cunoscute, sau se crede că sînt cunoscute, lebirile dintre cercetarea fundamentală și aplicativă, dintre cercetarea pură și cea aplicativă, deși practica arătată că nu există o distincție strictă între ele, că acestea — pentru a fi o expresie consacrată — se întrepătrund și condiționează reciproc. Mai puțin se vorbește de deosebirea dintre cercetarea liberă și cercetarea orientată. În spatele acestor formulări ele se află concepte foarte simple, dar esențiale pentru mersul cercetării științifice.

înd vorbește despre cercetarea liberă, omul de știință înțelege prin aceasta posibilitatea pe care o are sau pe care o pretinde, de a-și alege în orice moment tema de studiu, de a hotărî singur direcția orientării cercetării. Putem presupune că cercetarea liberă are, mai mult sau mai puțin, pretutindeni, în măsura în care pentru cercetare nu-i sînt de trebuință decît hîrtie, creion și timp. Chiar dacă timpul îi este drămuț și scump, de cel care-l plătește, mai există perioade libere pentru a-și satisface pasiunile și pasiune devorantă și exclusivă.

În epoca noastră foarte puține domenii de cercetare științifică pot duce la rezultate semnificative fără investiții serioase în aparatură și în munca în echipă care, cîteodată, cuprinde o echipă mare de cercetători. (Un mic compartiment al acestei «Big Science», al «mării științe», a fost arătat la televiziune cînd s-a transmis filmul spre Lună al rachetei «Apollo-11».) Lista «Atomus» calcula că pentru proiectarea, instalarea și funcționarea unui mare accelerator de particule elementare sînt necesare cheltuieli de sute de milioane de dolari; construirea proiectului durează doi ani, construcția acceleratoarelor opt ani, iar efectuarea și singure experiențe cu o cameră cu bule și măsurarea teoretică a rezultatelor ei poate dura cinci ani. Participarea la o asemenea activitate, la o asemenea cercetare, impune o hotărîre a mai multor guverne. A vorbi despre știință independentă, de o cercetare liberă, cînd decizia este eminent politică și angajează sume considerabile ale bugetelor stat, este o naivitate.

Cercetarea care solicită sume mari de bani și, volens-nolens, o cercetare orientată. Nu trebuie să-i diminuăm însemnătatea și valoarea! Dar fiecare buget al unui stat, fie el care buget al unei universități sau al unui minister, trebuie să aibă o centrală industrială care să prevădă, să determine, pentru cheltuieli de cercetare. Temele, direcțiile de cercetare, trebuie să fie definite în măsura în care cercetarea solicită cheltuieli care trebuie să se încadreze în suma totală disponibilă, se impune o hotărîre, o triere. Toată problema este ca acei oameni care aleg, care deci orientează cercetarea, să aibă competența, discernămintul și lărgimea de vedere în stare să îmbine utilitatea practică, imediată sau mai îndepărtată, cu necesitatea științifică și în exorabilă de a deschide măcar cărării gustate care duc spre... necunoscut.

Vorbim mereu despre revoluția științifică pe care o trăim. Pentru a ne da seama, iubii științifici, de grandioarea ei, de mărimea vremii noastre, vă redau o socoteală simplă: ultimii 1000 de ani conțin — puși cap la cap — 800 de vieți normale de om. Din acești 800 de oameni, 650 și-au petrecut viața în caverne. Cînd așezăm în șase persoane de la sfîrșitul seriei a trăit evoluția tipografică, penultima a folosit pentru prima oară motorul electric. Numai a opt persoane — dumneavoastră, eu, cei care viețuiesc pe ultimele șase decenii — sîntem într-o perioadă în interiorul căreia s-a trecut de la primul motor cu motor peste Canalul Mîneicii la așezarea omului.

Dacă adunăm pe toți oamenii de știință pe care i-a avut omenirea de la începutul civilizației pînă în prezent, constatăm uluici că nouăzeci la sută din ei sînt contemporanii noștri. Cum să caracterizăm altfel zilele noastre decît ca începutul unei noi ere a omenirii, era științei și tehnicii în dinamică vertiginosă!

Independența cercetării? Interdependența ei.

nume uitate

de Adrian HAMZEA

Sfîrșitul lunii februarie 1918 consuma, departe de țară, epilogul unui proces — astăzi uitat — dezbătut de curtea marțială germană din Brăila. O poartă de fier, aceea a închisorii din Delitzsch, lângă Leipzig, se închidea în urma pașilor chinuși ai unor românce. Osîndite pentru participarea lor activă la lupta care hotărîa ființa ori neînființa României, cinci femei sleite de puteri intrau pe poarta temniței străine. În fața lor, ani lungi de ispășire. Stela Popovici, Ecaterina Mazuchi, Maria Sfetescu, Elena Papandi, Maria Ionașcu... Nume pe care — spuneam — uitarea le-a îngropat de mult. Ca pe atîtea altele. Memoria ultimelor cinci decenii de istorie românească e poate prea încercată. S-o reîmprospătăm.

Cu peste o jumătate de veac în urmă, în acel 1917 al ingenuității țării, urgia îngrămădise pe cerul patriei toți norii, cu toate semnele unui sfîrșit care putea să însemne sfîrșitul României. În capitala țării stăpînea Mackensen cu bavarezii, stăpîneau tăcerea și teama. La hotarele Moldovei — această fărîmă de Românie vie, trăind paroxismul unei dramatice dezorientări, bîntuită de foamete, lovită adînc de secerarea molimei și privind neputincioasă convulsia mulțimilor de fugari — oștirea țării, decimată, istovită și dezamăgită în fel și chip, coborîse în tranșee, păstrîndu-și nebiruite doar dragostea pentru pămîntul pe care sîngera și hotărîrea de a pieri acolo și nu altundeva. Viață lingă viață, cei 400 000 de plugari în uniformă trăsese linia vie a ultimului hotar. Pe aici nu se trece, scrisese la Oituz, pe o scîndură de brad, o stîngace mîna anonimă.

Și nu s-a mai trecut. Se rostise un legămînt.

Evadările din lagărele de prizonieri care împinzeau țara călcată în picioare s-au ținut atunci lanț. Cărrile lăturalnice, pădurile și nopțile mișună de fugari. Pașii lor, orbi în fața primejdiilor, caută linia frontului. Călăuză le e tunul de la Mărăști, de la Mărășești. Este acolo o armată care luptă pe viață și pe moarte. Noapte de noapte, scăpații încearcă prin toate mijloacele să treacă spre Moldova. Mulți dintre ei, hăituiți, vînați, cad la un pas de reușită. Unii izbutesc totuși să treacă.

...În martie 1917, Stela Popovici, care trăiește împreună cu mama ei Paraschiva la Brăila, luptînd din greu cu mizeria ocupației, este vizitată de un tînăr cu înfățișare jalnică: zdrențaros, înfometat, istovit. E sublocotenentul Ioan Grigorescu, o cunoștință din zilele care vînturau atîția oameni și atîtea nenorociri, evadat din lagărul de la Slatina și aflat în drum spre front — de care-l mai despart trei kilometri — spre armata pînă la care mai are de răzbit doar peste diviziile nemțești... Sleit, sublocotenentul cere adăpost, îmbrăcăminte; Stela Popovici și mama ei nu ezită. Îl ascund, jucîndu-se cu viața. Ori cu moartea? Fratele Stelei luptă la Mărășești... Sublocotenentul Grigorescu își începe pregătirile. Stela Popovici se decide să-l însoțească. Într-o noapte părăsesc împreună orașul în care domnește teroarea «komandaturii». Prevăzuți cu colaci de salvare și apărați de întunerici, cei doi tineri cutezători încearcă să traverseze Dunărea înot. Sînt descoperiți. Se trage asupra lor, dar izbutesc să scape cu viață. Noaptea Brăilei pare să lupte și ea, ocrotindu-i.

Urmează zile de așteptare grea și de primejdii care îi pîndesc la fiecare pas. Cei doi descoperă la un moment dat că în oraș se mai ascund cîțiva ofițeri evadați, năzuind către front: căpitanul Dumitru Alexandrescu, locotenentii Petre Mateescu și Nicolae Iorga și aviatorul Petre Ghișescu. Iată grupul «complotiștilor» numărînd acum cinci bărbați și o

femeie.

Pe frontul aflat la doi pași, se desfășoară lupte crîncene. Mackensen încearcă să străpungă zidul viu. Și totul rămîne zadarnic. Nici pe acolo nu se mai putea trece. Mitul invincibilității germane se frînge, amestecat cu sînge românesc și cu țărînă.

Un noroc neașteptat pare să întîmpine speranța celor șase patrioți: fac cunoștință cu locotenentul Birț, român transilvănean, ofițer al aviației austro-ungare. Ascuns sub uniforma străină, fiul adevăratei datorii arde în ființa zburătorului; și li se alătură fără să șovăie. El urmează să-i treacă, îmbrăcați în uniforme maghiare. Dar, în ajunul nopții hotărîte, locotenentul Birț, împreună cu toți ceilalți militari români constrînși să lupte împotriva românilor, slujind silit pajura cu două capete, este transferat pe frontul italian (de unde vor fugi de altminteri atîția ca să se înroleze în regimentele de voluntari Horia, Closca și Crișan constituite pe pămînt italian). «Defecțiunea» românilor din armata imperială devenise un fenomen de masă.

...În apropierea satului Gemele aterizează din cînd în cînd, în tainice misiuni de noapte în spatele frontului nemțesc, avioane românești. Morarul din Gemele le cunoaște taina și «treburile». El îi va angaja pe cei șase ca lucrători și le va înlesni contactul cu aviatorii români.

Pregătirile devin febrile. Mai sînt cîteva zile. Locotenentul Mateescu (se ascundea într-un imobil în care se afla... serviciul topografic al armatei germane) sustrage sistematic, noapte de noapte, hărți, date, documente, situații care interesează comandamentul armatelor române.

Apoi, la 6 oct. 1917, se produce vînzarea. Sărutul lui Iuda îl dă un oarecare Stănescu, comisar. Arestări, percheziții. Pînă la 6 noiembrie cade în mîinile «komandaturii» întregul grup și toată rețeaua de nobile complicități — pînă la morarul și preotul din Gemele, în fruntea unui grup de țărani. După anchetă — cascadă de bestialități — procesul. Un proces de spionaj. Condamnări la moarte, condamnări pe viață, la 15 ani... Pe urmă, drumul calvarului spre închisorile străine. Unii spre Srossterlitz, femeile spre Delitzsch. Sînt tirite din temniță în temniță.

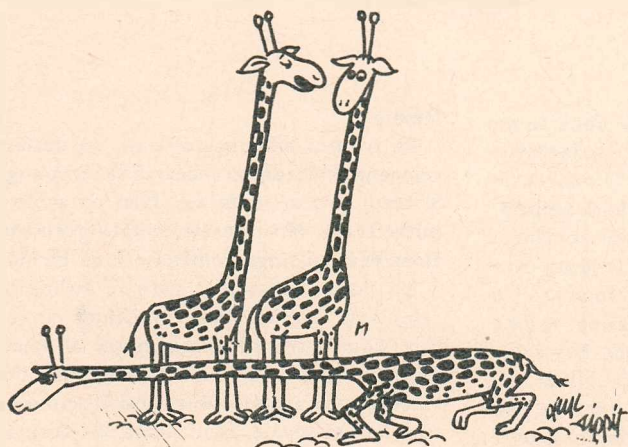
Cele cinci brăilence îndură la Delitzsch, alături de alte 300 de femei (francezoaice, belgiene și englezoaice), un regim de detenție și de muncă dintre cele mai aspre. Rațiile de mîncare sînt simbolice. Aici supraviețuiesc datorită ajutorului pe care li-l acordă francezoaicele și belgienele — beneficiare ale ajutoarelor Crucii roșii internaționale.

Prăbușirea Germaniei și dezagregarea Imperiului habsburgic curmă suferințele celor cinci românce, deschizînd în fața lor drumul către patrie.

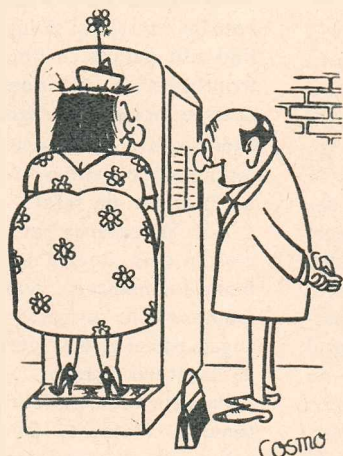
Iată cum relatează Stela Popovici întîmplările acelor zile: «Socialiștii, care sînt acum stăpîni în Germania, au făcut minunea neașteptată. Duminică 1 noiembrie 1918, la ora 5 dimineața, au sosit la porțile pușcării. Au început să tragă clopotele și ne-au deschis porțile... Ne-au deschis toate celulele, ne-au cărat bagajele, ni le-au încercat în căruțe și, cu ei în frunte, am pornit spre Leipzig... Socialiștii germani, impresionați de nenorocirile noastre, ne-au făcut hîrțile necesare ca să putem trece prin Ungaria. După o călătorie de trei săptămîni, de grele privațiuni, am ajuns în București și am sărutat pămîntul scump al țării...»

...Stela Popovici, Ecaterina Mazuchi, Maria Sfetescu, Elena Papandi, Maria Ionașcu. Nume pe care uitarea le-a îngropat de mult...

UMOR DE PESTE HOTARE



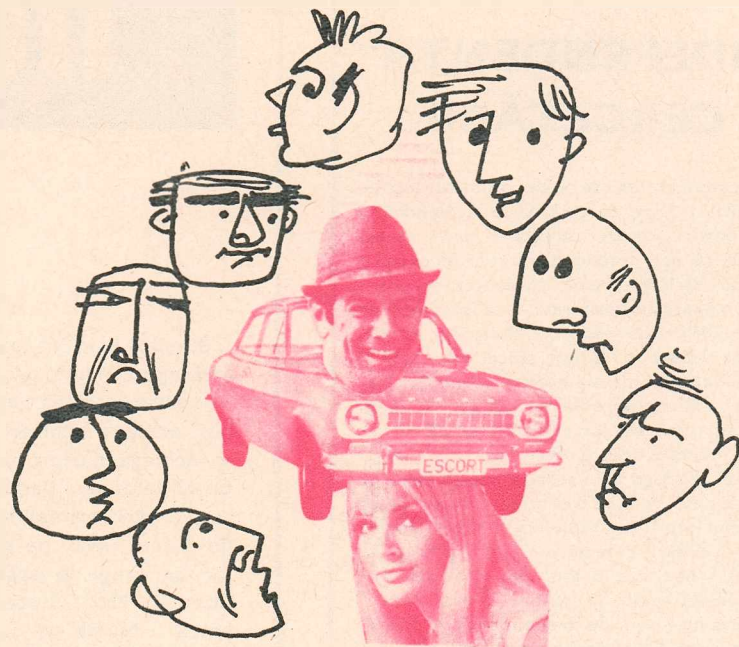
— Suferă de amețeli...



— După tabela asta, ar trebui să ai înălțimea de 4 metri și 53 de centimetri...



— A zburat?... A zburat... Am împușcat, și gata! Ce tot vă țineți după mine?



FETE-FETE

1	P	A	T	A	R	H	I	C	I	10	11	A
2	R	P	O	C	R	I	T	I			A	S
3	G	U	R			V	I	Z	A	V	I	
4	U	S	A		P	E	T	E		A	S	
5	R		C	H	E	L		L	A	H	T	
6	A	P	E		R	A	R	A		S	E	
7		L		C	O	T	E		R	A	H	
8	R	U	S	I	N	O	A	S	A		T	
9	A	T	E	V		A	Z	I	M	E		
10	S	I	H	C	E	R	I	T	A	T	E	
11	A	T	A		J	E	M	A	S	C	A	

ORIZONTAL: 1) Talere cu două fețe. 2) Idem — Mai mic decât un taler, dar tot cu două fețe (la romani). 3) Deschideri... pe față — Față-n față. 4) La fațadă — Pe o față bolnavă — E în fața celorlalți. 5) Are creștetul ca și fața — Ochi în ochi. 6) Fețele briliantului — N-o prea vezi la față — Reflexiv. 7) Distanța de la suprafața mării (pl.) — Răniți la față! 8) Fata cu fața-n pământ. 9) Liber-cugetător — Turtă coaptă (pl.). 10) Joc pe față! 11) La fețele de masă, de pernă etc. — A da pe față.

VERTICAL: 1) Față — Față curată. 2) Soarele-și ascunde fața — Rămas la suprafață. 3) Fața... trunchiului — Oglindă pentru fețele parizienilor. 4) De față — Masiv în fața Troțușului. 5) Bir! — În fața gării — De întors pe dos! 6) Face față dreaptă. 7) Ieșit la suprafață — Un fel de... spate. 8) A face față — Are mii de ochi. 9) E... mai în spate. 10) A trece în față — Urmează... 11) E de față — Dînsa.

Ion CARAIMAN

Dezlegarea jocului «CÎTE CEVA DESPRE SOMN»
apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) PESCAR — PANA. 2) INERTIE — PAT. 3) RECE — U — NANI. 4) O — ADORMI — AN. 5) TETE — IUNA — T. 6) IMI — O — SOLZI. 7) I — SFAT — BOT. 8) ÎNOT — GĂZAR. 9) AERISITE — IC. 10) TS — MOTAIT — E. 11) ACT — MA — LICA. 12) CUMINTE — VIS.

SĂ ȘTIE ȘI LUMEA...

Sezonul rece al acestui an este totuși încins la temperatura unor evenimente în curs de desfășurare și chiar a altora pe care le așteptăm (dar a căror dogoare și început să se facă resimțită — vezi C.M. de fotbal din Mexic). Dintre manifestările primei categorii, cele mai importante se petrec departe de ochiul nostru avid de spectacol sportiv, pe pârțile de bob cărora cineva le-a zis, foarte sugestiv, tirbușoane de gheață, la Saint Moritz, reintrat în circuitul actualității prin găzduirea unui mare campionat al lumii.

Bobul mondial traversează de câțiva ani o criză care era lesne de întrevăzut și pe care pasionații săi susținători încearcă s-o anihileze. O complicitate ciudată s-a stabilit între clima ultimelor ierni și greutatea inerente ale unui sport costisitor (cheltuielile de amenajare a pârțiilor, confecționarea boburilor, riscurile concurenților), astfel că s-a ajuns, la un moment dat, la situația precară de a se pregăti o singură pistă pe continent care să găzduiască toate marile întreceri ale anului respectiv. Noul sezon, 1970, inaugurat o dată cu cele dintii zile de ianuarie, a marcat un reviriment: două mari stațiuni — Cortina d'Ampezzo și Saint Moritz, una italiană, cealaltă elvețiană — primindu-i pe candidații europenilor și mondialelor la mici intervale de timp.

Pentru reprezentanții noștri sezonul nu s-a dovedit prea fericit. Panțuru și coechipierii săi n-au mai reeditat vechile lor performanțe. Ne pare evident rău, dar nu putem fi supărați pe nici unul dintre ei. Trebuie însă să fim încrunțați gândindu-ne la cei ce dirijează activitatea acestei discipline, și chiar la cei care supraveghează dezvoltarea mișcării sportive, în ansamblu. De ani de zile ei asistă la deteriorarea pârției de la Poiana Brașov; de alți ani buni nu se face mai nimic pentru recuperarea celebrei piste de la Sinaia. În astfel de condiții, Panțuru nu se poate pregăti corespunzător pentru marile confruntări la care este chemat, fiind totdeauna handicapat. Se va spune că și alți concurenți au ajuns cu puține zile de antrenament la Cortina și Saint Moritz. Se poate, dar de ce să luăm tocmai exemplele negative și nu pe celelalte? De ce să acceptăm comparațiile cu cei mai slabi decât noi și de ce să nu aspirăm la altele, stimulativ? Boberii din R.F. a Germaniei au folosit o pistă artificială în perioada pregătitoare și și-au impus superioritatea tocmai datorită acestui «amănunt». Talentul lui Panțuru n-a mai fost suficient, de astă dată, nici curajul cadetului său, Panaitescu, și nici infuzia de tinerețe robustă a fostului fotbalist și schior Zangor. Mă întreb: de ce nu se procedează și la bob cum s-a procedat la tenis, unde Țiriac și Năstase cutreieră lumea în căutare de competiții și adversari pe măsura lor, căști-gîndu-și, în cea mai mare parte, nu numai dreptul de a-i înfrunta pe așii mondiali ai rachetei, dar și propria existență, fără a greva bugetele federației? Citeam recent că echipa de hochei a țării a efectuat pregătiri de-a lungul și de-a latul Europei, în căutare de gheață artificială și de adversari buni. Nu știu cât a fost de costisitor turneul, și dacă mă gândesc la eficiența pregătirilor pentru seria B a C.M. de hochei, poate că efortul se justifică; dar știu în același timp că minutorii crosei se declară mulțumiți cu un loc 3, în a doua categorie de valori, în vreme ce Panțuru și ai săi aspirau, legitim, la supremația continentală și mondială! Mă mai gândesc că o gospodărire judicioasă, aici, acasă la noi, ne-ar fi pus azi în situația de a avea, cel puțin la Sinaia, o pârție care să permită alor noștri antrenamente, dar și organizarea unor competiții internaționale de anvergură. Atunci reprezentanții bobului românesc ar fi concurat în plenitudinea capacității lor, iar forurile sportive ar fi încasat, la rîndul lor, beneficiile materiale necesare reconsolidării acestui sport și sprijinirii altora. Mai știu că mulți tehnicieni români (în handbal mai ales) funcționează ca antrenori în R.F. a Germaniei. Nu s-ar putea ca, în schimb, boberii să facă antrenamente pe pista specială din aceeași țară? În prezent cred că se face prea puțin pentru bob și — de asemenea — oarecum forțat de prestigiul personal al unuia dintre cei mai dotați piloți din lume, care este Panțuru. Am teama că fără el n-ar mai exista interes pentru bob. Și așa i-am auzit pe unii fluturînd steagul neîncrederii în posibilitățile șoferului sinăian, cam în genul: «Panțuru a început să se teamă». Dacă nu iese primul, omul este bănuț că «se menajează».

Lumea trebuie să știe însă să facă diferența între ceea ce spune și realitate: anul acesta Panțuru s-a prezentat la start dinaintea bătut, din pricina unor incapacități de care nu poate fi responsabil.

GEORGE CĂLINESCU:

„CARTEA NUNȚII“

Considerată de autorul însuși un simplu exercițiu, *Cartea nunții* revelează astăzi, la o nouă lectură, o prospețime surprinzătoare. Este, dintre operele pur literare ale lui G. Călinescu, cea mai ingenuă, mai autentică prin «sinceritate» și elan. Lipsește din ea orice premeditare, și tocmai de aceea e mai substanțial programatică. Adevăratul Călinescu în *Cartea nunții* ni se descoperă fără nici un fel de afectare. *E-nigma Otiliei* este, desigur, un roman mai solid, impunător prin ambiția de a construi la un nivel clasic, însă impresia de oarecare artificiu, de efort creator, de încredere programatică nu poate fi evitată la o lectură liberă, destinată. Pe cînd aici, în *Cartea nunții*, ceea ce domină e spontaneitatea, bucuria de a scrie se confundă întru totul cu aceea de a exista. Un mare gust al vieții imprimă acestei cărți nepretențioase o tonalitate de neuitat, o tensiune lirică de cea mai pură factură. G. Călinescu ni se dezvăluie acum în plenitudinea exuberantă a firii sale. În excelenta prefață a ultimei ediții, S. Damian demonstrează convingător că nucleul întregii opere călinesciene e tocmai *Cartea nunții*, că acest roman oferă, cui știe să citească, cifra totalității călinesciene.

Obsesiile scriitorului apar în *Cartea nunții* cu o simplitate tulburătoare, cu un accent de mare puritate. G. Călinescu este aici cel mai inocent, mai puțin dublat, mai lipsit de abisuri și de «morbiditate» dintre scriitorii noștri, nicăieri nu se vede aceasta atât de limpede decât în primul său roman, plin de energia elementară a veritabilei sale structuri. Problematizarea, amînările, invocarea obstacolelor etc. nu sînt de loc în firea sa, care, cu siguranță, este firea lui Jim, tînărul erou al cărții. Romanele sale mișună de caricaturi ale lui Hamlet și de presupus că nici față de prototip nu manifesta entuziasm.

G. Călinescu se arunca de-a dreptul în aventura faptei, dinainte încredințat de succes. În nucleul primordial, tot «stilul» său de a fi există în *Cartea nunții*, în gestul brusc, întreprinzător, al lui Jim în tren, la întoarcerea din străinătate. Cu o patetică lipsă de preliminar: «Îmbătat de întunerice, Jim trase cu putere la piept trupul cald ce palpita lîngă sine, și-i caută fața» etc. Dacă intuim bine, tot ce a întreprins și a scris Călinescu, toate cărțile sale reprezintă astfel de fapte rapide, producătoare, precum aceea evocată mai sus, de «voluptăți indicibile». Precum gestul din tren, ele sînt niște «atentate» vibrante, niște «agresiuni» entuziaste, o minimă fază de perplexitate și cuceritorului i se recunosc drepturile. După fiecare ispravă de seamă, autorul reîntră în anonimat, așteptînd, nu fără oarecare sfială, consecințele. «Cîtăva vreme Jim stătea tulburat de satisfacția îndrăznelii, de rușine și de frică». Dar victima privește la el îmbujorat, cu blindețe și simpatie, se vede limpede că astfel de inițiative nu-i displac.

LESPEDEA

Obişnuia să spună: «Pentru mine, esențial este să fiu prezent, numele meu să circule, de persoana mea să se vorbească. De bine, de rău, n-are nici o importanță. În clipa cînd nu s-ar mai spune Sticlaru Gheorghe așa și pe dincolo, înseamnă că sînt un om sfîrșit. Am murit. Trebuie să mă duc să-mi cumpăr loc de veci».

Cine i-a băgat în cap așa ceva, n-am știut nici unul din cei care l-am cunoscut. Și era atunci foarte tînăr. Avea însă în el o voință diabolică, o dirzenie care ne speria, o sete de a urca sus, tot mai sus, care-l făcea în ochii noștri aproape invincibil. Lucram cu toții la fabrica «Hermes», astăzi «Biruînța». Avea scris frumos, o caligrafie perfectă. L-a descoperit un funcționar printre zilierii și l-a adus în biroul personalului. În două luni învățase tot ce se putea învăța, în a treia lună făcea lucrările celor doi funcționari și ale șefului de serviciu. În particular, rămînea confidentul fetelor și al băieților din fabrică și, pentru o sumă neînsemnată, compunea scrisori de dragoste. În a cincea lună, șeful serviciului a fost scos pentru niște afaceri necurate aranjate cu patronul circumșivii «La încurcă lume», aflată chiar lîngă fabrică. Sticlaru i-a luat locul, spre satisfacția tuturor. La numire i s-a recomandat ca munca lui stăruitoare «să fie dublată de eforturi organizatorice», el înțelegînd toate astea în felul lui, adică «gata, te-ai spetit destul, acum evidențiază-ți și calitățile organizatorice». Și a făcut o nouă reorganizare a serviciului, a introdus evidențe noi și a obținut încă doi funcționari. Avea acum patru. El nu mai muncea. El concepea, el gîndea. Și treaba mergea. Lua cuvîntul în toate ședințele, avea «propuneri concrete» pentru toate problemele, inclusiv pentru cele de strictă specialitate. Și culmea este că uneori le nimerea. Toate dările de seamă, toate rapoartele din acea vreme își începeau partea exemplelor pozitive cu numele lui.

Devenise în fabrică o personalitate, iar ecurile ei ajunseseră chiar și pînă la sector. Pentru că la sector Sticlaru, care nu împlinise încă 20 de ani, era considerat de acum «un tovarăș cu multă experiență». Noi, băieții care-l cunosteam de cînd căra cu căruciorul bidoane cu ulei de la o secție la alta, îl admiram aproape fără rezerve. Spun aproape fără, pentru că era la el ceva ce nu înțelegeam: o repulsie față de învățatură, de lectură. Cînd i-am spus-o, ne-a privit de sus și, cu un ton profesoral, ne-a răspuns: «Învățătura o accept și eu, numai că o înțeleg alt fel. Voi credeți că a învăța înseamnă, înainte de toate, să faci un liceu, apoi o facultate... Dar pentru asta trebuie ani, ani lungi și mult prea mulți. Am în față o scară cu mult prea multe trepte de urcat, și nu pot să-mi pierd timpul. Cît mi-a trebuit să bag în buzunar serviciul personal? Două luni. Să presupunem că sînt numit director. Cît îmi trebuie să-i învăț perfect șmecheriile? Trei, să spunem patru, hai, cinci luni. Nici o zi, nici un ceas mai mult. Mai departe? Mai sus? Timpul de asimilare a funcțiilor, a secretelor lor reale, nu crește. l-am văzut pe unii din inspectorii care vin pe la noi. Cît au ei în cap, am eu de pe acum, și încă ceva în plus. Și voi, cînd vorbiți de învățatură, uitați un lucru fundamental: ziarul. Facultatea facultăților. Citiți-l zilnic cu atenție, citiți-l pe cel de azi și comparați-l cu cel de săptămîna trecută, fiți atenți la nuanțe, la ce se renunță și la ce se adaugă, pentru că altfel s-ar putea să susțineți la un moment dat un punct de vedere valabil pentru săptămîna care a trecut, dar puțin alătura azi. Și atunci, cineva de sus ar putea să spună: «da, e băiat bun, dar e puțin cam depășit de evenimente»; or, ca să ștergi impresia asta, trebuie să tragi după aceea luni și luni de zile. Și acum, vă întreb: cine învață cu adevărat? Eu sau voi, care umblați pe la școli?»

Cînd am plecat din fabrică, circula zvonul că va fi numit director la o întreprindere asemănătoare cu a noastră. Ne-am luat rămas bun «La încurcă lume», într-o cămaruță din fundul încăperii. Sticlaru era de-ai casei. În sărăcia de atunci, a fost o masă împărătească. La plată eram puțin cam speriați de cît trebuia să lăsăm acolo. Sticlaru ne-a spus rîzînd: «Lasă, mă, că a luat capitalistul destul de la voi. Să mai dea și el ceva clasei muncitoare». Și-l expedie pe om cu un gest plictisit.

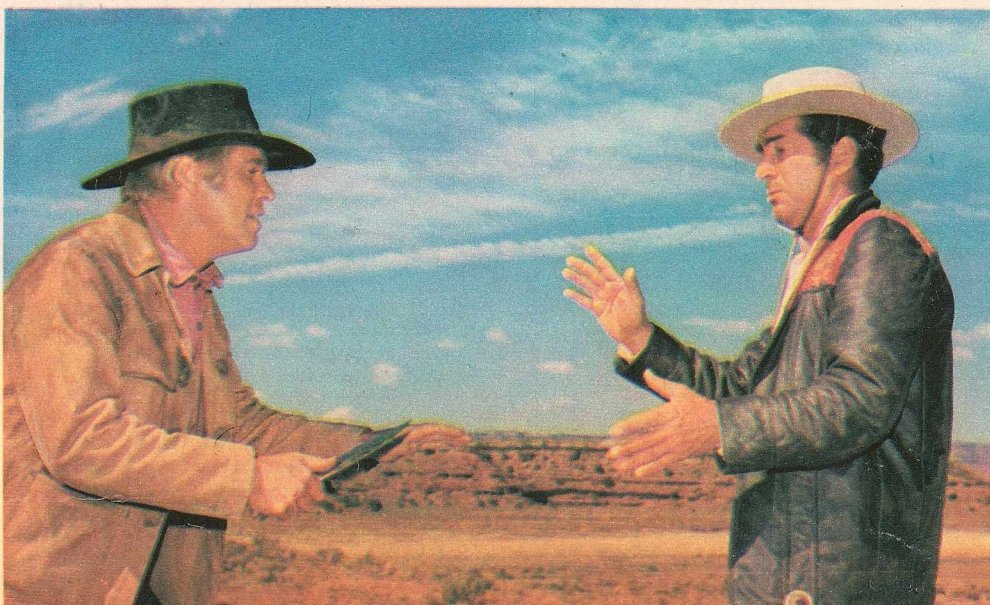
Și ne-am văzut fiecare de ale noastre. Au trecut ani și de Sticlaru ne aminteam din ce în ce mai rar și cu un sentiment din ce în ce mai puternic că a fost o mică pușlama pusă pe parvenire. În '55, dacă nu mă înșel, la sărbătorirea zilei de 1 Mai, l-am revăzut. Mă îndreptam spre tribună, cînd cineva m-a apucat de umăr și m-a scuturat violent: «Tu ești, mă? Ha, ha, ha, iată că ne-am întîlnit. Ce faci, tovărășelule, am auzit că scrii pe la gazete. Noua intelectualitate a clasei muncitoare! Foarte frumos, sînt mîndru de tine». Era Sticlaru. Ajunsesse un fel de șef prin M.I.A. La privirea mea mirată, îmi răspunde, bătîndu-mă pe umăr: «Experiența, tovărășelule, experiența». Cînd am ajuns în fața tribunei, ne-am despărțit. El avea invitația la «C» și eu la «D». M-a mai bătut o dată pe umăr: «Ei, ce să-i faci, tovărășelule, ce să-i faci, după merite. Ha, ha, ha».

l-am auzit multă vreme rîsul, și mărturisesc că bucurie prea mare nu mi-a făcut. Treburile m-au dus, o dată, pe la minister și m-am interesat de el. «Sticlaru? Puțin cam panglicar, dar ce să-i faci, plătește și el tribut unei anumite perioade. E cam depășit profesional, dar ne scoate din încurcături prin ședințe. Știți, mai trebuie și cite unul care să spargă gheața. Noi îl criticăm, dar...» Le-am dat un sfat: «Lăsați-l în pace, nu mai vorbiți de el, nu-i mai pomeniți numele, nici de bine, nici de rău», după care m-am simțit ca un criminal.

Acum un an sau doi, l-am întrebat pe secretarul de partid din minister dacă și mai amintește de el. «Sticlaru, nu, nu știu. A lucrat la noi?» Și această frază mi-a sunat în urechi ca o lespede răsturnată peste un mormînt.



Toți marii
actori americani
au la activul lor
câteva westernuri
(fotografia noastră
ii înfățișează
pe Dean Martin
și Robert Redford).
Westernul italian
a creat doar
două vedete:
Clint Eastwood
(fotografia de sus)
și Giuliano Gemma.



film

Spinzurătoarea —
motiv obsedant.



◀ În westernul american femeia nu se sfiște să pună mîna pe armă. Dincoace, Sergio Leone proclamă: «Nici un colțisor pentru femei în westernul nostru. Doar atunci cînd apar ca biete fîmțe lipsite de apărare». Așa cum se întîmplă cu Marianne Koch în «Per un pugno di dollari».



a WESTERNUL all' ITALIANO

«Westernul este cinematograful american prin excelență»... «Westernul s-a născut din întîlnirea unei mitologii cu un mijloc de expresie». Ce cronicar care se respectă cit de cit — mai sînt și dintr-aceia care nu se respectă cit de cit — nu și-a agățat la căpătii aceste învățăminte desprinse din biblia lui André Bazin?

«Westernul italian s-a născut dintr-un pariu», mărturisește înduioșător de candid Duccio Tessari, unul din părinții «genului». Adică dintr-o mascalzonerie, am fi noi ispitii să spunem. Omul declară cinstit, de bunăvoie și nesilit de nimeni, adevărul gol-goluț: cum că într-o seară, stînd de vorbă cu prietenii, i-a trăsnet să scrie un scenariu de western (după filmul *Yojimbo* al lui Kurosawa), cam așa cum se joacă copiii de-a pieile roșii; i s-a spus să nu-l semneze că, oricum, «nu este o treabă serioasă». S-au găsit apoi un producător și un regizor care și-a schimbat

film

de-a WESTERNUL all' ITALIANO

numele din Sergio Leone în Bob Robertson (să suna ca în patria westernului), un actor cu ochi albaștri și misterioși, Clint Eastwood, și așa s-a născut **Pentru un pumn de dolari**, care avea să întreață în încasări *La dolce vita*. «Oare lumea ne va înțelege că noi ne jucăm puțin de-a westernul?», se întreba atunci Sergio Leone? Nu, nu a înțeles toată lumea. Dar vina nu este doar a ei. Critica cinematografică — căreia i-a intrat în cap ideea profund megalomană cum că ar fi conștiința de sine a acestei arte — a sărit de la început în sus ca arșă, aruncând ocări după ocări: «jenant», «escrocherie», «westernul este un produs tipic american, inimitabil», «falsificare rușinoasă», «plagiat», «nulitate constantă», «necinste nemăsurată», «italianul a devenit mitoman, vrea să se închipuie cow-boy». Și cite și mai cite. Criticii francezi alcătuiesc chiar un manifest de grup, protestează în cor. Mai părtinitori și pătimiși, cei italieni încearcă să cocheteze cu ideea reimprospătării unui gen care — după ei — abia își mai ducea zilele. De altfel însuși Bazin afirmase cândva că westernul «suportă contracfacerea, pastșa sau parodierea». Critica americană —

se pare singura critică din lume care înseamnă ceva în ochii spectatorului (un cinefil de peste Ocean se lăsa dus la cinematograful cu ochii închiși de către un Bothley Crowther) — cum spuneam, tocmai critica americană — a privit cu înțelegere explozia westernului italian, crezând, cu naivitatea ce-i stă atât de bine unui cronicar, în această joacă de copii mari. Seriosul «New York Times» a salutat **Pentru un pumn de dolari**, «Daily News» i-a acordat 3 din cele 4 puncte maxime. Într-adevăr, **Per un pugno di dollari** — care venea după câteva experiențe mediocre — făgăduia nu chiar o redimensionare a westernului, ci o posibilă interpretare a acestuia sau o aducere aminte a unor legi și ritualuri pierdute de-a lungul anilor. Sergio Leone mărturisește că ceea ce l-a hotărât să se aventureze în această întreprindere westernistă a fost faptul de a nu mai fi putut suporta sfișierea vălurilor de mister în care se drapa la începutul începuturilor eroul westernului: protagonistul ultimelor producții americane ajunsese să trăncănească prea mult, își spunea pe toate drumurile biografia și se îndrăgostea prea repede, pierzându-și vremea

în tot felul de intrigi sentimentale. Până aici lucrurile nu sînt rele. Enigmaticul cow-boy îmbrăcat în poncho — așa cum l-a adus pe ecran Clint Eastwood — justițiarul care răsare de după o colină fără să știm de unde vine și pleacă tot într-acolo, exact cum a sosit, tot atât de sărac și de trist, este misterios și dur, are gesturi puține, ce țin mai degrabă de ceremonial (felul cum îmbracă poncho-ul, cum mesteacă un rest de țigară ori cum clipește), salvează fițele mele în primejdie, dar nu-și pierde capul. Avem toate motivele să adoptăm și să îndrăgim un astfel de erou mai ales cînd acesta are frumoșii ochi albaștri ai lui Clint Eastwood. În aceeași confesiune generos citată în cuprinsul acestui articol, Leone mai enumeră vreo câteva «chestiuni» la care a trebuit să renunțe. Unele aveau chiar cauze obiective, ca să zicem așa, cum ar fi cirezile de vaci. În Spania, la Almeria, unde s-a avut loc filmările, nu existau vaci, iar că să le aducă din altă parte, ca figurație, costa prea scump. Așa dar, adio vaci. Nu-i nimic. Am renunțat noi și la altele: a lăsat la o parte și atacul trenului, și cîntecul preriei în noapte, și țipetele de coioți, adio și vouă fantastice țipete de coioți, adio și ție, blondă ca conduceai diligența, se poate trăi și fără tine. Dacă s-ar fi oprit aici, poate că totul ar fi fost bine. Ne-am fi aflat în fața aceluia «act de cutezanță paradoxală» — de care vorbește același Bazin — a cărui reușită poate datora numai «unor împrejurări excepționale». **Per un pugno di dollari** ar fi rămas o aplicată variație pe o temă dată. Dar ceea ce îi revolta pe autorii mai mult și mai mult atunci cînd analizau westernurile de la ele de-acasă era «felul incredibil în care se murea...», faptul că moartea era un eufemism» (unde ești tu Gary Cooper să auzi astea?). Din acest moment «joacă» celor doi cineaști italieni începe să semene cu o hîrjoneală de copii care pină la urmă își sparg capetele. Violența anunțată de filmul **Pentru un pumn de dolari** și justificată într-un anumit chip aici (atrăgerea celor două familii vrăjmașe în cimitir și măcelărirea) se va instala ulterior cu puteri nelimitate pe ecran, devenind un scop în sine. Un



n preocupările spectatorului intrat la **Pentru țiva dolari în plus** este să numere morții și, slavă omnului, are ce, căci eroul doboară cite trei deodată. Arsenalul violenței s-a îmbogățit simțitor, pistolul și pumnul nu rezolvă totul, se apelează la zdrobirea mâinilor și arderea lor cu țigara, la oribila moarprin însetare, la obsedante urmări prin cimitire învea vorbește de o adevărată necrofilie) și trageri în streang. **Bunul, răul și uritul** — ultimul din seria filmelor regizate de Leone — este o adevărată colecție de clișee ale violenței.

Publicistul italian Pio Baldelli recunoaște că se poate vorbi de-a dreptul de o «violență pervertită», adică, de o dezinvoltură omucidă».

Simpaticul actor Giuliano Gemma, care în westernurile cu Ringo regizate de Tessari (incomparabil mai slab meseriaș decât Leone) poartă numele american de Montgomery Wood, declară și el că în filmele sale «violența este absurdă, disproporționată și tratată».

Joaca cineaștilor italieni s-a încheiat dezolant, cu capitulare în fața uneia dintre cele mai cumplite boli ale contemporaneității: violența. Ne este greu să înțelegem cum profesionistului onorabil care este Sergio Leone i-a fost atât de indiferent ce se întâmplă cu numele său încât a acceptat ca titlul primelor sale două filme să fie imprumutat unor mediocrități strict comerciale semnate de Kelvin J. Paget: **Pentru încă puțini dolari, Un dolar găurit**. De altfel, în ultima vreme în lumea westernului italian toate s-au învălmășit rău de tot. Duccio Tessari a plecat la Hollywood după ce a realizat **Întoarcerea lui Ringo**. Clint Eastwood, aflat pe calea unei frumoase cariere internaționale, a refuzat să mai joace în seria **Dolarilor**, drept care s-a apelat la interpretul lui Ringo, Giuliano Gemma. Cât despre Sergio Leone, acesta s-a lăsat de tot păgubaș. De unde se vede cât de greu este astăzi să fii cow-boy, «eroul la care visează toți copiii lumii», cum îl onora odată François Mauriac.

Magda MIHĂILESCU

Există trenuri și în westernul italian, dar nu și faimosul atac. Farmecul este pe jumătate risipit.



A T W I L L Lionel. Actor american de film, născut la Croydon (Anglia) la 1 martie 1885, mort la 22 aprilie 1946. Își face studiile la Londra și, dedicându-se teatrului, debutează în 1904 interpretând roluri din repertoriul clasic și modern. În 1916 pleacă în S.U.A. unde apare pe scenele de pe Broadway, alături de cele mai ilustre actrițe ale epocii, într-un repertoriu care cuprinde Ibsen, Shaw, Guitry. E solicitat de Hollywood, mai ales ca actor de compo-

ziție în filme polițiste și de groază, datorită triumfului obținut cu rolul din *Măști de ceară* (Mystery of Wax Museum — 1933, r: Michael Curtiz), unul dintre cele mai insolite filme de grand-guignol din istoria cinematografului și unul dintre primele și cele mai reușite filme în tehnica formulă de-abia descoperită. Desigur, bogata sa experiență artistică îi dă, din când în când, dreptul și la roluri de mai mare relief dramatic, ca protagonist: *Voluptate* (Song of Songs — 1933, după Hermann Sudermann, r: Ruben Mamoulian, cu Marlene Dietrich), *Nana* (1934, după Emile Zola, r: Dorothy Arzner, cu Anna Sten), *Capriciu spaniol* (Devil is a Woman — 1935, după Pierre Louys, r: J. von Sternberg, cu Marlene Dietrich). O anumită morgă aristocratică, cu totul naturală, îl predestinează însă rolurilor antipatice; de grande de Spania (*Căpitanul Blood* — 1935, r: Michael Curtiz), de lord englez (*Un amant celebru* — The Great Garrick — 1937), de ofițer superior austriac (*Valsul nemuritor* — 1938, r: J. Duvivier), prusac (*Trei camarazi* — 1938, r: Fr. Borzage, *Fiul lui Frankenstein* — 1939), țarist (*Balalaika* — 1939), spaniol (*Ultimul tren din Madrid* — 1937) sau nazist (*A fi sau a nu fi* — 1942, r: E. Lubitsch). Se dedică mai mult genului polițist și filmului de groază (aparând în câteva filme din seria Frankenstein), cultivând în general rolurile de compoziție negative, cu câteva excepții, personajele mai complexe din: *Johnny Apollo* (1940, r: Henry Hathaway), *Boom Town* (1940, r: Jack Conway), *The Great Profile* (1940, cu John Barrymore) și ultimul film al Jeannette MacDonald: *Cairo* (1942, r: W.S. Van Dyke).



A U D I A R D Michel. Romancier, scenarist, dialoghist și regizor francez de film, născut la Paris, la 15 mai 1920. Practică mai multe profesii, oprindu-se apoi la cea de ziarist. Lucrează la mai multe publicații (Cinéma, L'Étoile du soir, Libération), debutând apoi în cinema, în 1949, ca scenarist al filmului de spionaj *Mission à Tanger* (r: A. Hunebelle), urmat de două transpuneri ale unor romane de aventuri scrise de el: *Méfiez-vous des blondes* (1950)

și *Massacre en dentelles* (1952), realizate tot de Hunebelle. Marea lui specialitate rămâne însă dialogul. De la Jeanson și Prévert, filmul francez nu mai cunoscuse un mînuitor de replici atât de prolific și plin de vervă. Eclectic, disponibil la spectaculos, M.A. a creat, a adaptat și a scris dialoguri în maniera sa foarte personală, reușind cu brio în genuri foarte variate ca: filmul polițist, comedia de moravuri, drama de atmosferă. A colaborat cu regizori ca Gilles Grangier: *Gas-Oil* (1955), *Le rouge est mis* (1957), *Archimède, le clochard* (1959); Henri Verneuil: *Inamicul public nr. 1* (1953), *Le Président* (1961), *Un singe en hiver* (1962), *100 000 dollars au soleil* (1964); Denys de la Patellière: *Retour de manivelle* (1957), *Marile familii* (1958), *Un taxi pentru Tobruk* (1961), *Vaporul lui Emil* (1962). Actorul lui de predilecție este prietenul său Jean Gabin, pentru care a scris dialogurile și scenariile multora dintre filmele de mai sus. A colaborat, tot pentru Gabin, și la scenariile trase după romanele lui Simenon, avînd ca erou pe comisarul Maigret. După ce a scris dialoguri pentru un număr impresionant de filme, dintre care mai amintim *Mizerabilii* (1958, r: J.P. Le Chanois), *Strada peritilor* (1959), *Diavolul și cele zece porunci* (1962, r: Duvivier), *Babette pleacă la război* (1963, r: Christian Jaque), *Melodie en sous-sol* (1963, r: H. Verneuil), *Un soarece printre bărbați* (1964), *Intr-o dimineață de vară* (1965), M.A. se decide să facă și regie de film. Debutează în 1969 cu o scârpătoare parodie de film polițist, *Operația Léontine*, prilejuind o spectaculoasă reintrare în Franțosei Rosay, apoi în același an *Une veuve en or*, cu o Michèle Mercier inedită. Va realiza în 1970 *Le petit navire*, cu Jean Gabin, și *Elle bois pas, elle fume pas, elle drague pas, mais elle cause*, cu Annie Girardot și Bernard Blier.



A U D R A N Stéphane. Actriță franceză de film, născută în 1932 la Versailles. Urmează cursurile de artă dramatică ale unor maeștri ca Charles Dullin, Tania Balachova și Michel Vitold, cu intenția de a se dedica teatrului. Dar cinematograful o atrage, se pare, mai mult, în măsura în care-i oferă posibilități mai mari de a-și pune în valoare temperamentul, fotogenia, resursele dramatice. Și iată-o debutînd în 1957 pe ecran în *La bonne tisane* de Hervé Bromberger, cu Bernard Blier și Michel Auclair. Cunoștința cu tînărul corifeu al «nouului val» Claude Chabrol este însă decisivă pentru cariera Stéphaniei Audran. După ce o întrezărim într-unul din primele lui filme, *Les cousins* (1958), lângă Brial și Gérard Blain, o vedem deja afirmîndu-se ca o autentică actriță de dramă în al doilea film al lui Chabrol, *Les bonnes femmes* (1959), alături de Bernadette Lafont și Marisa Merlini. Stéphanie devine soția lui Chabrol și desigur vedeta lui preferată în filme variate ca *factură*, ca: *Les godelureaux* (1960), cu J. Claude Brial; *Landru* (1962), cu o mare risipă de staruri: Michèle Morgan, Danielle Darrieux, Hildegarde Kneff, Charles Denner; *Marie-Chantal contre le Dr. Kha* (1964); *La ligne de démarcation* (1966), cu Maurice Ronet; *Le scandale* (1967), cu Anthony Perkins și Maurice Ronet. S.A. mai apare și fără Chabrol ca regizor, în filme ca: *L'oeil du malin* (1961), *Paris vu par...* (1966) etc., în nenumărate piese și emisiuni TV. În ultimele ei filme, semnate tot de Chabrol: *Les biches* (1968), cu J. Louis Trintignant și Jacqueline Sassard, și *La femme infidèle* (1969), cu Maurice Ronet și Michel Bouquet, descoperim o S.A. nouă, sub chipul unor eroine dramatice, sfîșiate de aprige conflicte interioare.



A U B R Y Cécile. Actriță franceză de film, scenaristă și producătoare TV, născută Anne-Marie-José Bénard, la Paris, la 3 august 1929. Urmează conservatorul la clasa lui René Simon și are șansa de a fi descoperită de un regizor de talia lui Henri-Georges Clouzot, care-i oferă rolul principal în filmul său *Manon* (1948), transpunere modernă a romanului abatelui Prévost, în Parisul din timpul ocupației germane, al colaboraștilor și bursei negre. Succesul său

personal fulgerător, consacrat și de marele premiu de interpretare feminină la festivalul de la Veneția, face din Cécile Aubry o vedetă de notorietate internațională, solicitată în S.U.A. (*The Black Rose* — 1950, r: H. Hathaway, cu Orson Welles și Tyrone Power), în Italia (*Piovuta dal cielo* — 1953, r: Leonardo de Mitri), în Spania (*La Ironia* — 1954, r: Edgar Neville), în R.F.G. (*Tanz in der Sonne* — 1954, r: Geza v. Cziffra). Un singur film marcant (după *Manon*) în Franța, *Barbe-Bleue* (1953), savuroasă feerie satirică realizată în culori de Christian Jaque, în care dădea replica lui Pierre Brasseur, nu reușește să repete miracolul debutului. Cariera Cécilei Aubry se încheie fără glorie, într-un film franco-italian, *Voleur malgré lui* (1955), lăsînd amintirea unui chip fermecător, aproape infantil, de un senzualism inconștient, precursor al tipului de nimfetă agresiv erotică pe care avea să-l impună Brigitte Bardot. Căsătorită cu prințul marocan Si Hassan, fiu al pașei din Marrakech, de care a divorțat ulterior, C.A. și-a dedicat întreaga viață și activitate fiului ei Mehdi, consacrindu-se literaturii pentru copii (a publicat câteva cărți de povestiri) și realizării unor seriale pentru tineret, scrise și produse de ea pentru TV, printre care popularul *Sebastien*. Interpretul principal al acestui serial atât de gustat și la noi este fiul său în vîrstă de 10 ani și micul său ponei, Lancelot.



A U C L A I R Michel. Actor francez de film, născut Vladimir Vujovic, la Koblenz (Germania), la 14 septembrie 1922, dintr-un tată sîrb și o mamă francezoaică. În timp ce urmează cursul de artă dramatică al lui André Brunot, apare pe scenă la Teatrul de l'Oeuvre de sub direcția lui Jean-Louis Barrault, tot timpul războiului pînă la eliberare, jucid un repertoriu vast care cuprindea: Claudel, Cocteau, Sygne, Ibsen... În 1945, la propunerea regizoarei

Jacqueline Audry, debutează în film cu *Les malheurs de Sophie*, iar în 1946 e solicitat de Jean Cocteau pentru a apărea în *La belle et la bête*, alături de Jean Marais și Josette Day. De-atunci M.A., fără îndoială unul dintre cei mai serioși actori ai tinerii generații postbelice, practicînd un joc subtil, nuanțat, care-i permite să redea personajele cele mai complexe, abandonează teatrul în favoarea ecranului. El turnează neobosit un număr apreciabil de filme semnate de mari regizori, atât în Franța cît și în R.F.G., Italia, Suedia și S.U.A., dintre care amintim: *Les maudits* (1947) de René Clément; *Manon* (1948) de H.G. Clouzot, cu Cécile Aubry; *Singalla* (1949) de Christian Jaque, cu Viveca Lindfors; *Justice est faite* (1950) de André Cayatte; *Anita Garibaldi* (1951) de Goffredo Alessandrini, cu Anna Magnani; *La fête à Henriette* (1952) de Julien Duvivier, cu Dany Robin; *Die Regimentstochter* (1952) de Geza von Bolvary; *Si Versailles m'était conté* (1953) de Sacha Guitry; *Bonnes à tuer* (1954) de Henri Decoin, cu Danielle Darrieux; *Funny Face* (1955) de Stanley Donen, cu Audrey Hepburn, Fred Astaire; *Maigret și afacerea St. Fiacre* (1959) de J. Delannoy, cu Gabin; *Meurtre en 45 tours* (1959) de Etienne Périer, cu Danielle Darrieux; *Une fille pour Pété* (1959) de Ed. Molinaro; *L'éducation sentimentale* (1961) de Al. Astruc, cu Marie-José Nat; *Symphonie pour un massacre* (1964) de Jacques Deray etc. Dintre ultimele sale filme amintim: *Le voyage du père* (1966) cu Fernandel și Lilli Palmer; *Fin de journée* (1968) de Gilles Grangier, cu Jean Gabin; *Sous le signe de Monte Cristo*, versiune modernă a romanului lui Dumas-tatăl (1968) de André Hunebelle, cu Paul Barge (Monte Cristo), Pierre Brasseur și Raymond Pellegrin, și *Un homme seul*, ultimul film al lui Albicocco, cu Eva Swann și Brigitte Auber.



A U D R E T Pascale. Actriță franceză de film, născută Aufray de Cobios, la 12 octombrie 1936, la Neuilly-sur-Seine. Urmează cursuri de dans la Paris, apoi de artă dramatică la clasa lui Pierre Valde. Frumoasă, sensibilă, Pascale Audret dă dovada unor serioase aptitudini dramatice în piese ca: *À la Jamaïque*, *Les carnets du major Thompson*, *Le journal d'Anne Frank* etc. Pascale Audret ambiționează însă să devină și o actriță de film, și iată-o pe ecran

în *Les deux font la paire* (1954). De-atunci chipul fin, rasat, al Pascalei Audret a putut fi văzut în filme semnate de Jean Dréville: *La Fayette* (1962), cu Michel Le Royer și *Sentinela adormită* (1965) cu Noël-Noël; de André Cayatte: *Oeil pour oeil* (1956), cu Curd Jurgens, și *La glaise et la balance* (1962), cu Anthony Perkins, J. Claude Brial și Renato Salvatori; de Marc Allegret: *Futures vedettes* (1955), cu Brigitte Bardot. Mai amintim filmele: *Mannequins de Paris*, *L'eau vive*, *La polka des menottes* (1956), *L'ami de la famille* (1957), *Jeux dangereux* (1958), *Bal de nuit* (1959), *Pleins feux sur l'assassin* cu J.L. Trintignant (1960), *Les ennemis*, *Donnez-moi dix hommes désespérés* (1961), *Mort, ou est ta victoire?* (1963) cu Philippe Noiret. Pascale Audret a mai realizat o frumoasă creație în mult comentatul film: *Le dialogue des Carmélites* realizat de Philippe Agostini și Pierre Bruckberger (1959), alături de Alida Valli și Jeanne Moreau. Ultimul ei film este *Les chemins de Kathmandou* (1969), zguduitor document realizat de André Cayatte, despre lumea de coșmar a drogului, în care are ca parteneri pe: Renaud Verley, Jane Birkin, Elsa Martinelli și Serge Gainsbourg.

Constantin POPESCU

tv

de Felicia ANTIP

PREFERAȚI PROGRAMUL 1 !

Să presupunem un telespectator care are posibilitatea de a viziona după dorință programul 1 și programul 2. (E, în orice caz, un minoritar, programul 2 fiind deocamdată difuzat pe o rază destul de mică.) Să mai presupunem că pe programul 1 se transmite un film — de pildă o amuzantă comedie engleză — în timp ce pe programul 2 se vorbește despre filme. Ce va alege telespectatorul? În '99 la sută dintre cazuri va alege, bineînțeles, filmul, știut fiind că oamenii normali preferă, îndeobște, contactul direct cu realitatea, în speță cu creația artistică, discursurilor despre realitate, despre artă. Cum acest lucru nu-l știm numai domniile-voastre și cu mine, ci îl știu și tovarășii de la televiziune*, avem dreptul să ne întrebăm ce semnifică programarea simultană a unui film «cu trei stele» și a emisiunii intitulată «Noutăți cinematografice». Nu cumva conștiința precarității acestei ultime emisiuni, dorința de a o camufla, de a o face să treacă nevăgată în seamă? Poate că ar fi fost mai elegant să le respectăm discreția, să ne închinăm în fața acestei atitudini implicit autocritice și să nu scormonim în cenușa cu care televiziunea își acoperă singurii tăciunii lipsiți de strălucire.

Dacă nu mi-ar fi ciudă... Dacă nu mi-ar fi ciudă că expediază, fără a-și face prea mari probleme, cronica de film, o năpăstuieste în comparație cu tratamentul acordat altor exegeze artistice, o încredințează unei echipe cu posibilități modeste... Sint vulnerabile, în primul rând, concepția, structura rubricii, ceea ce determină discrepanța evidentă dintre nivelul ei general și nivelul celor mai bune rubrici de film din presa scrisă. Actualitatea cinematografică și-a schimbat de câteva ori denumirea, și-a schimbat responsabilii, dar n-a săltat pe altă treaptă.

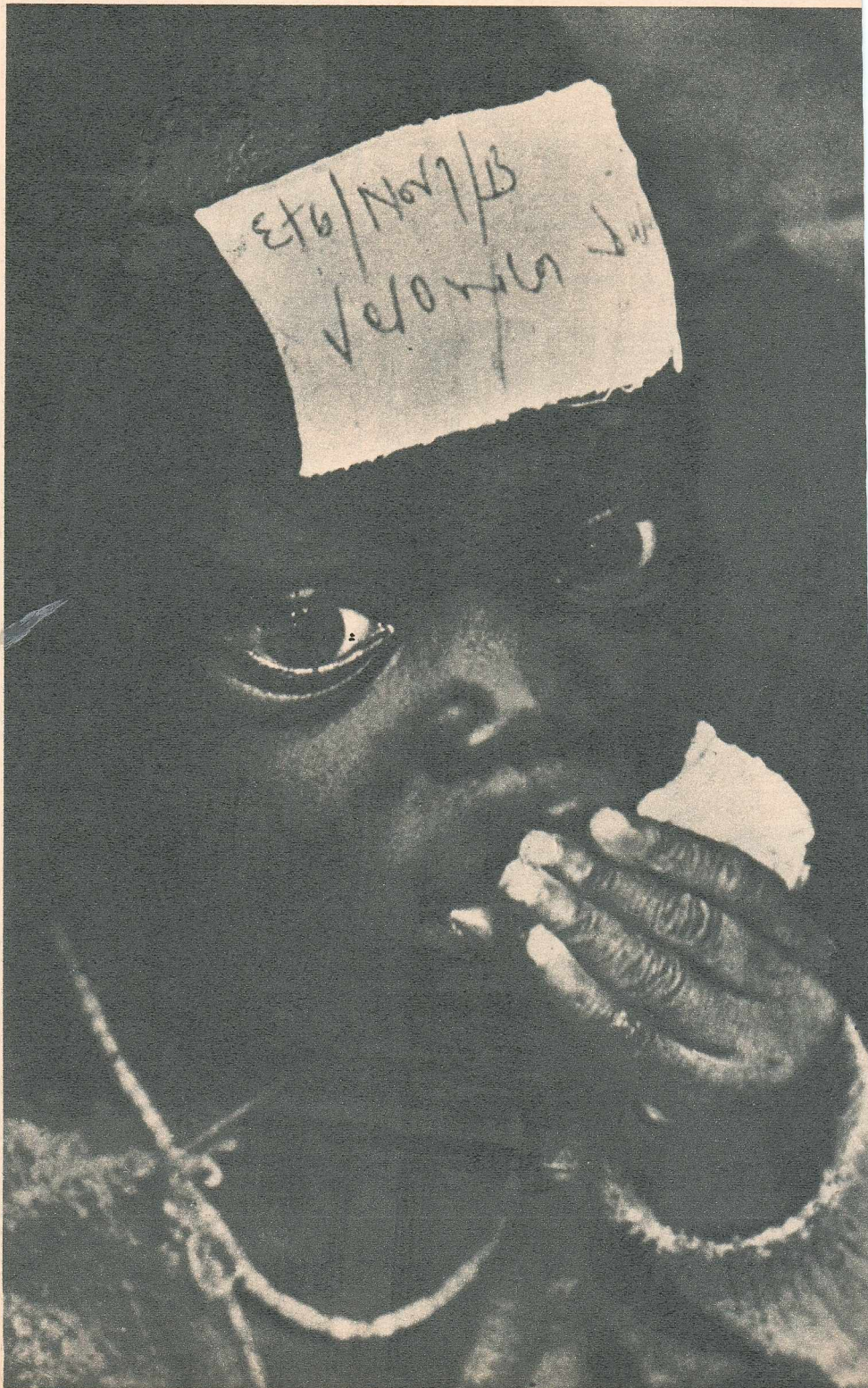
Dar chiar și în cadrul organizatoric existent interesul emisiunilor ar crește considerabil dacă s-ar solicita permanent colaborarea unor croniciari cinematografici cunoscuți și apreciați, cum sint Ecaterina Oproiu, Ana Maria Narti, Eva Sîrbu, Magda Mihăilescu, Gelu Ionescu, Petre Rado, Mircea Alexandrescu, Dinu Kivu, Călin Căliman, a unor scriitori care s-au obișnuit să comenteze cu duh și competență fenomenul cinematografic ca Nina Cassian, Marin Sorescu, Radu Cosașu, Romulus Vulpescu, Ov. S. Crohmălniceanu, a unor regizori cu preocupări similare — Savel Stîopul, Ion Barna ș.a. E o enumerare oarecum la întâmplare — primele nume care mi-au venit în minte, deși există, desigur, și altele la fel de valoroase. Unii dintre cei amintiți apar câteodată pe ecranul televiziunii — mai frecvent însă pentru a prezenta filmele telecinematice, care poartă, mi se pare, alt hram organizatoric. Nu știu dacă «Noutățile cinematografice» nu-i invită (decît pe unii, și sporadic) sau dacă ei refuză participarea, considerînd neadecvate auspiciile care li se oferă. Nimeni n-ar putea să le ia în nume de rău un refuz în condițiile actuale. Decît să se pună în situația în care s-a pomenit distinsul om de cultură D.I. Suchianu...

Ajung în sfîrșit la dezvăluirea a ceea ce a ascuns televiziunea în spatele filmului «Cine se cațără mai sus». Am tras cu ochiul (adică am renunțat la secvența în care George Prince era asasinat de bunul său amic) și am asistat (pe programul 2) la o ciudată discuție între T. Caranfil și D.I. Suchianu. Subiectul era filmul «Reconstituirea». Amîndoi își expuseseră în prealabil punctele de vedere în presă și știam că au opinii diametral opuse despre acest film. S-ar fi putut ajunge deci la o dezbatere interesantă... Oare? Cum să se ajungă la o discuție între doi oameni care vorbesc limbi diferite? Lucrurile s-au desfășurat cam așa: T. Caranfil rostea cuvintele «după cum am arătat și în cronica mea din Informația Bucureștiului...» și apoi citea o bucată din cronica respectivă. O dată, de două ori, de trei ori, de... D.I. Suchianu asculta o vreme cu un zîmbet îngăduitor, apoi își permitea să intrerupă textul prezentat de propriul său autor ca pe o operă devenită clasică. Și îi spunea: «Aveți perfectă dreptate...» Era, desigur, o ironie. O formă de ironie folosită de D.I. Suchianu în cronica sa din «România literară», care începea cu cuvintele «Are dreptate Eugen Atanasiu...», pentru ca, pînă la sfîrșitul paragrafului, să răsfoarce cu totuși argumentația autorului citat. Ceea ce în scris tusesse limpede, verbal, la televiziune, devenea ambiguu. Telespectatorul neavertizat ar fi putut crede că D.I. Suchianu îi dă cu adevărat dreptate lui T. Caranfil. Ceea ce nu era cazul. Dar în duelul de la televiziune cei doi adversari nu luptau cu arme egale. D.I. Suchianu voia să înfrunte cu săgeata ironiei tancurile grele ale rechizitoriului lui T. Caranfil. El opunea spumoase replici verbale unui text care se desfășura apăsător și didactic, ca și cum intreruperile interlocutorului n-ar fi existat. Și astfel întrebările lui D.I. Suchianu au rămas practic fără răspuns, obiecțiile sale n-au avut ecou, cronica lui T. Caranfil a fost citită pînă la capăt, dialogul nu s-a încheiat. După ce îi comunicase lui D.I. Suchianu toate opiniile sale despre film, T. Caranfil i-a comunicat și concluziile «discuției», în care venerabilului profesor i se rezervase parcă rolul de a intrerupe din cînd în cînd pentru ca emisiunea să aibă «vioiciune».

Ce bine ați făcut că ați privit, în tot acest timp, filmul «Cine se cațără mai sus»!

* Că e așa și chiar cu prisosință, o dovedește prezentarea ca o «premieră cinematografică» a excelentului film-scheci «Conglomeratul» de Wajda și Lem, după ce fusese inclus cu câteva săptămîni înainte în «Mozaicul» de pe programul 2. Noi l-am comentat încă de atunci, dar televiziunea pare a fi considerat nulă și neavenită adevărata «premieră».

FOTO PRES '70 IANUARIE



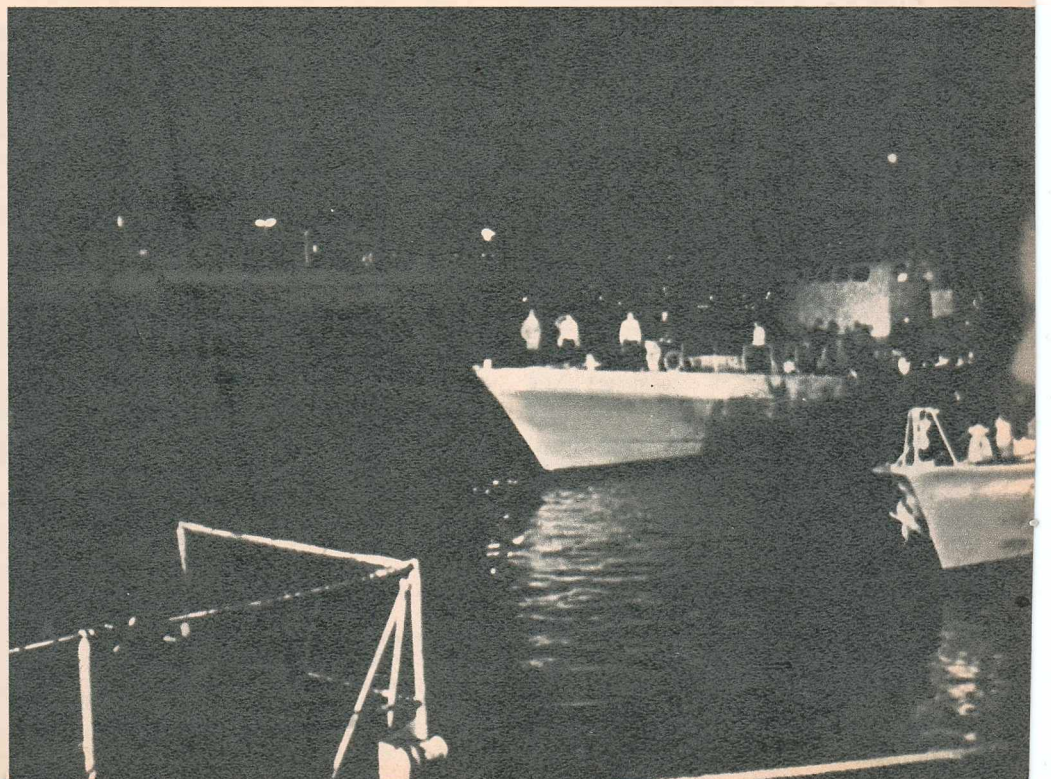


▶ După desfășurarea partidelor preliminare și după ce au fost cunoscute cele 16 echipe ce vor participa la Turneul final al Campionatului mondial de fotbal, «microbiștii» au început să aștepte cu nerăbdare «ziua sorților». A venit și aceasta, deși nu toată lumea a avut motive să se bucure de surprize plăcute. Acum urmează altă porție de nerăbdare, în așteptarea partidelor ce vor face cunoscut pe fericitul posesor al rivniței cupe «Jules Rimet».

▶ Între atâtea concursuri de frumusețe, iată și unul mai deosebit. În cadrul unei manifestări devenite tradiționale și desfășurate la Tokyo în prima lună a anului, 4500 tineri din întreaga Japonie s-au întrecut în a caligrafia cit mai frumos pe tema «frumoasa primăvară japoneză».



▶ Publicațiile occidentale în goană după «știri senzaționale» n-ar putea afirma că n-au avut un început de an pe gustul lor: «Operațiunea Cherbourg» (dispariția misterioasă din acest port de pe coasta nordică a Franței a cinci nave canoniere — ce fuseseră construite acolo, dar nelăsate să intre în posesia destinatarului din cauza embargoului privind livrările de material de război către Israel — și care au ajuns în cele din urmă în portul Haifa) a ținut afișul timp de zile întregi, cite «cinci coloane pe-a-ntia».



ni. Atât a durat «tragicul episod biafrez» — cum tăzi denumită de presa mondială și cum va răiscrișă în istoria Nigeriei, și nu numai a ei, pede la proclamarea, în iunie 1967, a Republicii și cea de-a treia și ultima ofensivă a trupelor e nigeriene, soldată, în primele zile ale lui ianua-cu depunerea armelor de către ceea ce mai se din armata biafreză. Tăcerea armelor în-i oare punctul final pus suferințelor? Cele 32 de însemnat milioane de victime — atât din rindul țiciei civile, îndeosebi al copiilor — precum și pierderi de valori materiale. Acum, foamețea e (fotografia din stînga prezintă un aspect de la tru de îngrijire a victimelor războiului, unde r li s-a lipit pe frunte un plasture cu numele și ul de înregistrare, pentru identificare) ca și a celor aproape un milion de refugiați biafrezii (afia de sus) sînt gravele probleme care a fi rezolvate în primă urgență. Și, pe plan mai l, situația populației ibo în cadrul statului ni-

FOTO PRES 70 IANUARIE

Cu puternice demonstrații de protest împotriva politicii S.U.A. în Asia de sud-est a fost întîmpinat mai pretutindeni vicepreședintele Statelor Unite, Spiro Agnew, în turneul său prin această parte a lumii. Iată și o secvență din acest turneu: la Canberra (Australia) poliția a intervenit cu brutalitate pentru a-i «linisti» pe demonstranți.



Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine. După cursa care se voia inaugurală dar care a trebuit să fie contramandată datorită supraîncălzirii unui motor — fapt din cauza căruia i-au cam trecut căldurile pe conducătorii companiei «Pan American» — cea de-a doua cursă transatlantică a «Jumbo-jet»-ului Boeing-747 s-a desfășurat fără incidente. Iată avionul gigant sosit pe aeroportul londonez Heathrow.

«Cine se scoală de dimineață...» este un proverb care, pare-se, într-o formulă neesențial modificată, a ajuns și pe la urechile celor de la sucursala londoneză a cunoscutei case de modă Christian Dior. Încă din primele zile a organizat o prezentare a citorva din modelele ce urmează să fie lansate în 1970.

Publicitatea nu strică... nici organizatorilor și nici vedetelor participante al «spectacolului de gală al starurilor», organizat la fiecare început de an la München. Una dintre staruri: Nadja Tiller, în rol de dresoare de elefanți.



cronică satirică

de Teodor MAZILU

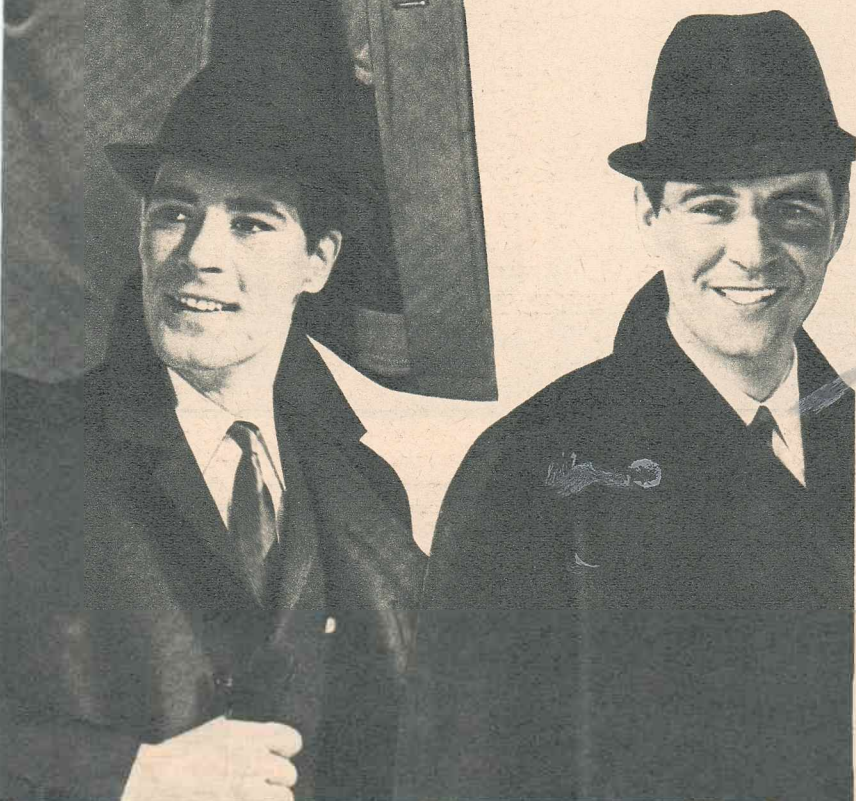
RIDICOLUL RĂZBUNĂTOR

X vrea să se răzbune. N-a suferit el prea multe, dar totuși vrea să se răzbune. Și-a confecționat și o mutră în această direcție, o expresie plină de ură și dispreț. Și o dată mutra confecționată, s-a pus pe treabă. A avut și el o nefericire în amor, în anii studenției, și de atunci a tras concluzia că toate femeile sînt rele, frivole și mîrșave. În amintirea acelei nefericiri din prima tinerețe, X a hotărît să se răzbune pe toate femeile care îi vor ieși în cale. E foarte ispitit să aducă nefericire în jurul său, — i se pare asta o mare performanță bărbătească — de cîte ori o femeie suferă din pricina lui, se simte răzbunat. Întîi se simte flatat, și după aceea, răzbunat. Colindă prin viață ca un vîinator fanatic prin pădure. «Împușcă» victimele și se simte răzbunat.

Dar X se simte foarte jignit cînd cineva nu vrea să sufere din pricina lui. I se pare că i se ia un drept sacru, stabilit prin lege. Oamenii vor fi obligați să sufere din pricina lui, să-i ofere această plăcere. Pe cei care nu vor să sufere din cauza lui îi socotește insensibili, oameni lipsiți de gingășie sufletească. De fapt, rana din prima tinerețe s-a cicatrizat de mult. A și uitat cum arăta fata care i-a respins iubirea. Dar ura i-a rămas intactă. Își îngrijește ura cu grijă, îi e teamă să nu se stingă, să nu se domolească. De aceea are grijă s-o alimenteze cu tot felul de argumente, s-o hrănească și s-o îndoape. Din această ură și-a făcut un stil de viață care crede că-i șade bine, așa cum alții sînt convingși că le șade bine cu pălăria pe ureche. A devenit un tip. Un tip dur. Și-a făcut și o filozofie cu care o duce de azi pe mîine.

Și această ură îi ține de urît... Penibilă viață trebuie să fie aia pe care numai ura o ține în picioare.

VREȚI
SĂ FIȚI
ELEGANȚI



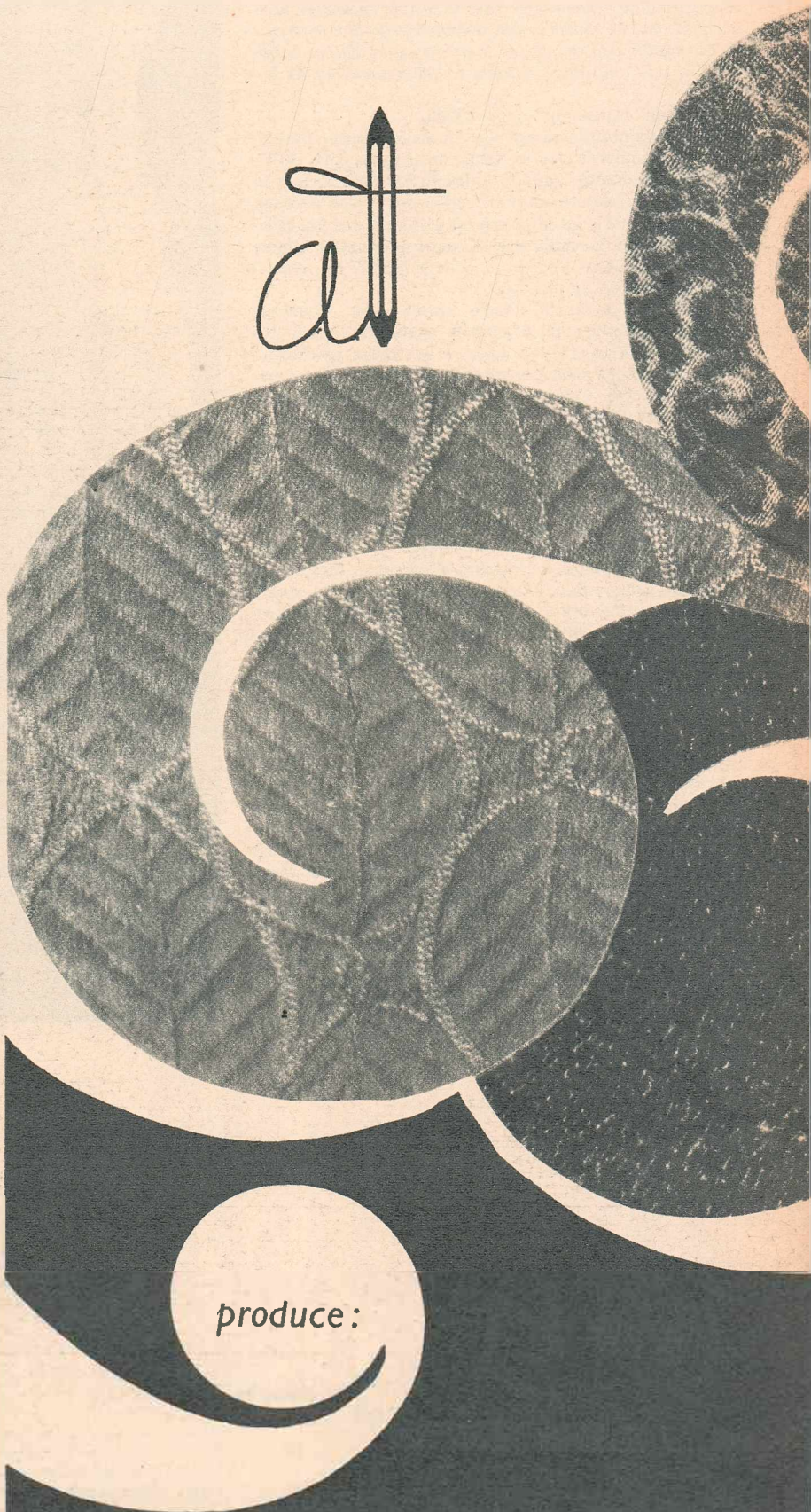
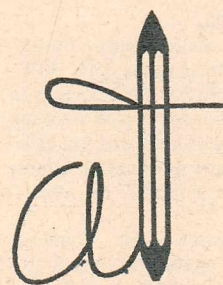
SOLICITAȚI PRODUSELE COMBINATULUI
TEXTIL-BRAȘOV, CARE PRODUCE ȘI
LIVREAZĂ:

- stofe fine din fire pieptănate și cardate;
- tricotaje pentru adulți și copii;
- țesături de bumbac;
- panglici diferite.

Fabrica de stofă de mobilă

»ARTA TEXTILĂ«

TIMIȘOARA



produce:

- stofe de mobilă stil ● brocarturi matlaseuri ● stofe de mobilă moderne decorative ● garnituri cu motive populare

Aplicată la țările vestice, formula din titlu e adecvată. Erotismul, care pigmentează tot mai multe aspecte ale vieții cotidiene, se propagă cu repeziciunea unor ape care au rupt zăgazurile. Mai exact, avansarea lui are loc în progresie nu aritmetică, ci geometrică.

Valorile se modifică rapid, bunul simț și morala își schimbă frontierele.

Ce se întâmplă? Societatea merge pe un drum firesc și fără întoarcere? Erotismul izvorăște din condițiile noi ale existenței umane? Corespunde lărgirea frontierelor lui unei noi trepte în eliberarea omului?

Sau societatea e bolnavă? Și manifestările exacerbate ale erotismului nu sînt decît o deformare de care beneficiază oamni de afaceri? O uriașă diversiune care-l lasă pe om singur în fața instinctelor lui, îl izolează de o societate ce se simte amenințată? O diversiune al cărei subiect și obiect devin tot mai mult zoon și tot mai puțin politikon? Sau...

Întrebările sînt firești. Mai ales dacă punem erotismul în contextul altor fenomene pe care le secretă societatea occidentală, dacă ne gîndim la dimensiunile îngrijorătoare pe care le ia violența, dacă ne gîndim la droguri și la alarma justificată pe care o provoacă mărirea continuă a consumului lor.

Escalada erotismului este vizibilă.

Literatura licențioasă aproape nu mai cunoaște opreliști. Au trecut timpurile cînd în Anglia nu se putea edita cartea lui Lawrence despre Lady Chatterley. În S.U.A., în Franța, în multe alte țări editori întrepizi acționează pentru a ocupa noile zone de pe piața cărții apărute prin ridicarea sau căderea restricțiilor. Cuvîntul crud nu mai este evitat, anatomia și fiziologia sînt tot mai larg evocate și folosite ca material pentru simboluri și metafore.

Spectacolul de teatru, filmele încorporează, asimilează tot mai mult erotismul ca temă de predilecție. Acum cîțiva ani, pentru o scenă în care actorii se dezbrăcau, spectacolul american «Hair» producea scandal. Astăzi, în S.U.A., marile succes «Oh! Calcutta», care abia începe în momentul cînd ultimele veșminte au căzut, estompează cu totul îndrăzneala lui «Hair» și este numai unul din numeroasele spectacole «cu nuduri» care fac furori la New York.

Forța de impact a erotismului este sporită de faptul că la el recurg larg și oameni de artă dintre cei mai prestigioși. Mă gîndesc de pildă la Bergman și la filmul său «Tăcerea», la o serie de filme ale lui Bunuel, la «Satyrikon» al lui Fellini, dar mai ales la filmul lui Pasolini «Teorema». Mai ales la acesta din urmă, pentru că nu am văzut vreun alt film în care erotismului să i se dea o semnificație atît de profundă și care să fie acceptată de un așa de mare număr de spectatori. Anecdotică filmului o constituie un segment din viața unei familii: un tînăr vine, se instalează la ei și are relații foarte apropiate, rînd pe rînd, cu slujnica, cu mama, cu fiica, cu fiul și cu tatăl. Ceea ce șochează este însă nu atît anecdotică sau imaginile, cît faptul că tînărul respectiv este considerat ca întruchipînd grația divină care pogoară asupra familiei și a fiecăruia dintre membrii ei. Și nu atît că așa a gîndit Pasolini, dar că această convenție, această semnificație a simbolurilor a fost acceptată și apreciată. Într-atît de apreciată, încît filmul a primit, printr-un premiu cu care a fost distins, girul bisericii catolice. În Elveția, unde am văzut acest film, am discutat cu persoane foarte respectabile, care îmbrățișau cu convingere și admirație interpretarea pasoliniană a grației divine. Reducînd totul la o schemă cam primitivă, m-am întrebat și continui să mă întreb: ce trebuie să se fi întîmplat în această societate occidentală pentru ca pereișile amoroase și perversitatea sexuală să poată ajunge simboluri ale grației divine?



Oro Pilla non ha segreti
bevetelo attentamente
vi dirà subito perché
è un brandy a parte

ESCALADA UNEI DIVERSIUNI

erotismul și „societatea bolnavă“

de Radu DUMITRESCU

LAICIZAREA MORALEI

Este indiscutabil că biserica a introdus în morală elemente de rigiditate excesivă. Ea a făcut totul spre a se da uitării frumusețea corpului omenesc. A ridicat, ce-i drept, catedrale, dar a și distrus numeroase opere ale antichității «păgîne». A dat comenzi unor mari artiști, dar a dispus înveșmîntarea personajelor goale, pictate de Michelangelo în Capela Sixtină. În general, din cauza bisericii relațiile dintre oameni au fost acoperite cu un vîl gros de ipocrizie.

De multă vreme sentimentul religios și biserica însăși trec printr-o serioasă criză, accentuată de dezvoltarea explozivă a învățămîntului, științei, a comunicațiilor de masă. Și, lucru straniu, contestația dinăuntru bisericii este chiar mai puternică decît contestația dinafara ei. De altfel, te-

mele acestei mișcări interne de contestație sînt de asemenea legate de Eros: celibatul preoților și vetoul papal la utilizarea pilulei anticonceptionale.

Oricum, în straturi foarte largi ale populației, în special în rîndurile tineretului, autoritatea bisericii a dispărut sau a slăbit considerabil. Și implicit ajung sub semnul întrebării numeroase valori și instituții intrate în codurile moralei prin intermediul bisericii. Într-o anumită măsură aceasta reprezintă o pozitivă eliberare de ipocrizie, o repunere în drepturi a unor relații mai naturale, mai spontane. Dar contestația devenind nihilistă, libertatea căutată tinde a nu fi altceva decît libertinaj și promiscuitate.

Moravurile devin mai relaxate. A face amor a devenit un fel de lozincă. Las la o parte falsitatea alternativei AMOR-RĂZBOI, dar vreau să observ că amorul revendicat nu este

Chiar și pentru «a vinde» o anume marcă de brandy, reclamele apelează la erotism, creînd la rîndul ei un mediu impregnat de o atmosferă erotică.

De la fotografia obscenă vîndută pe sub mînă, la Tîrgul «Sex '69» cea dintîi manifestare de acest gen pe plan mondial, etapele au fost parcurse în ritm accelerat. Erotismul a fost transformat într-o uriașă diversiune, a devenit obiectul unui business de mari proporții.

Copenhaga: pornografia afișată deschis și vîndută liber în cadrul magazinelor specializate.



IRE, ci satisfacerea instinctelor, de regulă fără iubire. Eros este de fapt trădat chiar de către cei care jură el.

CONDIȚIONAREA PRIN RECLAMĂ

Actualul ei stadiu de dezvoltare, societatea occidentală denumită de exegeții ei «societate industrială», de unii, «societate de consum», de alții, «societate a abundenței» de Galbraith. N-am prea întâlnit o identificare a capitalismului actual cu o «societate a reclamei», caracterizare care multe puncte de vedere mi s-ar părea exactă.

Reclama este o artă de care se abuzează și se abuzează. De altmădru ea nu a dispus de un arsenal de mijloace tehnice de puternice ca astăzi. Tehnica ambalajului, funcționarea arhitecturii moderne și mai ales presa — scrisă, vorbită și televizată — și cinematograful, împreună cu sectoare specializate ale sociologiei și psihologiei individuale și sociale, transformă reclama într-un element, într-unul din cele mai importante elemente ale mediului social.

Reclama îl urmărește pe consumator pretutindeni, până și mai ales în tihna căminului familial. Ea fletează, amățește, intrigă, amuză, trezește false speranțe, într-un cutur, învâluie și influențează, prelucrează și condiționează. Or, cea mai nouă descoperire a reclamei este aceea că un articol «vinde», și că el vinde mai bine decât orice altceva. De exemplu, în primul rând atunci când produsele înseși au o desăvârșire sau o caracteristică erotizantă. Dar și în cazurile produselor fără legătură sau cu o legătură indirectă cu ceea ce este de erotic. De aceea în Occident, de pe panourile publicitare din stațiile de metro, de pe fațade, din autobuze, de pe ecranele cinematografele și televizoarelor, din paginile ziarelor și hirtie bună și culori splendide îți zîmbesc femei frumoase de care mai frumoase, care de care mai goale, care-ți sugerează că nu poți fi fericit fără obiectul cutare sau obiectul cutare.

Într-o anumită măsură reclama a urmat tendința spre erotism, dar cred că într-o și mai mare măsură a creat-o. Reclama îl ține pe occidental prizonier al unui mediu de senzualitate.

Și în acest domeniu escalada este rapidă, foarte rapidă, evoluțiile sînt încă greu de prevăzut. Deși anumiți indici sînt în scădere. Astfel, nu demult, în «Paris Match» și în «Nouvel Observateur» cite două pagini de ilustrații însoțite de un text foarte discret ca dimensiune, literă și prezentare elogiau utilizarea scaunelor Airborne. Subiectul ilustrațiilor? O suită de câteva zeci de fotografii, avînd în prim plan, din unghiuri diferite, niște posterioare feminine.

O formă de reclamă este și tîrgul «Sex '69» organizat la Copenhaga în capitala Danemarcei. Manifestare publicitară de mare anvergură, «Sex '69» a prezentat danezilor lumii tot ceea ce fantezia și setea de câștig au putut născoci și produce spre a se adresa instinctului erotic. În ceea ce are în vedere nu mai nobil și mai frumos, ci mai maladiv și mai primitiv. Articole care în alte țări formează încă obiectul unui comerț ilicit și al unui consum în afara privirilor (ipocrizia este omagiul pe care viciul îl aduce virtuții), aici au ieșit din vitrinele specializate de cîțiva ani, ca oricare altele, pentru se expune fără jenă și fără complexe. Nu am văzut acest tîrg, dar înțeleg sentimentul de perplexitate care răzbată pînă în reportajele scrise de unii gazetari occidentali despre această ultimă Thule atinsă de erotismul în ofensivă.

Înțeleg acest sentiment pentru că l-am încercat eu înmîni, în împrejurări asemănătoare dar pe o altă scară, la Stockholm, și mai ales la Copenhaga, văzînd cum în centrul orașului, prezentate în mari vitrine de sticlă, reviste și poze

pornografice se vindeau cu aceeași naturalețe cu care se vînd laptele, pîinea și florile.

CAPCANELE MODULUI DE VIAȚĂ

La Delhi și în alte orașe indiene străinului i se propune insistent să cumpere Kamasutra, o «Ars amandi» asiatică. pe cît de cuprinzătoare pe atît de precisă. Prolificitatea populației nu are însă nimic comun cu erotismul, fiind mai degrabă o manifestare a instinctului de conservare, un strigăt de deznădejde al speciei. Pentru că erotismul este o stare de spirit care nu poate să prindă sub un anumit nivel — ridicat — de asigurare materială.

Nu vreau să spun, desigur, că în Occidentul capitalist erotismul și-ar recruta prozelizii și ar avea promotori numai în rîndul burgheziei. Dar deși nu sînt adeptul teoriilor despre societatea abundenței, inclin să cred în legătura dintre bunăstare și erotism în societăți întemeiate pe exploatare. Pentru că, dacă nu le generează, schimbările în ambianța de viață și posibilitatea individului de a-și dezvolta dimensiunea de homo ludens înlesnesc în orice caz tendința spre erotism.

Pe de altă parte, prelungirea duratei medii a școlarizării a sporit pătura tineretului încă neintegrat în mecanismul propriu-zis al producției și vieții sociale. Or, lipsit de experiență, tineretul este mai puțin rezistent la tentații. Și tentațiile nu lipsesc pentru că tineretul reprezintă o piață nouă la cucerirea căreia businessul a pornit cu cea mai mare hotărîre.

BURGHIZIA ȘI EROTISMUL

Desigur, ipotezele pe care le-am avansat amintesc numai cîțiva dintre factorii care au stimulat marea erotismului. Și probabil nu cei mai importanți. Pentru că aceștia din urmă trebuie să fie legați într-un chip mai profund de raporturile individ-societate, societate-individ.

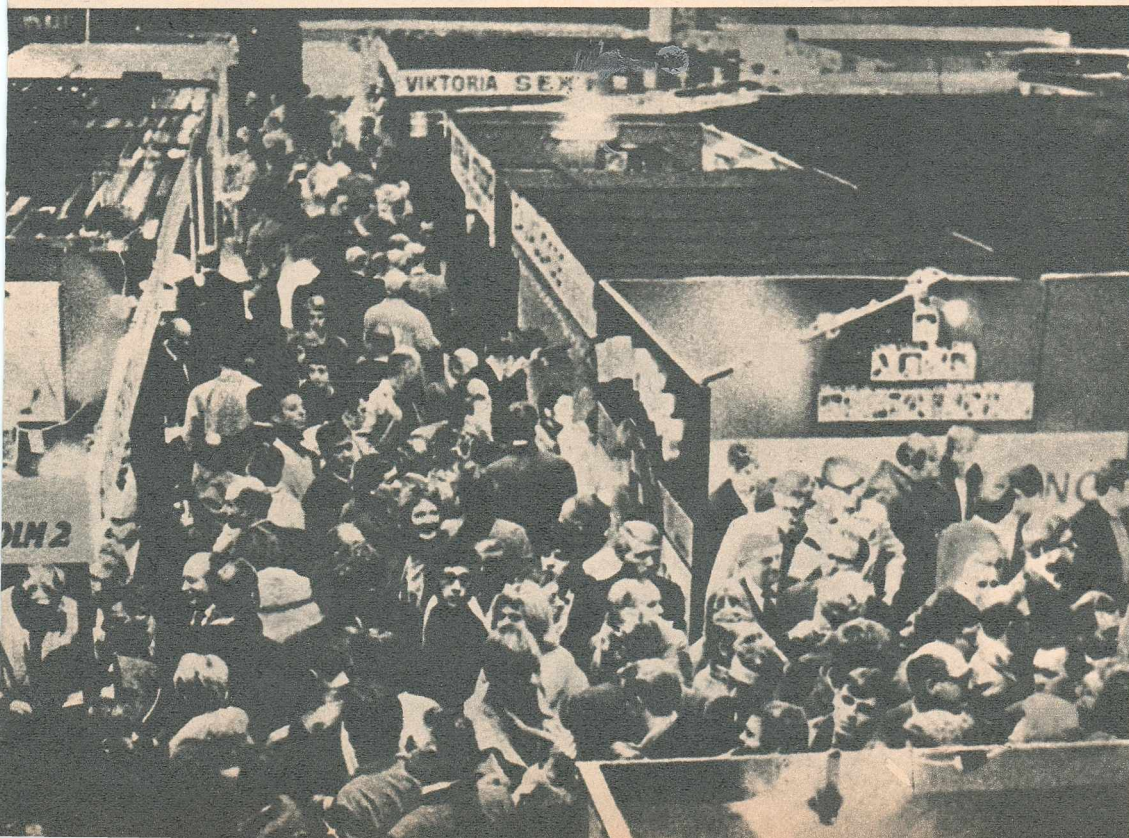
Probabil că înainte de toate trebuie vorbit de sentimentul de alienare.

Cred că, într-adevăr, sentimentul de alienare care se dezvoltă într-o societate întemeiată pe exploatare se intensifică în această epocă de revoluție tehnico-științifică.

Alienarea este percepută în chipuri diferite. Și ca inadap-tare la această lume mecanizată și mineralizată, la civilizația tehnică în care sîntem nevoiți să trăim, și ca senzație acută de sufocare din cauza rarefieri, în societate, a oxigenului libertății. Și sub forma conștiinței rupturii dintre interesele individuale și interesele al căror exponent se face statul burghez.

În aceste condiții miza pe erotism poate să apară ca o reacție spontană, ca un reflex al speciei care încearcă să mențină sau să refacă metabolismul cu o natură mai puțin sofisticată, natură tot mai greu de găsit în afara omului însuși. Ca o manifestare a spaimei de singurătate, tot mai caracteristică vieții în marile orașe. Ca o manifestare de respingere a instrumentului morții — războiul.

În sfîrșimarea oricăror bariere, a oricăror norme în relațiile dintre sexe, unii văd o formă de eliberare și de protest împotriva societății burgheze respective. Deși simt că analo-



Lansarea noutăților se conduce după aceeași lege a publicității, potrivit căreia apelul la instinct, o anume asociație de idei «vînd»: pentru asigurarea succesului unui transitor îmbrăcat în blană de leopard se mizează pe prezentatoarea mai puțin îmbrăcată cu același fel de blană.

Moda își plătește tributul valului de stimulare a senzualității care a cuprins lumea occidentală. Drept ilustrare, una dintre recentele creații «Christian Dior».

Moda nu este tocmai potrivită, sînt tentat să-i asemăn cu acci muncitori care în zorii capitalismului căutau să se elibereze de exploatare distrugînd mașinile. Merită discutat, desigur, în ce măsură rînduiele burgheze și-au pus amprenta pe dragoste, pe relațiile dintre sexe și deci în ce măsură acestea trebuie să fie distilate, epurative, de deformări. Este însă în afară de discuție că schimbarea lumii nu poate fi realizată prin și nici măcar începută cu schimbarea relațiilor dintre sexe.

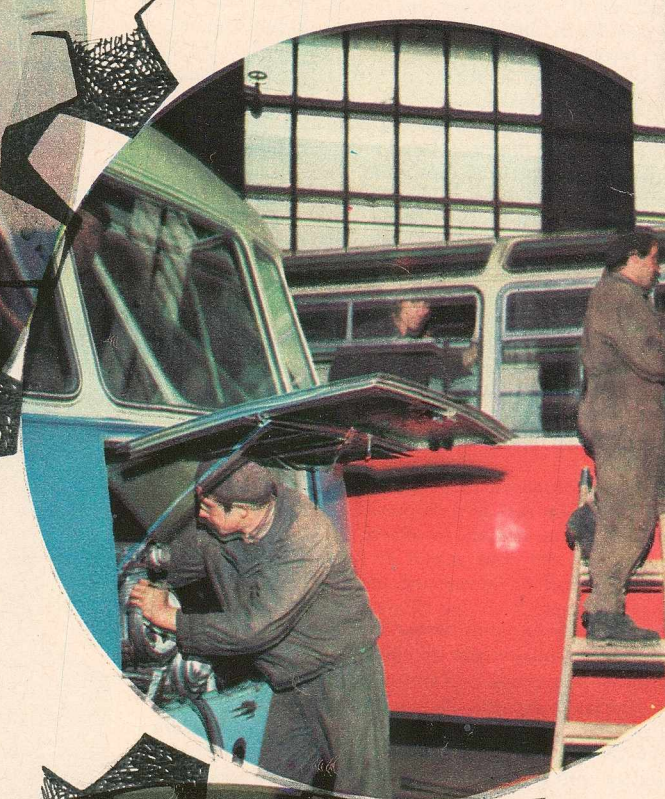
Cei care văd în Eros alternativa societății represive sau forme de protest și luptă împotriva ei, se izolează de problemele societății pe care ar dori-o alt fel și slăbesc sensurile schimbării ei. De aceea Eros nu poate fi revoluționar. Din punct de vedere obiectiv, adică al nevoii de înnoire socială progresistă, Eros este conservator sau chiar reacționar.

Acest lucru, forțele statu-quo-ului îl înțeleg și-l apreciază. Tocmai de aceea cenzura devine complezentă, legile se retrag îngăduitoare, businessul, arta și presa sînt stimulate să stimuleze erotismul.

Celor care vor «dragoste, nu război», societatea (burgheză) le concede alegerea dragostei. Acceptarea primului termen nu implică și respingerea celui de-al doilea. Refugiul în erotism înseamnă izolare și pasivitate. Ceea ce este cu totul altceva decît o stare de spirit care ar pune în cauză ordinea burgheză.



**CA
UN
PERFECT
ANGRENAJ**



**FUNȚIONEAZĂ
UZINA
DE
REPARAȚII
AUTO
ȚIRGU
MUREȘ**

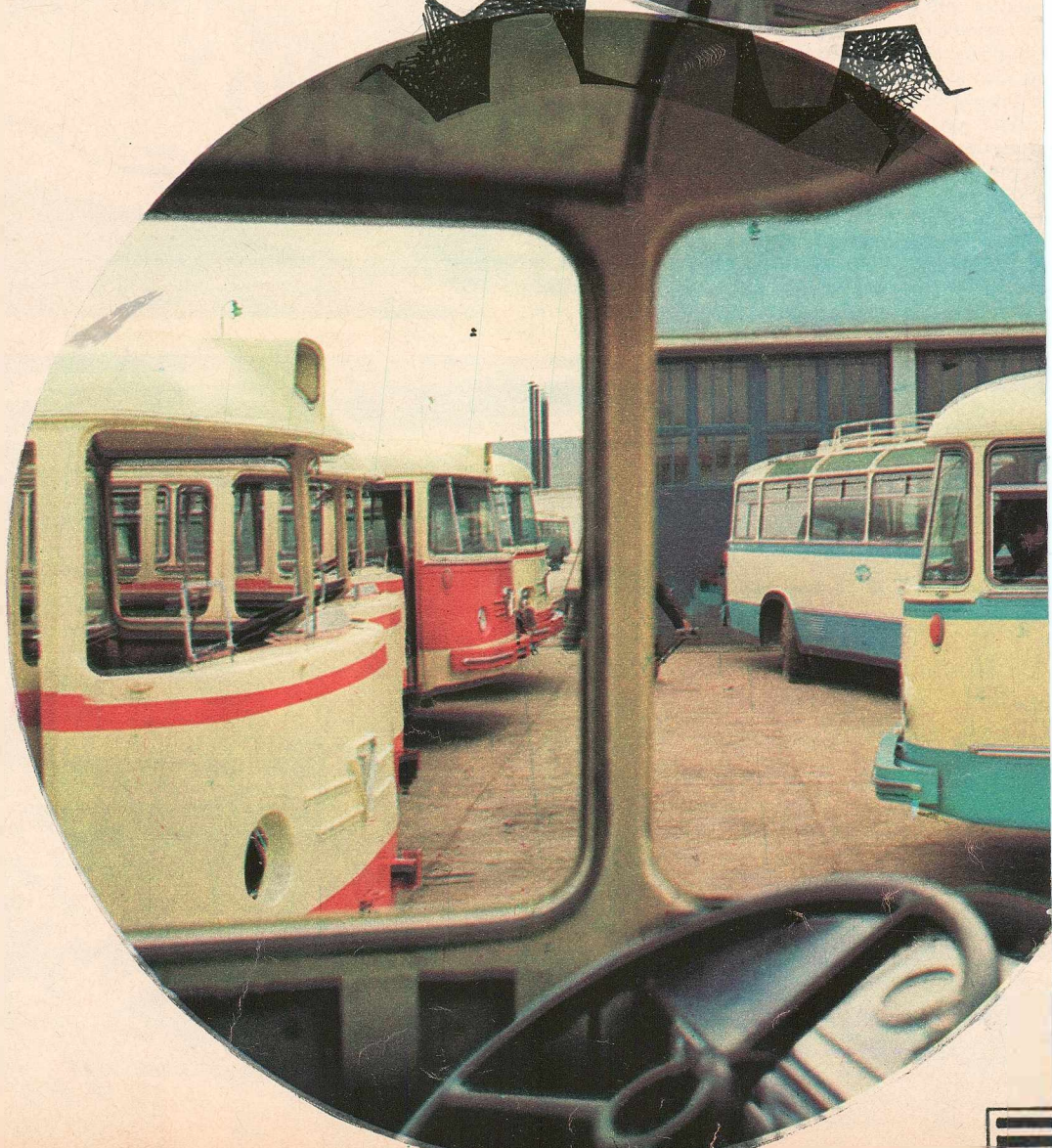
În anul pe care l-am încheiat de curînd s-a împlinit un sfert de veac de cînd UZINA DE REPARAȚII AUTO-Tg. Mureș își aduce o substanțială contribuție la satisfacerea necesităților de întreținere a parcului auto din țara noastră.

În cei 25 de ani de existență, micul atelier de reparații a devenit o uzină modernă, înzestrată cu cele mai perfecționate mașini și utilaje specifice, producția uzinei fiind astăzi de 80 de ori mai mare ca în anul 1945.

În cadrul diviziei muncii pe plan național, uzina s-a profilat pe repararea autobuzelor și a autospeciălor, executînd în același timp reparații generale la motoare izolate SR 211.

Înalta calificare a muncitorilor și tehnicienilor uzinei permite garantarea calității reparațiilor executate, termenul de garanție fiind de 100 de zile calendaristice sau 10 000 km parcurși.

Buna organizare a procesului de producție precum și aplicarea metodei de reparație prin schimb de agregate asigură executarea în timp scurt a lucrărilor. Astfel, autovehiculele intrate în reparație părăsesc uzina, în stare bună, după numai 10—15 zile. La repararea motoarelor se asigură — la cererea beneficiarului — un alt motor de schimb, montat chiar în ziua intrării în reparație.



varietăți

ori, ori...



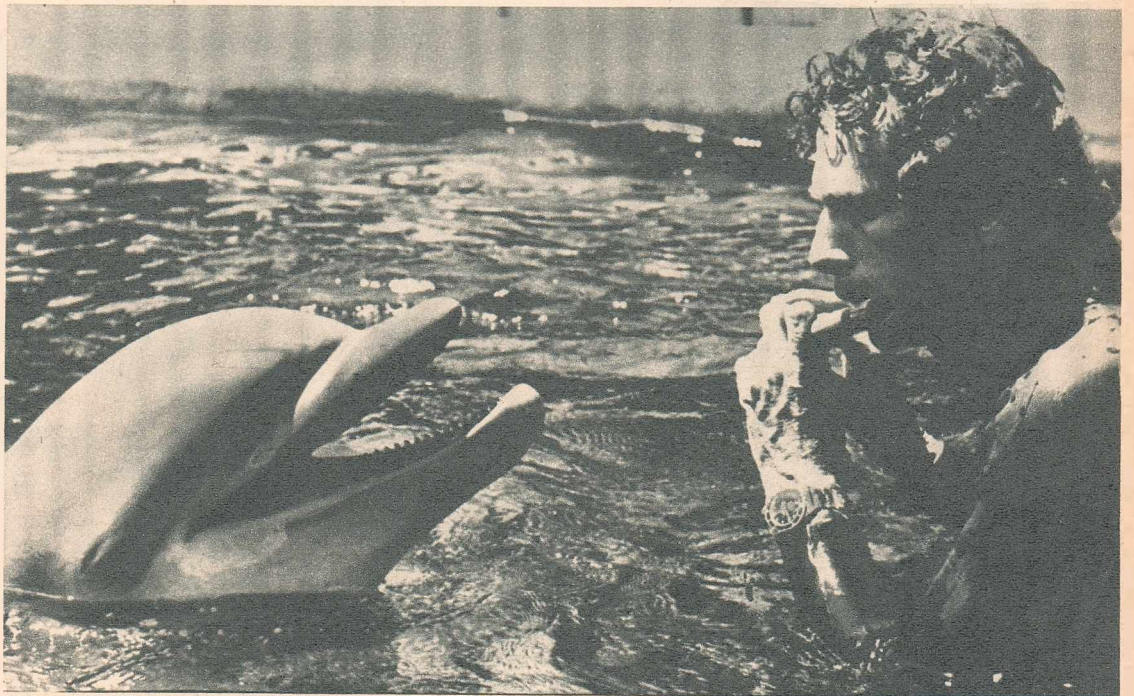
Cei 23 de ani ai săi, Pat Hylton se pretinde a fi nici mai mult, nici mai puțin decât cel mai tatuat bărbat al Imperiului britanic. Ar putea să fie! Acul tatuajului și-a desăvârșit opera de artă și numai pe tors, brațe, antebrațe, ci a cuprins și fața și ținutul eroului, iar dacă priviți poza cu atenție veți observa că ci măcar o singură falangă n-a rămas nealbăstrită. Dar Pat Hylton n-are numai tatuaje, ci și o logodnică, Valerie, iar aintea ei a avut o altă logodnică, pe Sadie. Ei, și acum, conflictul: Valerie îl iubește pe Pat, dar de căsătorit cu el nu va căsători pînă cînd «Sadie» nu va dispărea de pe pieptul bitului. Firesc, nu? În rest, e treaba celui mai tatuat bărbat al Imperiului britanic cum să iasă din impas.

ziua răfuielilor



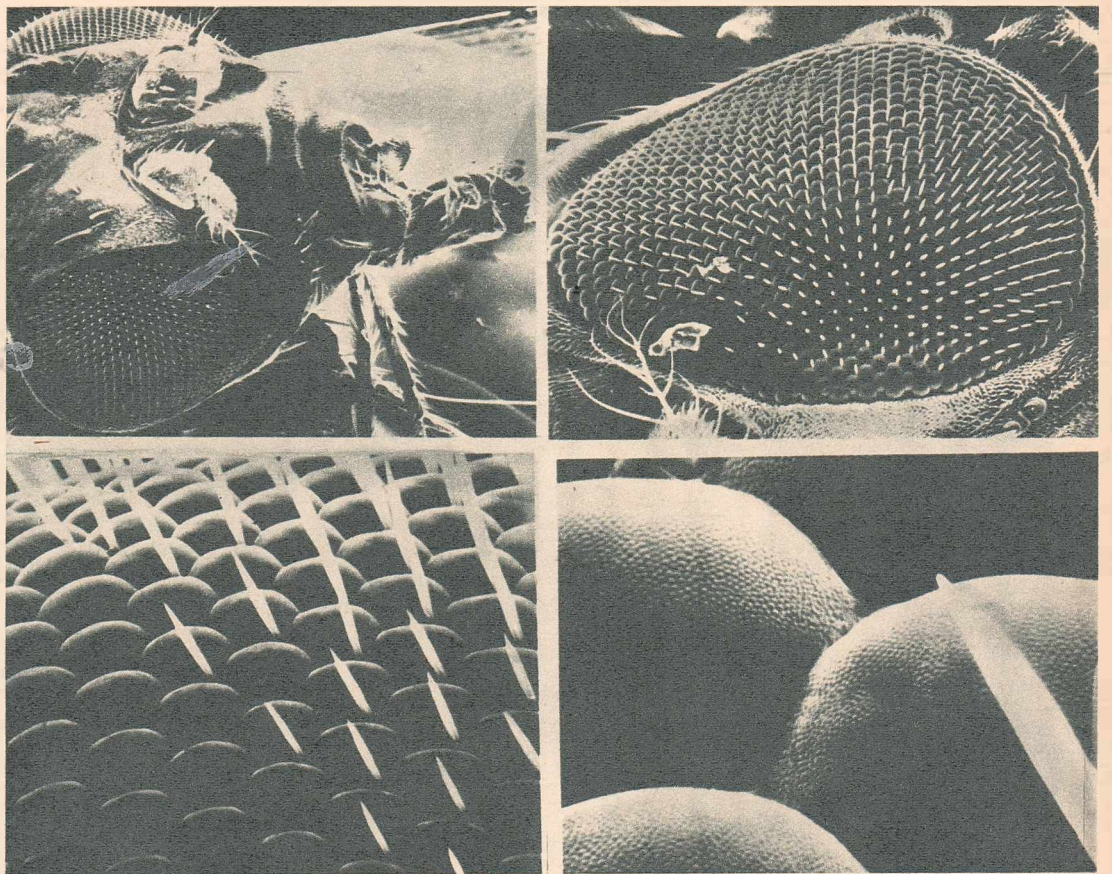
Tradițiile japoneze nu se măsoară toate în milenii. Iată bunăoară una care ia naștere în anii noștri. În clădirea școlii militare Budokan din Tokyo are loc anual o competiție de judo și kendo cu mii și mii de participanți. Peste 5 000 de băieți de școală, ba chiar și fete, cheamă pe părinții, rubedeniile și profesorii lor să se întreacă în strămoșește lupte nipone.

flautul fermecat, ediție revăzută



Precum vrăjitorul din legendă care cu flautul său fermecat a salvat orașul Hamelin de plaga șobolanilor, tînărul Ric O'Feldman, care trăiește în zilele noastre, își propune să găsească o cale de înțelegere, tot prin mijlocirea flautului, dar nu cu șobolanii, ci cu cetaceele. Experiențele și le face în faimosul secvarium de la Miami.

aproape incredibil



Agencia de presă britanică Keystone prezintă aceste imagini fotografice — pe care nu le putem califica alt fel decât senzationale — realizate cu ajutorul unui microscop electronic la Universitatea de stat din Florida (S.U.A.). Lăsînd la aprecierea cititorului dacă termenul de «senzational» este exagerat, ne mărginim să dăm explicațiile strict necesare pentru descifrarea fotografiilor:

Stînga sus: capul unei muște (*Drosophila melangaster*) mărit de 180 de ori.

Dreapta sus: același cap, mărit de 350 de ori.

Stînga jos: ochiul insectei, mărit de 2 240 de ori.

Dreapta jos: același ochi, mărit de 11 200 de ori.

După spectacol,
cîteva ore
plăcute la

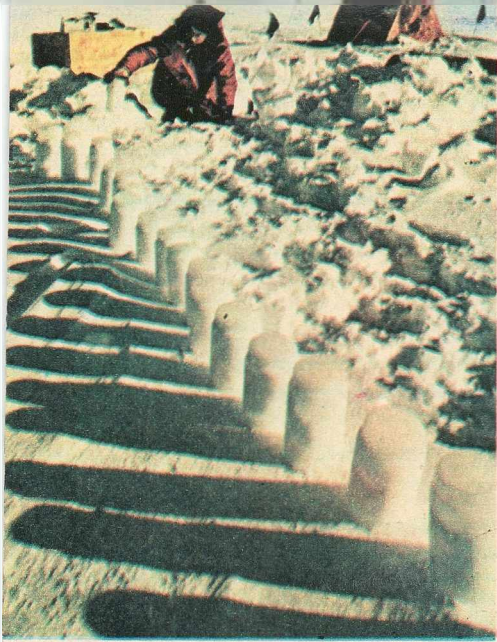
**ATLANTIC
BAR**



deschis de la orele
22 la 4 dim.
Rețineți din timp mese
la tel. 16.29.36.

ATLANTIC BAR

București, str. Academiei 35-37
Parcaj auto:
Palatul telefoanelor,
Hotel Union.



Este oare omul pe cale să distrugă Pământul în timp cecucerește Luna? Va putea el oare să stăpînească evoluția tehnică, s-o armonizeze cu ocrotirea naturii? La Paris, un «best-seller» scris de un eminent savant trage un semnal de alarmă...

... ÎNAINTE CA NATURA SĂ MOARĂ

... poate cea mai fantastică imagine ilustrind poluarea atmosferei în zilele noastre. În Antarctica, în Queen Maud Land — cel mai «curat» loc din lume — biologii descoperit urme vizibile de poluare industrială în ceața imaculată a zăpezii polare. «Poluarea a ajuns la capătul lumii» — comentează prestigioasa publicație americană «National Geographic».

de Lia HODOROGEA — biolog

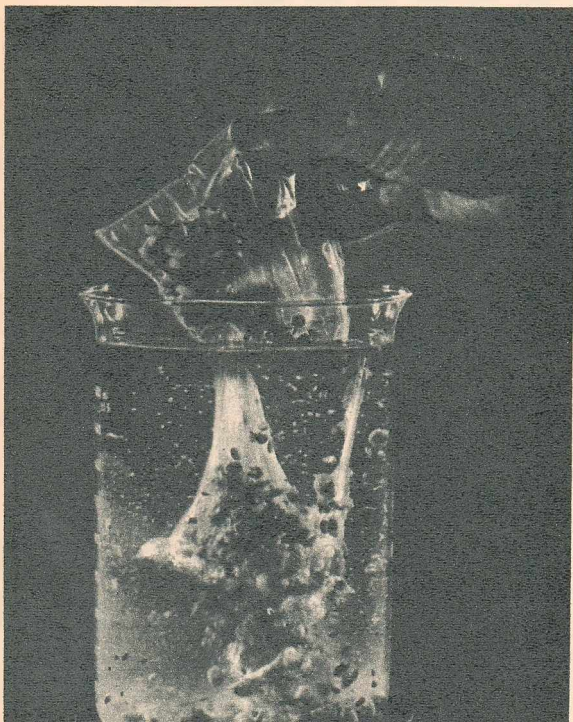
Oricît de atrăgătoare ar fi promisiunile civilizației moderne, Homo sapiens nu trebuie să rupă toate legăturile cu natura, al cărei echilibru a asigurat mersul ascendent al omenirii. O civilizație în exclusivitate tehnică ne poate duce numai în impas.



ÎNAINTE CA NATURA SĂ MOARĂ

Sute de specii de animale și de plante dispărute pentru totdeauna: păduri distruse, atmosferă otrăvită, ape poluate, întreaga natură transformată de însăși ceea ce constituie puterea lumii industriale! Ce se va întâmpla atunci când pădurile noastre nu vor mai fi, când cărbunele, fierul și petrolul se vor fi epuizat și când solul va fi sărăcit? Sînt probleme viu discutate în întreaga lume.

Răspunsul la multe dintre aceste întrebări îl dă Jean Dorst, profesor la Muzeul național de istorie naturală din Paris, în cartea sa *Avant que la nature meure*, apărută în



Din studiile făcute în Anglia rezultă că prin anul 1980 volumul deșeurilor de ambalaje din materiale plastice se va tripla în comparație cu 1968, depășind un milion de tone, fapt ce a determinat municipalitățile marilor orașe să tragă semnalul de alarmă și să reclame insistent o soluție din partea oamenilor de știință. Se pare că ambalajele pe bază de collagen (ca cel din fotografia noastră) deschid o perspectivă promițătoare în acest sens: ele, pur și simplu, se dizolvă în apă caldă.

1969 la editura Delachaux et Niestlé, și care a devenit dintr-o dată o «lovitură» editorială tocmai datorită acuității problemelor pe care le pune. Cartea este în curs de apariție, în traducere românească, la Editura științifică.

HOMO SAPIENS DISTRUGE... DAR CU CE FOLOS?

Încă de la primele sale începuturi, omul a avut o influență profundă asupra habitatului său, mai profundă decât oricare dintre speciile animale, și câteodată defavorabilă echilibrului natural și propriilor sale interese de perspectivă.

Necesitățile omului — sporite în permanență o dată cu înaintarea lui pe treptele istoriei și împlinite grație celei mai puternice arme ale sale, neegalată de alte viețuitoare: inteligența — au inversat raportul dintre el și natură. Treptat, puterile naturii au trebuit să cedeze, dar omul a trecut adeseori marginea prudentei, devenind distrugător. Flora și fauna lumii întregi și-au schimbat atît

componența cît și echilibrul. Agricultură, neîncetat flămîndă de pămînt, a restrîns treptat zonele păduroase, a schimbat cursul apelor, a secat bălți și mlaștini. Milioane de arbori au pierit, viziunile animalelor sălbatice și cuiburile păsărilor au fost pustiite, unele riuri au fost înghițite de nisipuri, peisaje minunate au dispărut pentru totdeauna!

Multă vreme omul nu a exercitat decît o influență foarte limitată asupra naturii, atît din cauza densității reduse a populației cît și a mijloacelor tehnice modeste pe care le avea la dispoziție. El s-a hrănit la început cu fructe și cu animale ușor de capturat. Apoi a inventat diferite arme care i-au permis să vîneze și să pescuiască, deci să desfășoare o activitate «prădătoare».

Ulterior oamenii și-au modificat progresiv mijloacele de subzistență și din simpli culegători sau vînători au devenit păstori. În acest stadiu influența lor asupra mediului înconjurător a fost mult mai profundă decît aceea a vînătorilor. Păstorii sînt răspunzători, în general, de ruina unor vaste regiuni ale globului cu mult înainte ca civilizația din epoca industrială să fi început a face ravagii.

Vînătorul transformat în păstor a devenit aproape concomitent și agricultor. Aceasta a adus cu sine modificări mult mai profunde în habitatele naturale, în special o despădurire pe scară largă, care reprezintă un prim stadiu în procesul de degradare a solurilor.

«O PERIOADĂ DE DEVASTARE GENERALIZATĂ»

Desigur, nu se poate reproșa strămoșilor noștri îndepărtați faptul că din dorința de a asigura subzistența lor și pe aceea a urmașilor au transformat mari întinderi din suprafața globului. Nu putem să-i învinuim nici că și-au intensificat pătrunderea în natură pe măsură ce progresau pe calea civilizației și își perfecționau tehnica. Trebuie relevat însă faptul că, din vremurile cele mai îndepărtate, omul a întreprins o adevărată distrugere a naturii și a pus în mișcare procese de eroziune accelerată și de degradare a asociațiilor naturale fără nici un profit pentru el însuși, ca urmare a unei gospodării nechibzuite, a necunoașterii particularităților solurilor și a utilizării lor neraționale.

Aceste procese de degradare a suprafeței pămîntului s-au accentuat în perioadele următoare, de-a lungul cărora s-au format și s-au dezintegrat mari imperii pe o bună parte a globului. Astfel, după primele călătorii în jurul lumii întreprinse în epoca marilor descoperiri geografice, europenii și-au dat seama de amploarea bogățiilor din părți ale globului care pînă atunci nu fuseseră date în exploatare. Concomitent se dezvoltă o civilizație cu caracter tehnic care pregătea adevărata revoluție industrială din secolele următoare.

Perioadei în care distrugerile provocate naturii fuseseră limitate i-a urmat ceea ce Dorst denuște o perioadă de devastare generalizată; începînd de atunci resursele naturale ale întregii planete au fost prădate în folosul imediat al pionierilor sau al națiunilor colonizatoare, noile pămînturi fiind supuse unei exploatare excesive.

Teatrul acestei expansiuni a fost la început America de Nord, apoi Australia și, în sfîrșit, Africa. Aici, oameni înzestrați cu mijloace materiale puternice au acționat asupra unor pămînturi practic virgine, sau cel puțin asupra acelor unde natura se găsea într-un echilibru mai mult sau mai puțin stabil cu omul «sălbatic».



Acțiunea de distrugere a naturii trebuie analizată funcție de creșterea accelerată a populației globului, fenomen care nu are pînă în prezent echivalent în istoria omenirii. Dacă am dori să caracterizăm secolul nostru printr-un fenomen unic — spune Dorst — nu am invoca nici măcar descoperiri științifice și tehnice (nici chiar fisiunea nucleară!), ci mai degrabă explozia demografică, cu incalculabilele ei consecințe.

EXPLOZIA DEMOGRAFICĂ RECLAMĂ O EXPLOATARE CÎT MAI RAȚIONALĂ A PLANETEI

Acum 600 000 de ani apăsarea pe Pămînt omul modern, *Homo sapiens*. Dacă speciei umane i-a trebuit o perioadă atît de lungă pentru ca efectul său să depășească 3 000 000 000, pentru dublarea acestei cifre vor fi necesari doar 35 de ani, fapt care conferă tuturor problemelor noastre noi dimensiuni.

Această evoluție se explică în primul rînd prin reducerea a mortalității, consecință a progreselor medicale și a ridicării standardului de viață. Or, dacă se manifesta în continuare aceeași tendință de creștere a populației, în anul 2000 omenirea va atinge un «efect de circa 6 000 000 000-7 000 000 000».

Dorst afirmă, așadar, că presiunea demografică, modifică în întregime echilibrul de forțe, depășește toate celelalte probleme, devenite minore comparativ cu aceasta.

După părerea savantului francez, expansiunea demografică contemporană explică oarecum teama pe care manifestă unii faț de dezechilibrul ce există între numărul consumatorilor și volumul resurselor alimentare. Realitate, în prezent producția globului este capabilă să procure omenirii mijloacele de subzistență de care aceasta are nevoie. Oare tot așa va fi și atunci cînd efectivul actual al populației se vor mări?

Firește, recoltele agricole au sporit considerabil față de primele ere ale omenirii, iar în viitor randamentele sînt să crească și mai mult, în funcție de progresul tehnicii. De asemenea, nu este exclusă punerea în funcțiune a unor noi surse alimentare (alge, plancton, culturi pe medii sintetice). Rezultă că o creștere rezonabilă a populației omeniești este încă posibilă, dar numai dacă omul va ști să exploateze în mod rațional planeta noastră și să o valorifice fără a-i ruina solurile.

«ORAȘELE TENTACULARE» ȘI ATMOSFERA LOR

Sporirea masivă a populației, industrializarea, întregii evoluție economică a lumii moderne, au dus deja la urbanizare din ce în ce mai accentuată. Orașele tentaculare se întind în așa măsură încît devin monstruoase.

Densitatea a atins cifre uriașe în câteva zone urbane, chiar dacă media pe ansamblul orașului respectiv este mai scăzută. Anumite cartiere numără 38 600 de locuitori pe kilometru pătrat în Chicago, 65 500 la Londra, 92 700 la Tokyo și 303 600 la Hong Kong!

Atmosfera (în sens fizic) a orașelor este tot mai dăunătoare. Impuritatea atmosferei, zgomotul străzii și alămurii, viața în comun creează condiții ecologice nefavorabile pentru specia noastră.

Tensiunea nervoasă căreia îi sînt supuși locuitorii nărilor metropolitane are cele mai grave efecte asupra sănătății fizice și mintale. În acest fel binefacerile civilizației noastre tehnice — de exemplu igiena — sînt în mare măsură contrabalansate de dereglările fiziologice și mintale, cărora amplasarea crește continuu.

SOLUL — A MAI PREȚIOASĂ BOGĂȚIE NATURALĂ DAR...

Știe că cea mai prețioasă bogăție naturală este solul. Raviețiunea tuturor animalelor și plantelor, inclusiv a omului, depinde în ultimă instanță de poizghița subțire care formează pătura cea mai superficială a pământului. Solul obține și în prezent din sol, ca și în cele mai vechi timpuri, în ciuda progreselor realizate de industriile bazei pe materii prime minerale, aproape toate substanțele care se hrănesc, cât și materiile prime care servesc confecționarea hainelor și obiectelor sale uzuale. În toate acestea se pustiiesc în mod irațional regiuni întregi, ca urmare a unei gospodăririi necorespunzătoare a solului. *Eroziunea accelerată* — afirmă Dorst — *constituie prezent manifestarea cea mai serioasă și mai gravă a omului nocivă a omului asupra naturii.*

Problemele profund erodate din cauza acțiunii omului se pot rezolva pe suprafețe de-a dreptul uluitoare. Astfel, în 1939 suprafața pământurilor cultivate ruinate sau serios sărăcite în lungul celor 150 de ani de istorie a Statelor Unite se estima la circa 114 000 000 ha!

Eroziunea accelerată a luat proporții catastrofale datorită mijloacelor tehnice puse în acțiune de omul modern, ajutorul cărora suprafețele cultivate sporesc necontenit în detrimentul pădurilor și al pășunilor, al căror rol este, după cum se știe, primordial în apărarea solurilor și în cultura de dezgolesc solurile, lăsându-le pradă ploilor și vânturilor, care «îndepărtează» în mod progresiv pământul arabil.

Eroziunea accelerată, despădurirea, incendierea bruscă a terenurilor, excesiv, practicile agricole necorespunzătoare față de factorii declanșați de om care au dus la sărăcirea terenurilor. La aceștia se adaugă extinderea orașelor, a odromurilor, a căilor de comunicație, toate contribuind la tulburarea unor echilibre naturale statornicite milenii de evoluție a planetei noastre.

ORĂȘILE PRODUSE DE... ANTIDĂUNĂTORI

Dacă agricultura a provocat, pe de o parte, rărirea și ar distrugerea totală a unui număr mare de specii de plante și animale, pe de altă parte ea a favorizat dezvoltarea altor specii, dintre care numeroase au devenit dăunătoare sau parazite.

Pentru a restabili starea de echilibru și a controla înmulțirea dăunătorilor, agronomul a inventat mijloace de luptă artificiale folosind vastul arsenal pe care chimistul l-a pus la dispoziție. Bătălia este îndreptată în primul rând împotriva insectelor, care provoacă culturilor agricole și pădurilor pierderi considerabile. De asemenea, a fost pus la punct un număr mare de erbiciduri pentru combaterea plantelor dăunătoare, inclusiv a ciupercilor parazite.

Gratie progreselor senzaționale realizate pe tărîmurile agricole, omul dispune azi de o infinitate de substanțe chimice foarte eficiente. DDT-ul este primul compus otrăvitor lungă suită de substanțe, al căror număr crește din vreme în vreme tot mai mare după cel de-al doilea război mondial. Numai în Statele Unite au fost înregistrate oficial peste 1966-1967, sub denumirile lor comerciale, aproximativ 60 000 de mărci diferite de pesticide!

Desigur, utilizarea substanțelor chimice sintetice de combatere a dăunătorilor reprezintă un progres evident în domeniul apărării omenirii și a mijloacelor sale de

subzistență. Folosirea acestor substanțe a dus însă la abuzuri deplorabile. Omul, mîndru de descoperirile sale, a crezut că poate răspîndi aceste produse din abundență în natură și elimina astfel în mod definitiv toți dăunătorii. Este aci vorba de otrăviri violente, susceptibile de a provoca rupturi de echilibru, prin eliminarea oarbă a multor animale și plante.

Insecticidele cunoscute în prezent sînt aproape toate neselective și ucid deopotrivă insectele folositoare, «indiferente» și dăunătoare. În afară de aceasta substanțele chimice de combatere își extind acțiunea negativă și asupra altor viețuitoare, cum ar fi vertebratele cu sînge rece și chiar păsările și mamiferele. De asemenea, ele sînt toxice și pentru om, și dacă astăzi numărul accidentelor mortale este destul de redus, nu știm încă ce acțiune patogenă vor avea aceste substanțe după o vreme mai îndelungată.

DESEURI... DESEURI... DESEURI...

O problemă foarte serioasă în prezent este aceea a reziduurilor ce rezultă de pe urma activităților omenești, casnice sau industriale.

Dîndu-și seama de nocivitatea acestora, Fabre nu s-a sfiit să afirme în ale sale *Amintiri entomologice* că... «omul va sucomba ucis de excesul a ceea ce el numește civilizație». Firește, este un punct de vedere extrem, dar trebuie relevat că, cu toate că problema reziduurilor este foarte veche, ea s-a amplificat mult în zilele noastre.

Dacă, pînă relativ recent, «dejecțiile» erau în primul rînd de natură organică, deci cu ușurință atacabile de către bacterii și ciuperci, industria a răspîndit dintr-o dată pe suprafața planetei noastre produse mult mai rezistente. Atitudinea omului modern față de problema dejecțiilor a rămas însă aproape aceeași ca pe vremuri; el se mulțumește să le deverse în natură, în aer și în apă, fără să se preocupe de urmări. Situația în ansamblu a păstrat un caracter mai puțin grav atîta timp cît a existat un raport echitabil între viteza de deversare și cea de degradare a reziduurilor, în felul acesta stabilindu-se un anumit echilibru.

În prezent situația s-a schimbat însă, întrucît natura și forțele ei de distrugere nu mai sînt în stare să resoarbă enorma masă de deșeurile pe care omul continuă să le deverse, uneori fără a le supune unui tratament prealabil. Reziduuri aparținînd tuturor categoriilor de substanțe chimice se acumulează, otrăvind literalmente pămîntul, atmosfera și apele.

Există, desigur, și dificultăți tehnice în ceea ce privește eliminarea anumitor substanțe reziduale. Apar și dificultăți de ordin financiar, întrucît epurarea apelor impurificate, transformarea și stocarea deșeurilor industriale sînt costisitoare. În consecință, mulți preferă să ridice din umeri atunci cînd sînt întrebați ce vor deveni deșeurile și ce influență vor avea ele asupra naturii!

Totuși s-au realizat progrese și în acest domeniu. Legislația fiecărei țări se străduiește să ocrotească apele și solurile, adesea și aerul; au fost încheiate convenții internaționale privitoare la largul mării etc.

Acestor impurificări «clasice» li s-a adăugat de cîțiva ani pericolul nuclear, cel mai cumplit dintre toate, deoarece poate provoca nimicirea planetei noastre. Există trei izvoare ale contaminării radioactive: exploziile atomice, apele folosite în centralele nucleare și deșeurile atomice. În prezent lumea se află la adăpost de efectele directe ale contaminării radioactive, riscurile reale nedepășind în cel mai rău caz pe acelea care rezultă de pe urma altor forme de activități omenești, aceasta, desigur, dacă se exclude posibilitatea unui conflict atomic generalizat sau a unui accident grav care ar putea surveni la o uzină nucleară.

Faptele sînt totuși complicate datorită concentrării biologice a corpurilor radioactive de-a lungul așa-numitelor lanțuri trofice: ca și pesticidele, aceste substanțe trec în corpul celor mai simple viețuitoare, care le concentrează și le transmit, la rîndul lor, prădătorilor în proporții primejidoase. Trebuie, de asemenea, semnalate primejdiile unei radioactivități crescute pentru viitorul genetic al populațiilor vegetale, animale și chiar umane.

OMUL CIVILIZAȚIEI INDUSTRIALE ÎN FAȚA SAU ÎMPOTRIVA NATURII

Activitatea de modificare și chiar de distrugere a naturii a luat, așadar, o amploare extraordinară în ultimele decenii, cînd omul civilizației industriale a pus stăpînire pe tot globul. El manifestă o încredere absolută în cuceririle tehnicii moderne. Progresele realizate în domeniul științei au sporit într-o proporție uluitoare instrumentele

Fotografia nu este trucată. Aceste mormane de gunoi încărcate pe plute defilează zilnic în fața inimii New York-ului — insula Manhattan — ca pentru a aminti privitorilor că în fiecare zi, doar în S.U.A., se «produc» un milion de tone de gunoi. Pentru 1980 se prevede că cifra anuală va sălta la 500 milioane de tone... Îți vin fără voie în minte cuvintele lui Fabre: «Omul va sucomba ucis de excesul a ceea ce el numește civilizație». Să fim mai optimiști decît marele naturalist francez, dar să-i recunoaștem meritul de a fi apreciat adevăratele dimensiuni ale raportului om-mediu în condițiile unei civilizații industriale în rapidă dezvoltare.

MINELE ABANDONATE— CIMITIRUL REZIDUURILOR RADIOACTIVE

Volumul crescînd al reziduurilor radioactive a determinat Comisia pentru Energia Atomică din S.U.A. să elaboreze un program amplu de cercetare care prevede ca pînă în anul 1975 să se pună la punct un procedeu de transformare a reziduurilor radioactive fluide în reziduuri solide, care se preconizează să fie depozitate în mine abandonate.

UN ORAȘ LA FIECARE ȘASE LUNI!

Profesorul Walter Howard de la Universitatea din California a publicat un studiu consacrat evoluției ritmului de creștere a populației globului de la apariția omului și pînă în prezent. După cum apreciază Howard, dacă ritmul actual de creștere a populației se va menține, peste 30-40 de ani unul din 10 oameni născuți în întreaga evoluție a speciei umane se va afla în viață. Prin anul 2000, în Statele Unite ar trebui să fie construit cîte un nou oraș la fiecare șase luni pentru a asigura condiții de locuit în raport cu ritmul de creștere a populației.

1 000 DE SPECII PE CALE DE DISPARIȚIE

După date ale O.N.U., circa 500 milioane ha pămînt arabil au fost răpite agriculturii de către eroziune și salinitate. Două treimi din suprafața împădurită a pămîntului au fost defrișate, 150 specii de păsări și animale au fost exterminate și alte 1 000 specii sînt pe cale de dispariție.

„TIMPUL NU E PIERDUT!”— STOCKHOLM '72

La conferința internațională din 1972 ce va avea loc la Stockholm sub auspiciile O.N.U. — conferință hotărîită la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. — vor participa peste 1 200 experți din întreaga lume în problemele științei demografice, poluării aerului și apei, condițiilor generale ale diverselor tipuri de sol, industrializării, urbanisticii, meteorologiei, pescuitului etc.

În spiritul dezbaterilor O.N.U. asupra problemelor mediului uman și pornind de la premisa că «timpul nu e de loc pierdut», viitoarea conferință își propune să conjuge toate eforturile, pe scară internațională, într-o campanie susținută pentru îmbunătățirea condițiilor de viață pe planeta noastră.

ANVELOPELE... O CALAMITATE!

Anvelopele uzate ale autoturismelor au devenit o adevărată calamitate în țările cu un număr mare de autovehicule. În S.U.A., de exemplu, volumul acestor deșeurile atinge anual un milion de tone; arderea lor în crematoriile marilor orașe duce la degajarea unor importante cantități de substanțe dăunătoare sănătății.

UN ACID INCOMOD

* Pentru reducerea poluării Rinului cu acizi minerali reziduali rezultați din industria chimică, cercetările efectuate în R.F. a Germaniei nu au dus la nici o soluție economică de neutralizare locală a acestora. Ca urmare, s-a preconizat transportul soluțiilor de acid sulfuric de 20%, al căror volum anual atinge 450 000 t (cu tendințe de creștere la 600 000 t/ani în 1973!), cu vase speciale pînă la Rotterdam. De aci ele ar fi încărcate în alte vapoare, care ar urma să verse acidul în Oceanul Atlantic, în curentul Golfstrom.

de care dispunem. Aceasta ne face să manifestăm un adevărat cult față de tehnică, pe care, în mod greșit, o credem capabilă să ne rezolve toate problemele, fără ajutorul mediului în care au trăit strămoșii noștri îndepărtați.

Omul de astăzi, spune Dorst, are o credință nezdrunclată în viitor. Miine va înlătura munți, va schimba cursuri de ape, va obține recolte în deșerturi, va călători spre alte planete. Această încredere îl împinge însă să distrugă în mod voit tot ce a mai rămas din natura sălbatică și să adopte un cult al tehnicii.

Dar dacă omul s-a înșelat? Dacă această civilizație în exclusivitate tehnică îl va duce la un impas? Oricît de atrăgătoare ar fi promisiunile civilizației moderne, nu trebuie să rupem toate legăturile cu natura, al cărei echilibru a asigurat mersul ascendent al omenirii!

Mediul nostru natural trebuie păstrat și ocrotit nu numai pentru că este frumos, ci în primul rînd pentru că asigură existența omenirii, pentru că reprezintă însuși soarele, vîntul, apa, plantele și animalele atît de necesare vieții noastre!



O MARE BOGĂȚIE A ȚĂRII NOASTRE: SOLURILE. CUM O FOLOSIM?

de Nicolae FLOREA

membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice,
șeful secției de pedologie de la Institutul geologic

Țara noastră posedă importante și valoroase resurse de soluri, armonios îmbinate. Majoritatea lor dispun de rezerve apreciable de elemente nutritive, având astfel însușiri ce le fac apte pentru agricultură; totodată, cele mai fertile soluri corespund reliefului de câmpie sau de podiș, fiind deci accesibile unei agriculturi mecanizate.

Folosirea îndelungată a solurilor în agricultură modifică însă echilibrul natural dintre sol și condițiile de mediu, schimbând bilanțul substanțelor minerale, inclusiv al celor nutritive, ca și intensitatea proceselor ce se desfășoară în sol; au loc schimbări ale însușirilor acestuia, întrucât o dată cu recolta se «retrag» însemnate cantități de substanțe nutritive; trebuie luată în considerare acțiunea ploilor și a vântului etc. Toate acestea conduc la o scădere a potențialului productiv sau chiar la pierderea totală a fertilității, dacă nu se iau anumite măsuri de prevenire. Această problemă se pune cu acuitate la noi.

SE MICȘOREAZĂ REZERVELE DE SUBȘTANȚE NUTRITIVE ÎN BĂRĂGAN

În Bărăgan, în Dobrogea, în Cîmpia Moldovei, solurile intens cultivate în ultimele decenii și-au micșorat mult rezervele de substanțe nutritive și deci potențialul de fertilitate naturală; s-a intensificat pulberizarea solului neprotejat de vegetație prin acțiunea vântului, astfel că unele soluri nisipoase din Oltenia, Moldova de sud etc. au fost transformate în nisipuri mișcătoare nefertile; suprafețe însemnate cu soluri fertile din Cîmpia joasă a Tisei sau din lunci s-au salinizat, ca urmare a modificării regimului hidrologic natural.

Foarte îngrijorătoare este extinderea fenomenului de eroziune a solurilor ca urmare a acțiunii apei ce se scurge la suprafața acestora în regiunile deluroase cu terenuri în pantă. Acest fapt a dus la scăderea producției agricole (inclusiv a paștilor) pe mai bine de trei milioane de hectare, datorită îndepărtării unei părți din stratul fertil al solului, și la aproape totala pierdere a fertilității pe aproape un milion de hectare datorită eroziunii prin apă a întregului strat de sol. Suprafețe tot atât de întinse prezintă o eroziune incipientă, amenințând cu o reducere a fertilității.

Eroziunea accelerată provoacă nu numai pagube serioase agriculturii și silviculturii, dar are consecințe negative și asupra regimului apelor subterane și curgătoare. Inundațiile, acoperirea cu mlurii a terenurilor joase, împotmolirea unor drumuri, canale etc., sau uneori distrugerea unor lucrări de artă (poduri, clădiri etc.), sînt asociate de regulă cu o intensă eroziune a solurilor din bazinul hidrografic al râului respectiv.

PARADOXURILE MECANIZĂRII AGRICULTURII

În prezent, o dată cu creșterea populației și cu creșterea continuă a nevoilor ei, a devenit necesară o exploatare mai intensivă a mediului natural, și în primul rînd a solului. Mai intensiv... dar și mai rațional.

Vom încerca să schițăm în cele ce urmează principalele aspecte «delicate», principalele pericole care amenință evoluția fertilității solului dacă nu se iau măsuri corespunzătoare la timpul potrivit.

Lucrarea mecanizată a solului poate produce — în mod paradoxal — o înrăutățire a însușirilor fizice ale solului, dacă nu este condusă competent. Dacă lucrările solului, spre exemplu, se execută pe solul prea umed sau prea uscat, se înrăutățesc proprietățile fizice (structura, porozitatea, aerația etc.), mai ales în cazul solurilor argiloase; ararea prea adîncă dintr-o dată a solurilor podzolice (acide) sau a celor salinizate duce și ea la scăderea fertilității. De aceea apare de mare importanță respectarea normelor diferențiate stabilite pentru lucrarea agricolă respectivă, ca și efectuarea lucrărilor de-a curmezișul pantelor pentru a nu se intensifica acțiunea erozivă a apei de precipitații.

Stăvilirea eroziunii solului și valorificarea terenurilor erodate reprezintă astăzi la noi o preocupare de prim ordin; s-au obținut deja realizări importante în valorificarea terenurilor erodate (prin plantații de vii și pomi) și în organizarea teritoriului agricol pe terenurile în pantă în numeroase părți ale țării.

PESTICIDELE... POT CONTAMINA

Folosirea îngrășămintelor chimice este în prezent absolut necesară pentru orice sol. Numai astfel, reînnoind mereu rezervele de substanțe nutritive, se vor asigura recolte mari stabile. Se ridică în acest caz numai problema aplicării judicioase a îngrășămintelor minerale cu azot, fosfor și eventual potasiu — în mod curent folosite la noi — ținînd seama de sol, plantă și condiții naturale, ca și asocierea acestora cu îngrășăminte organice, pentru a se obține un randament maxim.

În ultimii ani s-a extins mult, cu rezultate valoroase, folosirea pesticidelor (fungicide, insecticide și ierbicide)

pentru combaterea bolilor, dăunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură. «Intrarea în acțiune», pe scară largă, a diferitelor substanțe chimice cu acțiune toxică și mai ales manipularea lor fără a ține seama de anumite recomandări poate avea însă și rezultate neconstate, dăunătoare animalelor și oamenilor.

Pesticidele pe bază de compuși organo-clorurați folosite în prezent au dezavantajul că sînt rezistente; utilizarea lor an de an duce la o contaminare progresivă a solului și a apelor subterane, așa cum s-a semnalat deja la simpozionul cu această temă ținut de curînd la Focșani. Pesticidele pe bază de compuși organo-fosforici, spre deosebire de precedentele, au avantajul de a se degrada rapid, nemaicontaminînd solul, fapt care pledează pentru extinderea folosirii lor. Studiile efectuate la ICECHIM au făcut posibile azi producerea unor asemenea substanțe la noi (bromofos, sevin etc.). Apare deci avantajosă lărgirea folosirii acestora în detrimentul primelor; fiind foarte toxice, aplicarea lor necesită însă anumite măsuri severe de precauție și un personal calificat.

IRIGAREA — PLUS ȘI MINUS

Se extinde tot mai mult la noi irigarea culturilor pe solurile din regiunile cu puține precipitații atmosferice. Astfel se înlătură efectele adesea dezastruoase ale secetei și se asigură recolte constante și mari, mai ales dacă se adaugă și îngrășăminte chimice. Iată însă că aplicarea irigației poate avea și efecte negative asupra fertilității solurilor, dacă este condusă nerațional. În regiunile cu strat acvifer la mică adîncime, cum sînt Cîmpia Română de nord-est, Cîmpia joasă a Tisei, terasa Călărăși — spre exemplu — irigarea se extinde cu mare prudență tocmai pentru a nu provoca salinizarea sau înmlăștinarea solului din regiunea irigată sau chiar din cea înconjurătoare, ca urmare a modificării bilanțului hidrologic natural care duce la o ridicare a nivelului stratului acvifer freatic. Măsuri preventive de drenare a pînzei freactice se impun neapărat în asemenea situații, precum și o distribuție cu multă chibzuială a apei de irigat, a cărei calitate trebuie să fie, de asemenea, corespunzătoare.

Extinderea suprafețelor irigate în Dobrogea se explică în bună parte și prin inexistența unui pericol de salinizare secundară, stratul acvifer fiind foarte adînc.

Desecarea terenurilor mlăștinoase sau îndiguirea luncilor permite extinderea suprafețelor cultivate, dar pot atrage după ele, în zonele cu climă aridă, salinizarea solurilor, datorită modificării regimului hidrologic natural al terenurilor respective; asemenea situații s-au constatat numai la cîțiva ani după îndiguirea în Lunca Dunării. Cercetările pedologice noastre au dus la elaborarea măsurilor preventive corespunzătoare a căror aplicare va permite evitarea transformării terenurilor respective în soluri neproductive.

Solul este folosit adesea în regiunile industriale și centrele intens populate pentru evacuarea unor deșeuri industriale și a deșeurilor casnice. Solul este un bun mediu de evacuare a multor deșeuri organice datorită proprietății lui de «autoepurare», așa cum au dovedit cercetările efectuate cu ape reziduale în împrejurimile Constanței, cu ape reziduale de la topitoriile de cînepă de la Berveni, de la Fabrica de amidon de la Sînsimion etc. Capacitatea de «autoepurare» este însă limitată; dacă în sol se va evacua o cantitate prea mare de deșeuri, acestea nu vor putea fi distruse, iar solul respectiv se va polua, și o dată cu el și apele freactice.

O CHEȘTIUNE DE INTERES NAȚIONAL

Aspectele «delicate» care se ridică în legătură cu folosirea intensivă a solului în producția agricolă și silvică merită să fie cunoscute de publicul larg și abordate cu toată seriozitatea, însă, firește, ele nu trebuie să ne îngrijoreze peste măsură. Ele sînt cunoscute și, așa cum s-a văzut, în bună parte în curs de rezolvare. Sintem, de asemenea, pregătiți pentru a soluționa multe alte probleme dificile ce se vor ivi în viitor.

De altfel conservarea și folosirea rațională a resurselor de sol — un bun național de mare preț — este considerată la noi ca o chestiune de interes general, național, fapt care se reflectă și în legislația statului, care reglementează gospodărirea eficientă a solurilor. Se știe că s-au luat măsuri organizatorice pentru o folosire rațională a solurilor, încît să se asigure păstrarea și chiar sporirea fertilității. Aceasta presupune, desigur, o temeinică cunoaștere a solurilor țării și proprietăților lor, a proceselor complexe ce au loc în soluri, a rezervelor de substanțe nutritive și a nevoii de îngrășăminte, a relațiilor dintre sol, plantă și mediul natural etc. Recenta înființare a Academiei de Științe Agricole și Silvice reprezintă o cheșie în plus a antrenării cadrelor de specialiști spre asigurarea progresului continuu al agriculturii și silviculturii românești.

PE CĂRĂRI LA KUMAMOTO

Mi se cerne lin iubirea
Pe cărări la Kumamoto...

Cireșii în floare ne evocă versurile lui Ion Pillat, stampe japoneze, Tokyo înveșmîntat în straie albe de sărbătoare... Conform unei vechi tradiții, sute de mii de locuitori ai capitalei Japoniei iau parte în luna aprilie la acele pelerinaje ale primăverii cunoscute sub numele de Hanami și care în traducere (greoacă!) ar suna cam așa: «excursii pentru a admira cireșii în floare».

Floarea de cireș, sakura, este floarea națională a Japoniei, prezentă la loc de cinste și în vechile texte Shinto, care vād în ea «sufletul Japoniei». În același timp ea apare și ca un simbol al bucuriei de a trăi. Însuși cuvîntul sakura este împrumutat de la saké, «vin de orez». Printr-o asociație de idei ușor explicabilă, se spune în Japonia că spectacolul pe care-l oferă sakura trebuie «stropit» cu saké.

Și pîlcuri-pîlcuri, familii întregi, prieteni, îndrăgostiți se îndreaptă an de an, în zilele însorite ale lui aprilie, spre «locurile de observație» ale cireșilor. Înarmați cu bere și saké, cu coșulețe de mincare, ei salută nașterea și moartea florii de cireș cu dans și veselie.

Înflorirea cireșilor constituie pentru japonezi și un obiect de reflecție, nu numai de euforie. Căci straiile sale de sărbătoare cireșul și le pune doar pentru douăzeci de zile. O perioadă scurtă în ciclul anual al naturii. Scurtă ca și bucuria în viața omului? Ca și tinerețea?

Dar nici cu această digresiune — să-i spunem melancolică — nu am epuizat implicațiile și gîndurile pe care le trezește sărbătoarea cireșilor în floare. Mai există un aspect, pur științific.

S-au scris nenumărate lucrări, articole, studii savante despre influența nefastă a poluării atmosferei asupra vieții citadine. S-au elaborat diagrame, s-au expus rezultatele analizelor chimice, s-au întocmit statistici. Dar poate nici una dintre aceste date, oricît de convingătoare ar fi pentru specialist, n-are darul de a sublinia mai pregnant gravitatea problemei decît un fapt aparent mărunț: cireșii din Tokyo și alte mari orașe japoneze sînt amenințați în însăși existența lor de către aerul viciat provenit de la coșurile fabricilor și țevile de eșapament ale automobilelor.

Firește, o statistică exactă nu a existat și nu poate exista. Nimeni nu a numărat copacii, nimeni nu a inventariat florile albe care își revarsă cu dărnicie harul asupra oamenilor în fiecare primăvară.

Și totuși... Cu o sută de ani în urmă — observa un corespondent al ziarului «New York Times» în Japonia, de la care împrumutăm aceste date — cînd Tokyo se numea Edo și industrializarea reprezenta o perspectivă îndepărtată, existau aci 55 de parcuri cu cireși. Chiar așa se și numeau de altfel: «locuri de unde pot fi admirați cireșii în floare».

După cel de-al doilea război mondial numărul lor scăzuse la zece, iar azi nu se mai află decît cinci: trei parcuri propriu-zise, centura exterioară a grădinilor Palatului imperial și... un cimitir în centrul capitalei.

Bineînțeles, nu există nici un pericol ca cireșul în întreaga Japonie să cadă victimă civilizației industriale. În zonele muntoase el își păstrează toată vigoarea, tot farmecul. Recent, o organizație de femei a inițiat o campanie de plantare a 250 000 pomi. Dar în orașe soarta lor pare pecetluită. Cel puțin aceasta este părerea specialiștilor.

«Facem tot ce ne stă în putință ca să apărăm cireșii și avem și un program de plantare, — a declarat un reprezentant al Primăriei capitalei japoneze — dar dacă nu se vor lua măsuri pentru reducerea poluării aerului nu vom putea face mare lucru ca să-i salvăm».

Poluarea atmosferei, la Tokyo ca și în alte părți, condiționată de extinderea urbanizării, de apariția orașelor gigant, de industrializare, de însăși dezvoltarea civilizației. Remedii parțiale se pot lua, și toate municipalitățile marilor orașe sînt conștiente de însemnătatea și actualitatea problemei. Pieirea lentă a cireșilor din capitala Japoniei reprezintă un semn al timpului, un proces inexorabil, un simbol al tributului pe care marile orașe trebuie să-l plătească Molohului industriei moderne. Un tribut dureros dar necesar, căci el este legat de mersul înainte al societății.

Dar poate sintem prea pesimiști. Poate se vor inventa dispozitive de înaltă tehnicitate, ieftine și garantate, care să curețe aerul metropolelor de tot ce atentează la puritatea sa, la visurile locuitorilor săi — visuri cărora un simplu cireș în floare le conferă, parcă, noi valențe. Și orișicum, ne rămîn poezii.

Pe cărări la Kumamoto
Mi se cerne lin iubirea...

L. NIȚESCU

xistă colonii de viețuitoare care se autosufocă și mor prin acumularea de resturi și cadavre în spațiul în care trăiesc.

Prin extrapolare imaginea se poate aplica la întreaga țară. Nu puțini sînt cei preocupați de viziunea auto-erării omenirii prin produsele de metabolism ale ației umane, care stînjesc creșterea continuă a ației globului.

LA ORAȘ, CA LA ORAȘ...

Organizarea în general și dezvoltarea metropolelor în țară (ca exemplu recent am putea aminti orașul Tokyo, într-un scurt interval a crescut cu o populație cât a noua oraș de mărimea Capitalei țării noastre!) generează probleme complexe nu numai pe plan economic, ci și pe plan sanitar.

Procesul urbanizării rapide este caracteristic și țării noastre. Între 1940 și 1966 orașele țării au crescut cu aproximativ patru milioane de locuitori. Aglomerația populației în anumite centre se traduce prin acumularea în spațiile restrînse ale orașelor, de cantități enorme de reziduuri fiziologice, naturale, ci mai ales de reziduuri rezultate din deșeurile tehnice și industriale care au consecințe negative, uneori impredictibile. Între întreprinderile industriale din țara noastră, aproape toate reprezintă surse importante de impurificarea aerului, fiecare în parte putînd afecta împrejurimile

în atmosferă o proporție însemnată de pulberi, nemaiuînd în considerare bioxidul de sulf, care este evacuat în întregime în atmosferă. De aceea metodele de luptă împotriva impurificării aerului cu reziduuri industriale trebuie să fie continue și perfecționate. Totodată, aceste metode trebuie să aibă în vedere și perfecționarea mijloacelor de transport — ignorate pînă acum dar impuse atenției din ce în ce mai mult și în țara noastră — care să permită amplasări la mare distanță de aglomerările urbane.

APE «DULCI»?

Impurificarea apelor prezintă circumstanța favorabilă a limitării la albia râurilor, dar se știe că deplasîndu-se pe aceste canale naturale microorganismele patogene parvin la mari distanțe, făcînd dificilă utilizarea apei în localitățile situate în aval și determinînd îmbolnăvirea populației prin infecții intestinale, parazitoză și boli virotice digestive.

Impurificarea apelor cu substanțe chimice constituie una dintre vastele probleme sanitare și economice ale epocii noastre. Substanțe colorate mirositoare, spumante etc. — dintre care unele toxice și cancerigene! — pot ajunge în apă în mari cantități.

Dimensiunile actuale ale problemei poluării apei în țara noastră reies pregnant din următoarele cifre: aprovizionarea cu apă de conductă, care reprezintă, în 1944, 500 milioane de mc, a crescut la 6 000 milioane mc, în 1966. Toată această cantitate devine după utilizare apă reziduală, care în final revine, prin canale, în conducte. Impurificarea

AERUL ȘI APA CEA DE TOATE ZILELE...

de Matei BARNEA
doctor în științe medicale, Institutul de Igienă-București

distanță mai mare sau mai mică. Dintre aceste întreprinderi aproximativ 50 aparțin industriei chimice, 12 sînt centrale, 10 fabrici de materiale de construcție, 5 întreprinderi de metalurgie neferoasă, 5 întreprinderi de metalurgie etc. Ariile afectate se întind pe raze de cîtiva kilometri în jurul surselor, iar în cazul unor mari uzine impurificarea se face resimțită uneori pînă la 10-20 km. Un exemplu este cazul la Borzești, Copșa Mică, Baia Mare... În lupta eficientă împotriva impurificării aerului trebuie să se aibă în vedere o complexă și adecvată cunoaștere a proceselor de impurificare, a factorilor meteorologici și topografici care condiționează etc., în vederea amplasării, dotării și funcționării și epurării corespunzătoare.

În ultima vreme aprofundarea de către proiectanți a soluțiilor pentru rezolvarea mai fericite decît în prezent ale protecției atmosferice. Am putea menționa ca exemplu cel al uzinei de prelucrare a lemnului din Craiova, combinatelor chimice de la Măgurele, Rîmnicu Vilcea etc., termocentralele de la Rovinari etc.

Un număr mare de uzine, îndeosebi termocentralele și fabricile de ciment, posedă electrofiltre și alte instalații de epurare, care însă nu funcționează eficient, lăsînd să scape

apele se mai agravează, ca și în cazul aerului, prin repartiția inegală. Unele tronsoane și chiar cursuri întregi de ape devin pur și simplu inutilizabile: Jiul, începînd chiar de la izvoare și pînă aproape de vărsare, Bîrzava după Reșița, Săsarul și Someșul după Baia Mare și respectiv Cluj, Dimbovița după București etc. Uneori râuri mari sînt «compromise» pe mari distanțe: impurificarea Oltului în județele Brașov și Sibiu rămîne evidentă în aval pînă în județele Vilcea și Olt, impurificarea Trotușului la Borzești este resimțită pe tot parcursul său, a Siretului — pînă la Dunăre.

Iată de ce unele ape de suprafață servesc din ce în ce mai puțin ca surse de aprovizionare a localităților. Așa s-a ajuns de exemplu la situația paradoxală că orașul Galați, situat la confluența a două mari ape curgătoare — Dunărea și Siretul — a trebuit să-și procure apă dintr-o sursă subterană aflată la zeci de kilometri depărtare.

Prin impurificarea apelor se restrînge unul dintre principalele mijloace de asigurare a igienei și salubrității localităților, se favorizează îmbolnăvirile transmise pe calea apei și se reduc posibilitățile de recreație și agrement, de utilizare a lacurilor în scop climatologic, turistic, sportiv și decorativ etc.

ȘI GUNOAIILE POT FI FOLOSITOARE...

O altă categorie de reziduuri care impurifică mediul ambiant este reprezentată de gunoaiile și deșeurile solide din locuință, curte, stradă, incinta uzinelor etc. Atunci cînd acestea constituie numai simple obiecte fizice, implicațiile sînt doar de ordin economic și estetic. Este cazul resturilor de dărîmături, fiare vechi ș.a.m.d., care pot reprezenta enorme cantități de materiale ce ocupă suprafețe întinse. (În S.U.A., de exemplu, se aruncă în fiecare an 7 milioane de automobile, 48 miliarde de cutii de conserve etc.) Unele reziduuri solide conțin însă cele mai variate substanțe nocive: germeni patogeni, ouă de paraziți, substanțe toxice, și totodată constituie un substrat pentru dezvoltarea de bacterii producătoare de gaze mirositoare și toxice, pentru creșterea numărului rozătoarelor și insectelor transmisătoare de boli.

Îndepărtarea ritmică, pe măsura producerii lor, a milioane de metri cubi de reziduuri reprezintă grele probleme gospodărești pentru orașe și marile uzine și trebuie subliniat în acest context că lipsa spațiilor de depozitare și neutralizare a început să fie resimțită și la noi, așa cum s-a semnalat de multă vreme în alte țări. În viitorul nu prea îndepărtat va trebui să se recurgă și în România la incinerare, metodă care reduce volumul reziduurilor solide (dar care determină impurificarea atmosferei). Firește, reziduurile ar fi incinerate numai după ce ar fi extrase din ele substanțele utile, îngrășăminte sau chiar energie calorică etc. Această valorificare a deșeurilor, care se efectuează astăzi numai parțial la noi, va reprezenta, desigur, o orientare plină de promisiuni în viitor.

În cele de mai sus n-am atins decît cîteva probleme legate de conservarea și apărarea mediului ambiant — privit sub aspectul lui biologic — așa cum se prezintă în țara noastră. Sînt probleme care merită toată atenția factorilor de răspundere, intrucît ele devin tot mai complexe pe măsură ce se dezvoltă economia națională. Poluarea, sub multiplele ei fațete, nu poate fi anulată, dar poate fi menținută în limite rezonabile.

dialog cu cititorii

de H. DONA

lar s-au adunat pe biroul nostru scrisori multe și de tot felul, și ne vedem obligați de a răspunde pe scurt și fără vreo ordine la cele care așteaptă mai de mult.

Cititorul Valeriu Pascaru din București se ocupă mai pe larg de sfîrșitul (militar) al conflictului nigerio-biafrez și, după ce exprimă unele considerații, ne întrebă dacă intenționăm să publicăm și noi comentarii pe această temă. Întrebarea ni se pare inutilă; am publicat numeroase texte și fotografii cu privire la războiul din Nigeria și, pe măsură ce vor apărea elemente noi, vom continua să le comentăm pentru cititorii noștri. Fără a încerca să facem preziceri, putem presupune că starea de tensiune nu va putea fi lichidată prea repede, că urmările economice și politice ale războiului vor greva încă multă vreme situația populațiilor din acea parte a lumii. S-au acumulat nu numai prea multe distrugereri, ci și prea multă suferință și ură pentru ca să putem spera într-o normalizare rapidă. Ar fi de asemeni pueril să credem că Anglia și celelalte mari puteri care au ajutat masiv Nigeria în zdrobirea rezistenței biafreze nu vor încerca acum să-și încaseze dividendele scontate.

Două scrisori ridică problema înființării unor reviste muzicale. Cititoarei Elvira Szmerjai din Sibiu, care propune înființarea unei reviste cu titlul «Muzica», îi comunicăm că o asemenea revistă (lunară) există și poate eventual să se aboneze la ea. Apariția unei reviste consacrate special muzicii ușoare și jazului, așa cum e cerută de cititorul Alexandru Florin Mihală din Brașov, este, după cît știm, în studiu. Desigur, nu de noi, cei de la «Flacăra», depinde ca un asemenea proiect să devină realitate. Ne vom strădui doar să îmbunătățim, cantitativ și calitativ, prezentarea muzicii ușoare în revista noastră. Am făcut mai demult unele promisiuni și sîntem hotărîți să ne ținem de cuvînt.

Cititorului Ștefan Cosma din Iași ar fi trebuit, de fapt, să-i răspundem în paginile de film. Dar fiindcă ne roagă atît de stăruitor și cu cuvinte atît de calde, îi vom da aici cîteva informații sumare cu privire la nașterea neorealismului italian și, mai concret, cu privire la filmul «Obsessione» (Obsesie) al cunoscutului regizor Luchino Visconti. În plină perioadă fascistă și în plin război (1942), într-o vreme cînd ecranele italiene erau dominate de sferoite super-producții șovino-istorice de tipul «Coroane de fier» sau «Scipio Africanul», Visconti, crescut la școala lui Renoir și a altor maeștri ai realismului francez antebelic, legat de mișcarea comunistă, a creat un film remarcabil nu prin subiectul său (era o ecranizare a romanului polițist «Factorul sună de două ori», de James Cain), ci prin imaginea plină de adevăr a unei Italii demitizate, locuită nu de eroi sculptați în marmură, ci de oameni simpli și necăjiți, ducîndu-și existența de-a lungul drumurilor prăfuite și a locuințelor sordide. «Obsessione» a rămas în istoria cinematografului nu numai prin valoarea sa proprie, ci mai ales pentru că a deschis un drum al adevărului, deosebit de fertil. Ce a însemnat mai departe neorealismul, în anii de după eliberare, se cunoaște.

Deși n-am reușit pînă acum să ne demonstrăm utilitatea în materie, continuăm să primim scrisori în care ni se solicită sprijinul în rezolvarea unor complicate probleme personale. Iată, de pildă, o cititoare din Brașov, în etate de 21 de ani, ne scrie că trăiește o mare durere, deoarece tînrul pe care-l iubește vrea să se despartă de dînsa. Motivul: în timp ce dînsa e funcționară și absolventă de școală medie, el e șofer la o întreprindere de construcții și consideră că diferența de nivel intelectual ar amenința trînicia legăturii dintre ei. Fără îndoială, chestiunea e serioasă, dar ea nu poate constitui, credem, un impediment de netrecut. Nimic nu-l împiedică pe tînrul șofer să învețe, să citească, să-și creeze astfel o bază mai largă de comunicare spirituală cu fata pe care o iubește. De altfel — și o spunem fără nici un fel de răutate — din scrisoarea cititoarei brașovene, scrisoare abundînd în greșeli de stil și de ortografie, n-am rămas cu impresia că ne aflăm în fața unui monument de intelectualitate academică, în stare să paralizeze un biet muritor netitrat. Aceasta înseamnă că amîndoi mai au mult de învățat și că ar putea să se cultive împreună. Noi le urăm să depășească acest moment dificil și să-și găsească fericirea.

Cititorul Constantin Matache din București ar vrea ca «Flacăra» să publice o copertă reprezentînd-o pe cîntăreața de muzică ușoară Mihaela Mihai. Am fi gata să-i satisfacem dorința dacă n-am fi publicat deja o asemenea copertă la numărul 30 (738) din 19 iulie 1969. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că n-am putea reveni, dacă se va ivi ocazia, peste alte cîteva luni.

stă viziune de coșmar evidențiază gravele pericole pentru animală pe care le prezintă poluarea apelor curgătoare reziduuri ale industriei chimice.



arfo

M.I.CH.
COMBINATUL DE ÎN-
GRĂȘĂMINTE AZO-
TOASE Tîrgu-Mureș,
str. Gh. Doja nr. 300.
Adresa telegrafică: «AZO-
MUREȘ». Telex 035—246.
Telefoane: 4141 — 4142;
5614 — 5619. Aprovizionare:
4362. Desfacere: 2883.
Ct. vir. 40.04.01.0 B.N. Tg.
Mureș

Combinatul «AZO-
MUREȘ» livrează sor-
timente de hîrtie foto-
grafică «ARFO» în di-
ferite dimensiuni:

- ARFO-CLOR — cu sen-
sibilitate redusă, u-
tilizată pentru copi-
ere în contact;
- ARFO - BROM — cu
sensibilitate ridicată,
utilizată pentru mă-
riri;
- ARFO-TYP — cu sen-
sibilitate medie, u-
tilizată pentru copi-
eri și mărimi, o tona-
litate caldă, maro;
- ARFO-STAT și ARFO-
REFLEX — hîrtie teh-
nică pentru copiere
și reproducere de
documente și docu-
mentații;
- ARFO-GRAF — hîrtie
pentru înregistrări
seismografice, osci-
lografice și electro-
cardiografice.

Varietatea sortimen-
telor și gradațiilor sa-
tisface exigențele foto-
grafilor amatori și pro-
fesiști.

Adresați-vă cu incre-
dere la magazinele de
specialitate.

sapte zile pe pământ

- LONDRA** Cu prilejul aniversării centenarului nașterii lui V.I. Lenin, Comitetul din Londra al Partidului comunist britanic va organiza universități comuniste în care filozofi, sociologi, istorici, economiști etc. vor reliefa importanța ideilor leniniste în lumea contemporană.
- VIETNAM** Potrivit concluziilor publicate de Comandamentul militar sud-coreean, din 1965 și pînă în prezent au murit în Vietnam 2 536 militari și au fost răniți aproape 6 000 — totalizînd 20% din numărul soldaților sud-coreeni trimiși în Vietnam.
- WASHINGTON** Senatorul democrat Richard Russel, fost membru al Comisiei Warren, favorabil redeschiderii anchetei asupra asasinării fostului președinte Kennedy, a declarat: «Cred că dacă ar fi creată o nouă comisie, ea ar conchide că Oswald nu a fost singur».
- VOLGOGRAD** De pe banda de montaj a Uzinei de tractoare din Volgograd a ieșit de curînd al 1 000 000-lea tractor. Data de fabricare a celui dintîi: 17 iunie 1930.
- BERLIN** Cele mai recente sondaje ale Institutului federal de statistică din Wiesbaden relevă drept cauză a decesului fiecărui al șaptelea locuitor al R.F.G. o maladie coronariană.
- PRAGA** Agenția C.T.K. anunță că întreprinderea de comerț exterior cehoslovacă «Motokov» a contractat pentru 1970 achiziționarea a 1 000 autoturisme japoneze «Toyota».
- ATENA** Investițiile americane în Grecia se ridică în prezent la 362 milioane dolari — peste 41% din totalul investițiilor străine. S.U.A. sînt de asemenea partenerul comercial nr. 1 al Greciei.
- PARIS** În 1969 criminalitatea în capitala Franței a cunoscut o creștere de 150% față de cea din 1967. Numărul asasinatelor — staționar, cel al «hold-up»-urilor — dublu.
- PHNOM PENH** Specialiștii francezi și americani au conchis la fața locului că armele chimice folosite de S.U.A. au distrus aproximativ o treime din arborii de cauciuc ai Cambodgiei.
- BRASILIA** Din lipsă de fonduri, cele mai mari muzee braziliene — Muzeul de artă contemporană din Brasília și Muzeul de artă din Sao Paulo — sînt nevoite să vîndă piese din patrimoniul, să-și închirieze sălile pentru conferințe, serate, vizionări de filme.
- OKAYO** Un sfert din timpul de instrucție al artileriștilor japonezi este consacrat acțiunilor pentru menținerea securității în țară, operațiuni cu caracter polițienesc, de înăbușire a demonstrațiilor. Poliția contează «în caz de nevoie» pe sprijinul armatei.
- ALISBURY** La Fort Victoria (Rhodesia de Sud) a fost descoperit un smarald uriaș, considerat al doilea ca mărime între cele cunoscute în prezent. Măsurînd 5 pe 7,5 cm, a fost evaluat la 28 000 dolari.

tre puternicele acțiuni revendicative de la începutul acestui an se înscrie greva minerilor din bazinul carbonifer Limbourg. În fotografie: greviști în ta intrării în mina de la Watershei.



CONFERINȚA PENTRU SECURITATEA EUROPEANĂ — PREMISE ȘI OPTIMISM

Inceputul anului 1970 coincide cu o adevărată ofensivă diplomatică în favoarea propunerii făcute de statele socialiste semnatare ale Tratatului de la Varșovia de a se organiza o conferință europeană ca una din etapele procesului de realizare a securității «bătrînului continent». Ideea acestei conferințe este la ordinea zilei, figurează ca unul din principalele puncte pe agenda convorbirilor bilaterale dintre statele europene, indiferent de sistemul politico-social al acestora, ocupă primul planul interviurilor, ca și al declarațiilor făcute de numeroase oficialități din diverse țări europene.

În acest sens, este semnificativ faptul că cele mai recente luări de poziții în legătură cu problema conferinței europene evidențiază existența unor premise favorabile pentru convocarea ei. Reuniunea celor șapte miniștri de externe ai țărilor socialiste, care a avut loc la începutul acestui an în capitala cehoslovacă, a apreciat că «există condițiile necesare pentru ca cea dintîi conferință intereuropeană să poată avea loc în primul semestru al anului 1970», cu o ordine de zi alcătuită din probleme globale și de consens unanim (abolirea forței și a amenințării cu forța în practica relațiilor internaționale, lărgirea cooperării economice între toate țările), dar susceptibile să joace rolul unor «rampe de lansare» spre examinarea ulterioară a unor chestiuni mai spinoase ale securității Europei.

«Aceste propuneri — a declarat ministrul de externe al Austriei, Kurt Waldheim — constituie o bază utilă pentru elaborarea ordinii de zi a unei conferințe generale europene, acceptabilă tuturor țărilor».

În același sens s-a pronunțat Joseph Luns, ministrul afacerilor externe al Olandei, care a subliniat că «există într-adevăr

premise favorabile pentru convocarea unei conferințe intereuropene, în sensul că toate țările continentului sînt interesate, în mod evident, ca tensiunile și neîncrederea care mai persistă să fie treptat eliminate prin măsuri multilaterale asupra unor puncte specifice și concrete».

În contextul relevării unor premise reale pentru organizarea conferinței europene este accentuată importanța consultărilor bilaterale și a activizării schimburilor economice dintre țările continentului în ceea ce privește crearea unei atmosfere prietnice pentru reușita acesteia. «Franța consideră că acțiunile fiecărei țări europene, de stabilire a unor relații strînse și durabile în domeniul economic, științific și tehnic cu toate celelalte țări ale continentului, indiferent de regimul lor politic și social, pot conduce la instaurarea în Europa a unei atmosfere de colaborare și securitate», a declarat în cursul vizitei întreprinse în luna ianuarie în țara noastră Valéry Giscard d'Estaing, ministrul francez al economiei și finanțelor.

Conferința intereuropeană, ca un pas spre realizarea securității europene, interesează, în primul rînd, statele acestui continent, dar perspectivele realizării ei sînt urmărite cu viu interes de cea mai mare parte a populației globului. «Înfăptuirea acestui deziderat — sublinia în legătură cu aceasta tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat în primele zile ale acestui an publicației japoneze «Yomiuri Shimbun» — ar însemna orizontul politic internațional nu numai în Europa, ar sluji nu numai populația acestui continent, ci ar exercita o înrîurire salutară asupra relațiilor dintre statele de pe toate continentele, asupra climatului politic mondial».

Venera ANGHEL

INSULA FĂRĂ LINIȘTE

Zeița frumuseții și legendele care o întovărășesc, hrană indispensabilă turiștilor, au fost iarăși date uitării. «Insula Afroditei» re trăiește momente de tensiune. Dar împușcăturile și exploziile n-au mai răsunit la «linia verde». Granița artificială care — nu-i mult de-atunci — devenise un singeros front, a rămas calmă. În schimb, atentatele (la început izolate, inexplicabile, iar mai apoi într-o vertiginosă înmulțire) se produc într-o manieră de western. De la primele gloanțe care au fost trase asupra șefului poliției și pînă la atentatul care a vizat pe președintele Makarios, reîntors din turneul său african (cu escale la Atena și Roma), s-au scurs cîteva luni în care Ciprul a văzut reeditîndu-se momente dramatice ale trecutului apropiat: sabotaje, furturi de arme și muniții, încercări de ucidere a unor personalități politice de diferite ranguri. Dacă primele acte teroriste creaseră semne de întrebare privind intențiile autorilor lor, evenimentele ulterioare au înlăturat orice dubii: atentatele sînt opera elementelor de extremă dreaptă, grupate în «Frontul național», organizație clandestină care, acționînd în numele Enosisului (unirii cu Grecia), refuză o reconciliere cu comunitatea turcă și își propune să modifice radical actuala orientare a politicii cipriote. Un manifest dezvăluia cu claritate fizionomia politică a teroriștilor: se cerea guvernului «să se întoarcă spre Occident, căruia Ciprul îi aparține».

Pentru strategii «atlantici», Ciprul reprezintă o bază ideală, mai ales în noile condiții din Mediterana. Tentativele din trecut de a convinge Nicosia să accepte includerea insulei în NATO s-au soldat cu un eșec. Adversarii Ciprului independent n-au dezarmat. Tăcerea lor fusese dictată de împrejurări. În prezent, dialogul dintre cele două comunități din insulă — greacă și turcă — chiar dacă nu a ajuns la punctul înțelegerilor definitive, promite o evoluție pașnică. Dar în momentul în care barierele neîncrederii încep să fie dărîmate, răsună din nou exploziile. Regizorii valului terorist sperau să provoace un haos prielnic imixtiunilor străine. S-ar părea, cel puțin pînă în prezent, că s-au bazat pe un calcul greșit. Atena s-a desolidarizat de teroriștii care agitau lozincă Enosisului. Autoritățile de la Nicosia par decise să pună capăt terorismului: un șir de măsuri drastice sînt puse în aplicare. Ineficiența exasperantă a polițiștilor (în mai multe luni au putut fi operate doar cîteva arestări de importanță minoră) nu mai furnizează subiecte pentru editorialele cotidianelor cipriote. Ceasul indulgenței, al ezitărilor explicabile și inexplicabile (unii ofițeri superiori ar fi amestecați în acțiunile teroriste — afirma AFP) a trecut — se afirmă energic la Nicosia. Dar liniștea întîrzie totuși să revină pe insula din Mediterana.

M. RAMURĂ

sapte zile pe pământ

RIPOSTA ASTURIEI

Guvernul spaniol înfruntă în prezent cea mai puternică mișcare grevistă pe care a cunoscut-o Spania de la marile conflicte sociale din 1962. Declanșate spre sfârșitul anului trecut, grevele din tradiționalul bastion al proletariatului spaniol din Asturia au cuprins treptat peste 50 000 de muncitori. În semn de solidaritate cu colegii lor din Asturia au intrat în grevă și minerii bazinului carbonifer Ponferrada, muncitorii din industria metalurgică catalană și andaluziană, precum și țărani regiunii Sevilla. În pofida masivelor concedieri hotărâte de conducerea bazinului carbonifer din Asturia, minerii, la apelul «Comitetului de solidaritate», au hotărât să nu se întoarcă la lucru pînă cînd revendicările lor nu vor fi satisfăcute.

Paralizarea activității în această regiune se face puternic resimțită. Bazinul Asturiei furnizează 70 la sută din întreaga cantitate de huiță și 50 la sută din producția celorlalte sorturi de cărbune ale Spaniei. Cîteva mari întreprinderi metalurgice, Ensidesa și Unisa, au anunțat că sînt nevoite să importe de urgență coals. Autoritățile spaniole consideră că o întrerupere pe o perioadă mai îndelungată a lucrului în bazinul carbonifer al Asturiei ar avea consecințe serioase asupra economiei țării.

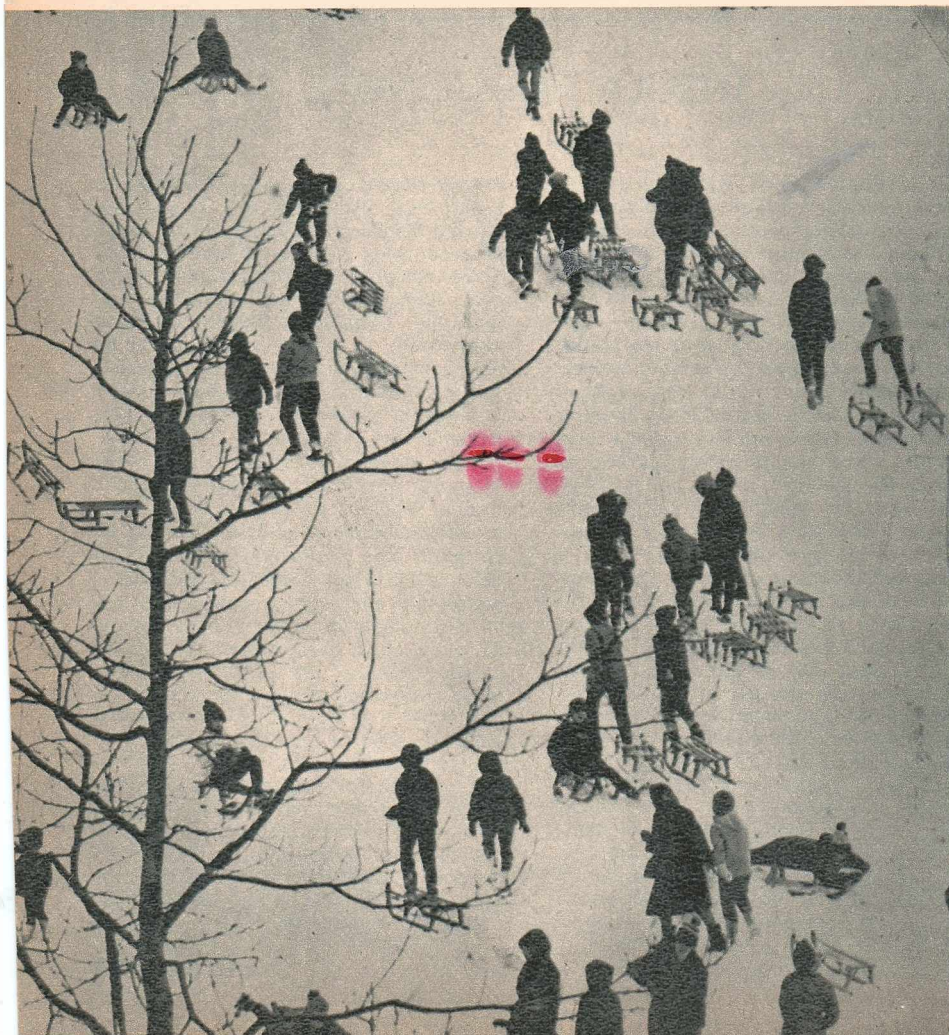
Într-adevăr, actuala mișcare a muncitorilor asturieni intensifică și mai mult tensiunea politică și socială din țară. Rele-vind creșterea acțiunilor revendicative pe

scară națională, «Mundo Obrero» nota că în ultima vreme «puterea forțelor democratice, puterea maselor populare, se impune ca o realitate de neignorat în ochii opiniei publice», iar «efectele politicii economice spaniole, care se răsfrîng dureros asupra condițiilor de trai ale maselor muncitoare, determină și aspectul cronic al luptelor muncitorești». Astfel, potrivit chiar datelor Biroului statistic spaniol, în ultimii cinci ani costul vieții a crescut cu 50 la sută. Impozitele indirecte, percepute în cea mai mare parte de la populația muncitoare, au fost majorate cu 80 la sută, iar cele direct plătite de clasele avute au crescut doar cu 40 la sută.

Puternica grevă a minerilor asturieni și a altor categorii de muncitori spanioli încununează o serie de acțiuni cu caracter revendicativ desfășurate în ultima vreme, avînd totodată și un pronunțat caracter politic. Este de altfel de menționat faptul că opoziția față de actualul regim cuprinde cele mai diferite categorii sociale, de la forțele de stînga, în frunte cu partidul comunist, și pînă la elemente chiar din rîndul clerului, armatei și administrației de stat. Creșterea și organizarea opoziției în rîndurile intelectualilor, a liber-profesioniștilor și altor pături ale populației, precum și definirea unui curent de stînga în catolicismul spaniol dau noi dimensiuni forțelor ce se ridică împotriva regimului și instituțiilor sale anacronice.

I. ALEXANDRESCU

Ca să nu uităm că iarna nu înseamnă totuși numai gripă, numai localități înghețate, numai dificultăți de circulație, că are și ea părțile ei bune, să privim această fotografie cu sugestii de pictură bruegheliană, fotografie care, datorită deosebitei ei frumuseți, a fost publicată într-o seamă de mari ziare și reviste. Locul acțiunii: un deal din centrul orașului elvețian Basel.



Hanovra. În semn de protest împotriva scumpirii costului vieții, numeroșii locuitori au organizat o demonstrație pe străzile orașului, cerînd să se stabilizeze creșterea prețurilor.

BUCĂTĂRIE ASIATICĂ

Emisarii Statelor Unite, la diferite niveluri, străbat Asia de sud-est în lung și-n lat, explicînd interlocutorilor lor esența noii politici americane în această regiune. Un cuvînt «magic» este folosit pentru a facilita înțelegerea: asiaticizare...

Comercianții thailandezi au luat în serios lozinca și au încercat să vîndă 20 000 tone de orez pe piața saigoneză. Erau bucuroși că obținuseră chiar contracte ferme. Numai ce să vezi, într-o bună zi li se comunică anularea tranzacției, sub presiunea autorităților americane de la Saigon. De ce, s-au întrebat exportatorii thailandezi, oare orezul nostru este subversiv?

Din păcate se pare că da, pentru că subminează interesele plantatorilor de orez din Louisiana (S.U.A.). S-a aflat că autoritățile americane de la Saigon, pentru a-și asigura sprijinul senatorului de Louisiana, Ellender, în favoarea intervenției militare, i-au promis să-i asigure desfacerea pe piața saigoneză a produselor agricultorilor din fiulul său electoral. Pe baza acestei promisiuni, Ellender

a obținut aprobarea ca suprafețele produse cu orez din statul său să fie măritate cu 17%. Întrucît însă pe piața saigor orezul trebuie vîndut la un preț sub produs în S.U.A., plantatorii mai prim o subvenție pentru acoperirea diferer

Așadar, thailandezii au putut afla limpede că operația «asiaticizare» nu înseamnă și orezul, ci numai... carnea de porc. După cum constată «Newsweek», în urma cînd «să-l mulțumească pe senatul Ellender, Washingtonul riscă să irite numai pe thailandezi, dar și pe cei din Japonia și Birmania, care cu toții dornici să exporte orez».

S-ar putea ca pînă la urmă să se ajungă la un compromis, dar bucătarul care se pare că astfel de «mîncare» omite un element esențial: consumatorul asiatic. Acesta dorește nu numai să mînce orez, dar totodată să și-l poată prepara singur.

Nicolae LU

CE ARATĂ UN RAPORT

În ultimul său buletin de informații, «First National City Bank» — a doua instituție bancară ca importanță a Americii — publică un studiu care a provocat multe reacții în Wall Street. Subliniind ideea că o continuare accelerată a politicii de înarmare va avea consecințe nedorite pentru economia americană, studiul preconizează ca «S.U.A. să se retragă din războiul vietnamez» și «să reducă programul strategic alțit de costisitor, în materie de rachete și antirachete». Experții F.N.C.B. demon-

strează cum «cheltuielile militare foarte mari frînează expansiunea economică și influențează negativ nivelulul traiului și compromit stabilirea prețurilor. Aceiași experți financiari își motivează poziția arătînd că în timpul perioadei «postcoreene» (1954-1956), cînd cheltuielile militare au fost reduse la 9 la sută din venitul național a crescut cu 11 la sută. La rîndul său, profesorul Triffin de la Universitatea Yale consideră că dolarul nu-și va găsi echilibrul decît în ziua în ca

ul Pentagonului va fi sever amputat. Unele fabricanților de arme nu apleacă de loc această campanie «pacifistă» și au experți financiari. Presa americană publică cifre elocvente privind veniturile fabricanților de armament în anulul 1968: «General Dynamics» — miliarde dolari, avioane cu geometrie pildă F-111, tip de aparat a cărui construcție a fost sistată în urma unor cauze aeriene repetate, și submarine; «Lockheed» — 1,9 miliarde dolari, nave de transport C-141 și rachete; «General Electric» — 1,5 miliarde dolari, motoare cu reacție și aparatură

electronică; «United Aircraft» — 1,3 miliarde dolari, motoare cu reacție, elicoptere; «Mac Donnell-Douglas» — 1,1 miliarde dolari, avioane Phantom F-4, bombardiere Douglas A-4. Înfruptându-se nesățios din bugetul Pentagonului (80 miliarde dolari anual), tocmai aceste mari companii prezintă principalele obstacole de care se lovesc cei care cer micșorarea alocațiilor militare și reducerea cursei înarmărilor. Printre aceștia se numără acum — alături de personalități politice, inclusiv membri ai senatului — și experți financiari.

A. DUMITRESCU

„MAREA ISTORIE A COMUNEI“

adevărat, «asaltul cerului» de către proletariatul Parisului s-a produs la 18 iunie 1871, dar evenimentul se integrează în contextul revoluționar al perioadei din 1848 și de după războiul franco-prusian 1870—1871, astfel încât apar justificate atârările în vederea centenarului Comunei din 1970.

Este cea mai potrivită sărbătorire a evenimentului constă, fără îndoială, în aprofundarea sensurilor majore ale «primei revoluții proletare», cu aspectele ei glorioase și umbrile care au dus-o la înfrângere, la jumina teoriei și practicii revoluțiilor socialiste, triumfătoare acum în 14 țări, întinderea unui sfert al planetei noastre. O contribuție majoră în această direcție dorește a fi «Grande Histoire de la Commune» («Marea istorie a Comunei»), editată la Paris de Club de livre Diderot și Editions Robert Laffont. Lucrarea este concepută ca o operă istorică monumentală în cinci volume, de câte 450 de pagini fiecare. Ele se intitulază: 1) Originea; 2) Protagonistii; 3) Orevoluția; 4) Războiul civil; 5) Zilele ce urmează. Textul va fi bogat ilustrat: 500 de pagini în alb-negru și 25 în culori de mare volum, dintre care multe inedite. În primul volum a văzut lumina tiparului și chiar în aceste zile a intrat în librării, ceea ce este apreciat în cercurile progresive din Franța ca un eveniment cultural politic totodată.

A fost o surpriză plăcută, se înțelege, să aflăm că persoana însărcinată cu redactarea și cu conducerea întregii activități de elaborare a operei este Georges Soria.

Intellectual marxist de largă suprafață, Soria este cunoscut la noi sub multiple fațete: ziarist și publicist care a colaborat frecvent în presa noastră, poet, autor dramatic (una din piese s-a jucat pe scena Teatrului «C.I. Nottara»), un pasionat popularizator în rindul publicului francez al folclorului și culturii poporului român și a popoarelor din alte țări socialiste. Acum ni se relevă ca istoric. Dintr-un interviu acordat ziarului «l'Humanité» se degajă amploarea și tenacitatea efortului pe care îl întreprinde prin editarea istoriei Comunei din Paris. A trebuit să fac față la două tentații — spune Soria. Prima, cea mai împovărată, ar fi constat în a recurge la o schemă politică brută, care n-ar fi putut decât să reia, într-o gamă minoră, dezvoltările magistrale ale lui Marx și Lenin. Cealaltă — să mă mențin la redarea cronologică a evenimentelor, ceea ce nu ar fi putut duce decât la o magmă greu de analizat. Reiese că autorul și-a propus o metodă care să îmbine avantajele ambelor metode și să realizeze — cum spune el însuși — o sinteză a vastului material documentar — vreo 1 200 lucrări adnotate, numărate fișe — mai curînd decât să redea reflecțiile istoricilor. Pentru viziunea care a prezidat lucrările, ni se pare caracteristică următoarea apreciere: «În fapt, Comuna apare ca o conjuncție a patriotismului și a apărării cuceririlor sociale, care trebuiau să conducă la o tentativă nouă și revoluționară de organizare a societății».

I.F.

IMPLICAȚIILE „TRAGICEI EVADĂRI“



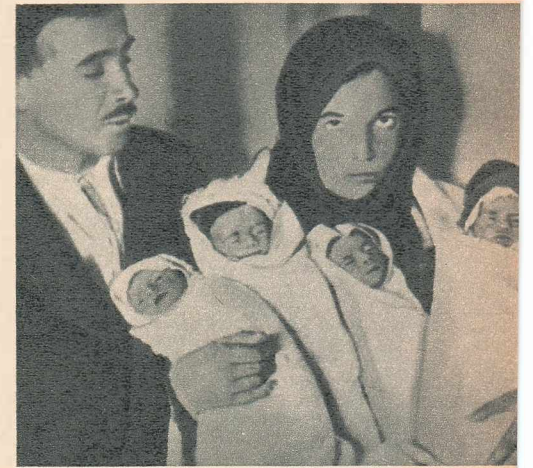
Editura Flammarion a publicat recent o interesantă lucrare a lui Alfred Sauvy, intitulată «Les Quatre roues de la fortune» (Cele patru roți ale norocului). «Chemia șoselei este una din cele mai intense beții dintre cite au fost puse la dispoziție omului de azi... este evadarea continuă» — arată autorul cărții. Dar tot el notează în continuare cifre care explică clar despre ce fel de «evadare» este vorba: 14 000 morți și 320 000 răniți, adesea grav, iată bilanțul accidentelor pe drumurile Franței într-un singur an. Aceste cifre au fost recent citate în cadrul unei mese rotunde asupra securității rutiere de către primul ministru Chaban Delmas, care a subliniat că «maladia drumurilor a devenit azi un adevărat flagel național» și a exprimat de asemenea hotărârea guvernului de a pune în aplicare propunerile de măsuri făcute de participanții la masa rotundă.

Toate datele concură pentru a demonstra că automobilul este mijlocul de transport cel mai periculos: la un miliard de kilometri-pasageri, se numără 42 morți pentru automobile, 6,8 pentru avioane și numai 0,95 pentru trenuri. Pentru a se reduce numărul victimelor în cadrul unei conferințe internaționale, desfășurate sub egida O.N.U., asupra problemelor circulației rutiere, se preconiza, printre altele: prevederea cu centuri de siguranță a tuturor automobilelor; un riguros și regulat control al stării mașinilor; limitarea vitezei maxime la 90 km pe oră în orașe (în Marea Britanie viteza maximă admisă este de 112 km pe oră, iar în Franța de 100 km pe oră), aceasta neputînd spori decât pe șoselele de legătură, și, în sfîrșit, eliberarea permiselor de conducere cu mare severitate și pedepsirea aspră a «gangsterilor volanului».

Guvernul francez și-a manifestat intenția de a adopta în curînd niște măsuri excepționale. Astfel, un proiect de lege va fixa procentul legal de alcoolemie la 0,80 grame. Se prevede de asemenea crearea unui centru de documentare și analiză a circulației rutiere, dotat cu un fișier cuprinzînd toți conducătorii auto din Franța.

ARHIVĂ - FOTO

GEMENII DE LA PĂTÎRLAGELE



La începutul anului 1937 în lume erau cunoscute doar patru «echipe» celebre de gemeni: cele 5 surori Dionne, născute în satul Callader din Canada, în 1934; cei 4 frați Pericone, născuți în 1930 în orașul Beaumont, din Texas — S.U.A.; cele 4 surori din orașul Lansing (Michigan — S.U.A.), care împliniseră șase ani, și cei doi băieți și două fete Norah, din Saint-Neots (Anglia), în vîrstă de doi ani. Toți aceștia proveneau din familii modeste, dar celebritatea le adusese bogăția. La 22 ianuarie 1937 apare în lume a cincea «echipă», formată din trei fete și un băiat, născuți în România, în comuna Pătîrlagele din județul Buzău. Mama — Smaranda Radu Soare; tatăl — Mihail Gere. Erau muncitori săraci și trăiau de mai mulți ani necăsătoriți. Copiii au fost botezați cu numele: Anișoara, Steluța, Alexandrina și Niculae. Ziarele încearcă să facă din acest eveniment un caz care merită atenția autorităților, dar nu izbutesc. Primarul comunei a rezolvat cum a putut problema: a mutat familia într-o casă mai curată, a angajat o soră de caritate pentru îngrijirea copiilor și i-a căsătorit legal pe cei doi părinți. După trei luni s-a mai aflat că cei patru gemeni de la Pătîrlagele au, la un loc, 14 kg. Apoi au fost uitați.

Ion MUNTEANU

SFIDAREA

Redeschiderea cursurilor școlare după pauza de iarnă a fost marcată în Statele Unite de o bruscă și masivă sporire a numărului școlilor. Mai precis, respectivul fenomen nu s-a manifestat pe întreg teritoriul S.U.A., ci îndeosebi în «Deep South» — în statele din așa-numitul sud profund și nu este vorba de înmulțirea școlilor publice, ci a celor particulare. Agenția «Associated Press» oferă câteva cifre: Florida numărul școlilor particulare a crescut la 385, în Alabama — la 270, în Carolina de Nord — la 200, în Mississippi — Georgia — la 100 etc. Faptul își are subteranul său. El constituie riposta răsistărilor la decizia din octombrie trecut a Curții Supreme a S.U.A. cu privire la desegregarea totală pe plan școlar în 14 districte din statele sudice Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, urmînd să se înregistreze aproximativ 300 000 elevi.

Este adevărat, pe plan juridic discriminarea rasială în școlile americane a fost înlăturată prin hotărîrea dată în 1954 de Curtea Supremă a S.U.A. Dar nu și în fapt. Un raport al Departamentului pentru Educație, educație și bunăstare (H.E.W.) at publicității la începutul acestui an arată că 61% din copiii de culoare învață separat; pe zone, procentul copiilor de culoare supuși segregării este de 44,3 în cele 32 state din nordul și vestul S.U.A., și 57,9 pentru cele șase state de frontieră și districtul Columbia, de 77 pentru toate

cele 11 state sudice și de 87,6 pentru cele cinci din «sudul profund». În cele 11 state trăiesc de altfel jumătate din cei 6,2 milioane copii de culoare din S.U.A. Și tot aici s-a făcut resimțită din partea cercurilor rasiste rezistența cea mai îndrăznică față de hotărîrea din 1954. Fapt pentru care, la cererea autorităților federale, Curtea Supremă a dat în octombrie '69 decizia cu privire la «desegregate at-once» (desegregarea imediată) pe plan școlar pînă cel mai tîrziu la 1 februarie 1970 în cele mai recalcitrante districte din cele cinci state sudice. Dar și acum, după această nouă decizie și după precizarea că data de 1 februarie trebuie respectată — ca răspuns la cererea unor autorități din statele sudice ca termenul să fie «prelungit» pînă în septembrie — cercurile ultrarastice nu vor să se dea bătute, invocînd fel de fel de motive; Claude Kirk, de pildă, guvernator al statului Florida, a înformat Curtea Supremă că acest stat «este incapabil din punct de vedere financiar și fizic să se conformeze hotărîrii». În acest timp au fost create școlile particulare, în care, în mod teoretic, nu este interzis accesul copiilor de culoare. Bariera o constituie taxa școlară mare. Sfidarea este așadar fățișă. Rămîne de văzut ce se va întîmpla după 1 februarie.

I. CIOARĂ

CRONICA DE TREI SECADE

DECESUL (1)

A murit Robert Treno, directorul unuia din cele mai celebre ziare satirice din lume, «Le canard enchainé». În mintea mea naivă, decesul unui scriitor satiric naște imagini anormale. Am impresia că o clipă lumea se dă peste cap. La moartea unui om care toată viața a «tras tare» în condiția umană — cei lucizi, cei duri, cei neînfricoșați de absurdul lumii, cei antisentimentosi, cei «insensibili», adică toți cei care au fost prietenii și aliații satiricului, e normal să plîngă sau să lacrîmeze, ceea ce nu le e prea-n obicei. Invers, cei buni la suflet, cei blînzi și proști, cei miloși și ipocriți, cei care trăiesc în pace cu semenii lor nelovindu-i nici măcar cu o floare dar știînd cînd să le pună pe frunte cite o inocentă coroană de spini, cei cu conștiința veșnic curată, convinși că nu e păcat să-ți cîștigi pîinea pierzîndu-ți sufletul, adică toți acei care ani de zile au fost ținta satirei «calomnioase» (dacă satira e într-adevăr satiră demnă de secolul nostru) — toți aceștia trebuie să fi emis un lung suspin de ușurare: «Bine c-am scăpat de el...» gînd plin de răutate, care nu le stă în caracterul cotidian.

Firește, astea-s închipuiri ale minții mele

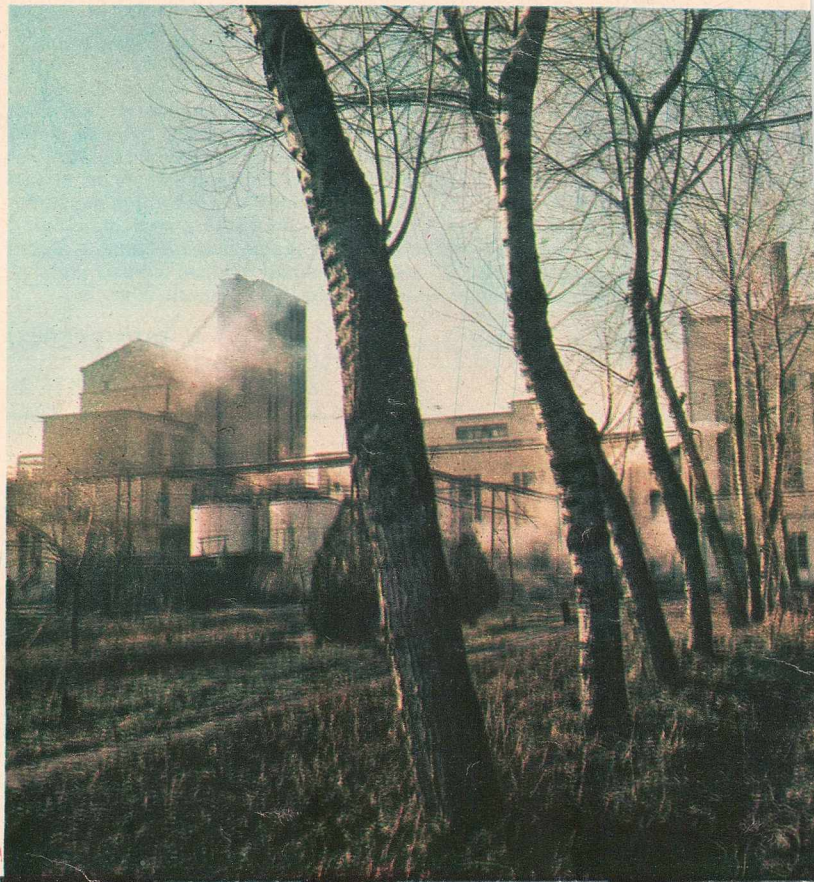
de nesatiric care vede alb acolo unde e negru și invers. Dar nu despre asta e vorba. Hazel e în altă parte.

DECESUL (2)

Hazel — dacă e permis să scriu așa — se găsește în zilele ulterioare decesului. În zilele în care un scriitor care a ris de el și de ceilalți agonizează, în acele zile fiecare om așteaptă un cuvînt spiritual, o vorbă de duh, o frază care să rămîna de pe urma umoristului. Așa e frumos, și Treno s-a supus tradiției făcînd un calambur la care — Doamne, iartă-mă! — putea să renunțe. Moartea i-a dat însă altă satisfacție. Peste ziarul său plutea primejdia unui proces. Directorul unui ziar parizian se socotea insultat de trei articole semnate de Treno. «Victima» cerea calomninatorului despăgubiri în valoare de 100 000 franci noi. Sumă rotunjoară — dar e foarte greu să faci satiră fără să fii tras la tribunal sau cel puțin în piața publică. Procesul e sărbătoarea principiară a oricărui satiric. Chiar cînd nu calomniază, satira bună naște victime care cer despăgubiri și pedepse. Încît se mai poate spune că viața și opera unui scriitor al acestui gen sînt un lung proces — și nu numai de conștiință.

Treno a găsit o soluție: a murit. La 7 zile de la decesul său, procesul intentat de dl. Cherpy a fost scos de pe rol. Pîrît și pîrîtor sînt mulțumiți. E soluția ideală — să mori în plin proces satiric! Dar cine-și poate permite o asemenea soluție? Nici măcar Mazilu! Așa că — vorba unui filozof epicurian — mai bine condamnarea decît condoleanțele,

Radu COSAȘU



1	2
3	4

a doua tinerețe a unei bătrâne fabrică

Priviți fotografia 1: așa arăta, cu câteva decenii în urmă, ultramodesta presă de ulei din orașelul Carei. Paragina din exterior era de fapt o oglindă fidelă a nivelului cantitativ și calitativ al producției. Priviți în fotografia 2 o imagine a succesoarei bătrânei prese: actuala FABRICĂ DE ULEI «ARDEALUL» — CAREI. La 192 de milioane lei se ridică cifra producției globale anuale de ulei rafinat și șrot furajer, principalele produse ale fabricii. Înzestrată cu utilaje

moderne de mare randament (foto 3), întreprinderea asigură, o dată cu capacitățile mereu sporite, indicii calitativi superiori ai produselor. Înșuirile ulerilor (foto 4) și produșilor secundari ai fabricii «ARDEALUL» — Carei apreciate nu numai de către consumatorul intern, ci și de importante organizații de comerț exterior și firme comerciale din Cehoslovacia, Austria, Elveția și alte țări.

carte

● Cartea lui Adrian Marino, *Modern, modernism, modernitate*, e o adincă și avizată meditație asupra fenomenului literar și estetic. Stăpinit de rigurozitate și însetat după ea, criticul, într-un stil propriu, în sensul preciziei și exactitudinii, recepționează, selectiv însă, nuanțele și inovațiile. Pe lângă urmărirea, plină de satisfacții intelectuale, a unei gândiri personale, lectorul beneficiază și de informația diversă și bogată a autorului (Editura pentru literatură universală).

● Ana Mășlea: *Fructul apoi*. Într-o tonalitate de neîntreruptă confesie, tinăra poetă nu se sfieșe să-și «cine» simplu, firesc, sentimentele și dorul. Nu numai prezența frecventă a vocabulei-cinice ne justifică afirmația, ci, mai ales, structura intimă a liricii sale. În numeroase cazuri sensibilitatea poetei își găsește, prin exprimarea sugestivă, un ecou prelungit: «Unor-i aș vrea să trăiesc toate orele într-o clipă și ora cea mai grea, a renunțării, să-mi transforme brațul frânt în aripă» (Editura pentru literatură).

● Observații pertinente, la obiect, utile, precizări de ordin istoric-literar aduce cartea de *Retrospective literare* de Teodor Virgolic. Din sumar: Romanul istoric românesc din secolul al XIX-lea; Ecourile lui Béranger în literatura română din secolul al XIX-lea; Nicolae Filimon; M. Eminescu în presa socialistă; Mihail Sadoveanu, poet; G. Călinescu, îndrumătorul...

● Compactul volum *Antologia poeziei romantice germane* deschide seria unei colecții de antologii din poezia lumii. Volumul inaugural prezintă 51 de poeți, componenți și afiliați ai curentului romantic german; echivalentele în limba română sînt realizate de poeți și încercați talmăcitori, precum: Al. Philippide, Maria Banus, Veronica Porumbacu, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, I. Negoitescu, Ionel Marinescu, Aurel Covaci, Ștefan Cucu, Lazăr Iliescu, Dan Constantin, Constantin Olariu. Între traducătorii îl găsim și pe Ion Pillai. Cuvînt înainte de Al. Philippide. Antologare și prefață: Herta Perez (Editura pentru literatură universală).

● Pe manșeta celor două volume ale lucrării lui Fred Bérance, *Re-nașterea italiană*, Editura Meridiane ne anunță inaugurarea unei noi serii «Arte și civilizații» din solicitata colecție Biblioteca de artă. În noua serie vom citi, printre altele, «Istoria artei» (5 volume) de Elie Faure, «Clasic, baroc și rococo» de Germain Bazin.

● La Editura militară semnalăm apariția romanului de aventuri *Urmărirea abia începe* de Theodor Constantin.

● Alte noi apariții la Editura pentru literatură universală: *Nostromo*, roman de Joseph Conrad (în românește de Andrei Ion Deleanu); *O minunată călătorie*, roman de Enrico Emanuelli (traducere și cuvînt înainte de Dragoș Vrinceanu); *Povestiri amare* de Pär Lagerkvist (traducere din limba suedeză de Florin Murgescu, prefață de Alexandru Sever).

cinema

● O șansă dintr-o mie. O șansă în jurul căreia regizorul Leon Kociarin a înfighebat un film de aventuri realizat cu simț de măsură și, mai ales, respect pentru destinele omenesii. În rolurile principale: Anatori Solonițin, Janna Prohorenco («Balada soldatului»), Hary Sweitz, Nikolai Kriukov.

● *Băieții din strada Pal*. Cunoscutul roman al lui Ferenc Molnár este transpus pe ecran de către prestigiosul cineaș maghiar Zoltan Fabri. Tandrețea și umanismul acestei cărți ce a legănat cîteva



Mari Töröcsik

generații de adolescenți au fost transferate cu fidelitate peliculei. În distribuție: Mari Töröcsik, Sándor Peci, Laszlo Kozak, Anthony Kemp, John Moulder-Brown, Gary O'Brien (coproducție american-ungară). Filmul a fost distins cu Medalia de argint la Festivalul de la Moscova 1969.

● *Via Mala*. John Knittel în viziune de operetă cu pretenții de dramă. Regia — Paul May. Interpreți: Gert Fröbe, Joachim Hansen, Christine Kaufmann, Christian Wolff, Anita Höffer.

● Mari cineași pe ecranele noastre: *Bunuel* («Viridiana»), *Miklos Jancso* («Linște și strigă»), *Arthur Penn* («Urmărirea»), *Antonioni* («Blow-up»), *Hitchcock* («La nord prin nord-vest»).

● *Michael Caine* («Gambit»), *Omar Sharif* și *Florinda Bolkan* — tinăra vedetă braziliană descoperită de Visconti — sînt interpreții filmului lui James Clavell *Valea pierdută*.

disc

● Opera, cunoscută doar dintr-o înregistrare radiofonică a compozitorului Pascal Bentoiu, «Jertfa Ifigeniei» se bucură de un binemeritat succes în lumea muzicală. Sîntem în fața unei scriituri profund originale, atît instrumentale cît și vocale, pătrunsă de gravă tensiune emoțională cerută de filonul dramatic al libretului. În «genericul» recentei înregistrări pe disc întîlnim numele actorilor Silvia Popovici, Julia Tözsér, Gh. Cozoriici și al instrumentiștilor soliști Josef Gerstenengst (orgă) și Al. Hrisanide (clavecin) (ECE-0388).

● «Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră», seriere de maturitate artistică a regretatului Alfred Mendelsohn, poate fi considerat un imn al munților. Emanuel Elenescu, la pupitrul Orchestrei simfonice a RTV, împreună cu violonistul George Hamza, realizează o bună imprimare a lucrării (ECE-0404, 1).

● «Concertino pentru vioară și orchestră» de Carmen Petra-Basacopol îi dă violonistului George Hamza prilejul de a ne demonstra realele sale virtuți interpretative în fruntea Orchestrei de studio a Radioteleviziunii, dirijorul Ludovic Bacî (ECE-0404, 2).

teatru

● A doua piesă a lui Al. Mirodan în această stagiune: *Prinmarul Lunii și iubita sa*, la Teatrul mic! Fantezie cosmică în binecunoscutul stil al dramaturgului, desfașurare de replici scâpărtoare și imagini ale Selenei, pe a cărei suprafață sînt proiectate adevăruri contemporane. Ion Cojar a compus un spectacol liric, dar și cu o lăptosă vibrație comică, într-un admirabil cadru scenografic, cu trucuri tehnice de mare efect. Să-i cităm pe: George Constantin (un primar suav și truculent), Florin Vasiliu (subtil comediant), Victor Rebengiuc și Dumitru Furdul, iar la scenografie — pe Ștefan Hablinski.

● Un dublu spectacol îngreșirează și Dinu Cernescu, a cărui semnătură se află pe afișele a două teatre bucureștene. Astfel, la Teatrul de comedie se joacă *Mandragora*, cunoscuta piesă a lui Machiavelli, operă specifică Renașterii, o «caricatură substanțială a epocii». Acesta a fost și stilul în care Dinu Cernescu a tratat spectacolul: cu o violentă pastă nereicentă, fără prejudecăți, ducînd «morală fabulei» spre contemporaneitate. Din nou excelentă într-un rol «de proză» — Stela Popescu. Aurel Giurumia confirmă calitățile sale de comediant alături de Cornel Vulpe. Trebuie subliniat aporiul lui Ștefan Tapalaga, al lui Mircea Albulescu, D. Rucăreanu, decorul insolit al lui I. Popescu-Udrisite.

● În sfîrșit, un *Figaro* la Teatrul Giulescu! Comedia lui Beaumarchais, realizată scenic tot de Dinu Cernescu, vădește tinerețea perpetuă a unei mari opere. Eleganți și precis în umor, spectacolul îl prezintă pe Ștefan Bănică în căutarea unor mijloace artistice mai complexe, mai sensibil umane. Cuceritoare, Mariana Miheu, alături de Corado Negreanu (compoziție remarcabilă), Dana Comnea, Dan Fufaru, Traian Dănceanu, Ion Vilcu. Expresive, cuceritoare, decorurile lui Vladimir Popov.



Dumitru Furdul

muzică

● Regretînd că din pricina graficului nostru de apariție n-am putut recomanda în timp util recitalul lui Aldo Ciccolini, consemnăm participarea acestui mare pianist la concertul săptămînal al Filarmonicii, cînd va interpreta — în cadrul BICENTENARULUI BEETHOVEN — Concertul pentru pian și orchestră nr. 3. Celelalte lucrări din program: *Suita* pentru orchestră de coarde și flaut «Esente lirice» de Cornel Dumbrăveanu; *Sinfonia a V-a* de Bohuslav Martinu. Dirijează *Mircea Basarab* (31 ianuarie, Ateneu).

● Concertul Orchestrei simfonice a RTV, sub bagheta experimentatului dirijor *Constantin Bobescu*, are ca solist pe *Ștefan Ruha*. Programul cuprinde două concerte originale pentru vioară și orchestră, ambele în primă audiere. Autori: *Carmen Petra-Basacopol* și *Nicolae Buciu*. Mai ascultăm *Sinfonia nr. 88* de Joseph Haydn; finalul operii «Walkiria» și *Marsul funebru* din «Amurgul zeilor» de Richard Wagner (5 februarie, Studioul de concerte RTV).

● Un concert de sonate de J.S. Bach, Franz Schubert, Johannes Brahms, Serghei Prokofiev ne oferă violonistul *Radu Paraschivescu* și pianistul *Albert Guttman* (4 februarie, sala mică a Palatului).

● «Ars Nova» este o interesantă formație muzicală modernă din Cluj (flaut, clarinet, trompetă, percuții, vioară, violă, violoncel, pian și o solistă vocală). Sub con-

ducerea dirijorului *Cornel Țăranu*, formația clujeană, aflată în Capitală, ne oferă o «Seară de muzică contemporană» de compozitori români și străini: *George Enescu*, *Doru Popovici*, *Cornel Țăranu*, *Peter Maxwell Davies*, *Hugo Wood*, *Vasile Herman*, *Cos-tin Miereanu*, *Dan Constantinescu* (5 februarie, sala mică a Palatului).

● Se află la București pentru două concerte (2 și 3 februarie) în sala mică a Palatului, *Orchestra de cameră a Universității catolice din Chile*, alcătuită din 7 vioară, 2 viole, 2 cello, contrabas și clavicin. Programele sînt alcătuite din lucrări preclasice, clasice, contemporane: *Vivaldi*, *Ginastera*, *J.S. Bach*, *Lecca*, *Santoro*, *Mozart*, *Leng*, *Schidlowski*, *Bartok*.

plastică

● *Ivan Mestrovic* (1883-1962). Unul dintre cei mai mari sculptori ai secolului, a cărui operă, concepută într-o viziune monumentală, e caracterizată prin marea ei forță de sugestie. Expoziția de la Dalles reunește 45 de sculpturi, atît din ciclurile sale istorice, cît și din seria de personaje biblice și feminine, lucrări de un înalt umanism.

● *C. Piliuță* — pictură. După seria de portrete din ultima vreme, Piliuță se reîntoarce la peisaj și flori, în căutarea atmosferei celei mai pure. Cele trei privesc de iarnă (ca să le amintim numai pe acestea), cu cromatica lor monodică, nu sînt numai un exercițiu de virtuozitate, ci în primul rînd o demonstrație a potenței de a crea o atmosferă de un inegalabil lirism, care transcede în infinitele imperii ale incantației (Apollo).

● *Aurel Nedel*. Nedel își bazează pictura poate nu atît pe viziune cît pe senzații, pe care le decantează și le dă intensitate. E un lirism al lucidității și confesiunii, convertit într-o pictură plină de sensibilitate, dar și de rafinatele cromatice, cu focare fascinante de culoare, polifonii care atrag, incită și obligă ochiul să facă lungi popasuri (Apollo).

● *Mihai Bandac* — pictură. Lucrările reconstituie parcă o atmosferă bacoviană, populată de imagini nostalgice, fie pornind de la culori-simbol («Nostalgie»), fie apelînd la imagini figurale («Plimbare tristă», «Dans vechi»), dar în ambele ipostaze realizînd o atmosferă elevată prin discrete ritmuri armonice (Apollo).

● *C. Baciu* — grafică. Cîteva ilustrații la «Drumuri de munte» — un Hogas în viziunea plină de originalitate a artistului. Apoi, *Baciu* coboară din sferile livrescului printre oamenii obișnuiți, dărîndu-ne «momente» ai căror eroi sînt muzicanți, oameni din crîșme umile etc., desene pătrunse de emoții interioare, fermecătoare prin sinceritatea lor (Apollo).

● *C. Foamete* nu practică o sculptură a ambiguității și falsului rafinement. El interpretează în mod personal omul, în diverse ipostaze, cu minimum de mijloace, sîfîindu cu tandrețe materialul și smulgîndu-i «expresii», ca în lucrările de mici dimensiuni expuse la Apollo.

televiziune

Televizionul: un nou roman folieton «de luni», trei transmisii în direct de la Leningrad, unde se desfășoară Campionatele europene de patinaj artistic (joi, vineri și sîmbătă) și un film de zile mari. Rubrica de teatru care ne rezervă în trecutul apropiat plăcute surprize, ne-a cam uitat.

DUMINICĂ. Realitatea ilustrată (17.15) ● Un film sovietic de

varietăți — «Fantezia culorilor» (19.30) ● Film cu trei stele, «Fascinația», cu Gregory Peck și Ingrid Bergman, una dintre cele mai izbutite creații ale lui Alfred Hitchcock (20.50) ● Iubitorii de operă pot comuta pe programul II, să-și asculte pe Nicolae Herlea, Magda Ianculescu, Marina Crîlovici, Ladislau Konya, Maria Săndulescu, Corneli Finăteanu în cîteva scenemontaj din «Traviata», «Othello» și «Bal mascat» (21.40).

LUNI. Noul film-fluviu se numește «Mîndrie și prejudecată», după romanul, tot al unei scriitoare, tot englezoaică și tot din prima jumătate a secolului XIX, Jane Austen (19.55) ● Subiectele emisiunii între metronom și cronometru: 1) Nicolae Bălcescu; 2) Charlie Chaplin (20.50) ● Agenda politică (22.05).

MARȚI. Prin mijlocirea Inter-viziunii, cîteva virtuosi interpreți la instrumente populare fac cunoscută arta lor prietenilor de peste hotare (20.00) ● Un Medalion Orson Welles, excelentă inițiativă — ar trebui continuată — menită să deslușească iubitorilor filmului din țara noastră personalitatea unui mare creator din zona celei de-a 7-a arte (20.20)



Ingrid Bergman

MIERCURI. *Televinemateca*: «Idiotul», capodopera literaturii ruse în viziune filmică franceză. Regia — Georges Lampin; interpreți: Gérard Philipe și Edvige Feuillere (20.00) ● *Varietăți pe peliculă* — muzică ușoară maghiară.

JOI. *Seară de teatru*: spectacol cu «Orlando furioso» jucat în limba lui Ludovico Ariosto. O imprimare a televiziunii italiene (21.00) ● Filmul regizorului ceh Jiri Hanibal — «Bunicul, Kilijan și eu» (20.50).

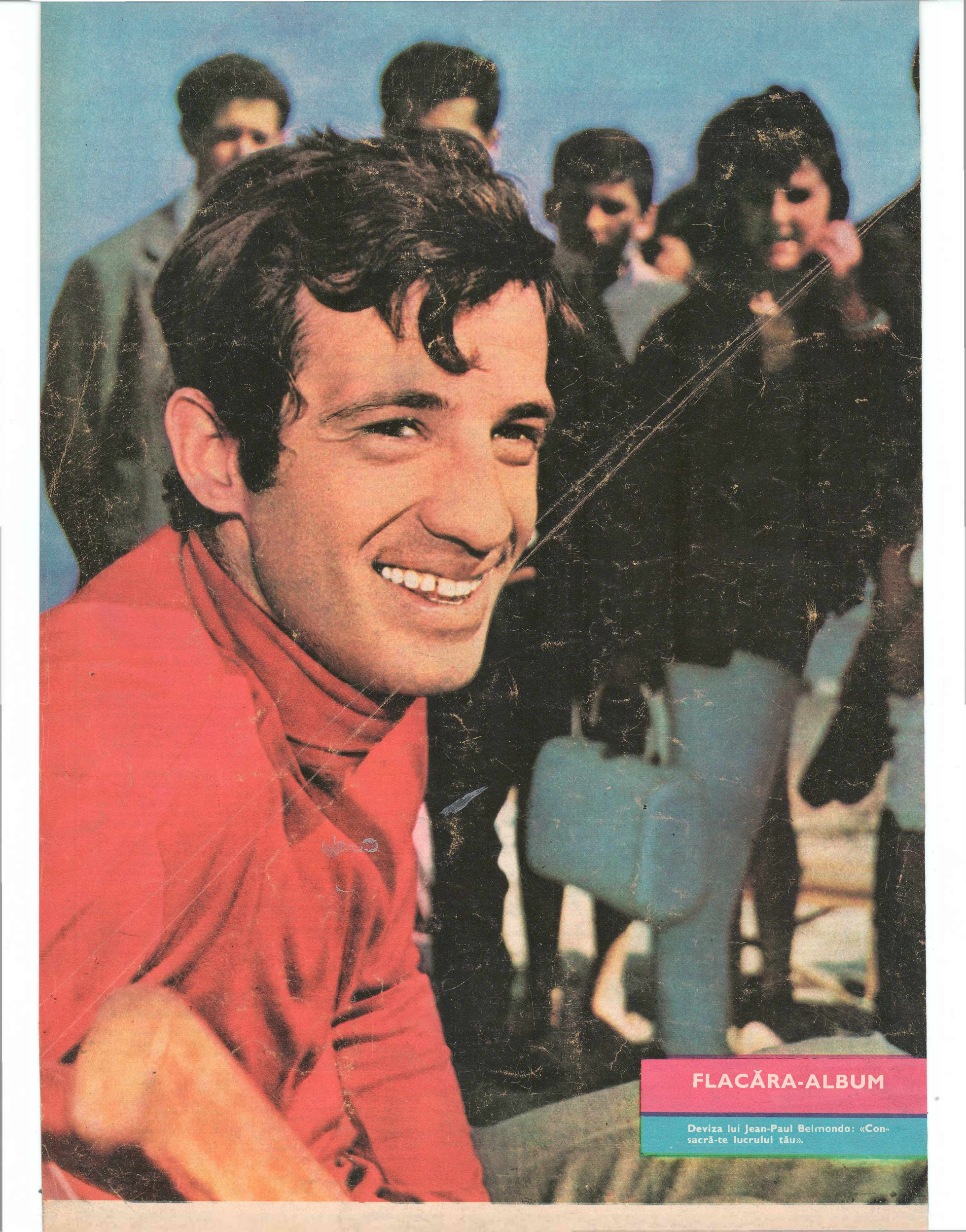
VINERI. Mai în glumă, mai în serios, titlul emisiunii de știință *Mai aveți o întrebare este*: «Piese de schimb pentru organismul uman». Se înțelege, despre transplantări este vorba. (19.30).

SÎMBĂȚĂ. O emisiune muzical-coregrafică de folclor, intitulată «Petrecere cu lăutari la Piatra Neamț» (22.10) ● Pe programul II, un film serial iugoslav, «Toamna sumbră». Nu știm ce ne spune că filmul nu este chiar de tot vesel (21.20).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON pentru concursul Pronosport nr. 5, etapa din 1 februarie 1970

I. Bari — Brescia	2
II. Fiorentina — Lanerossi	1
III. Inter — Roma	x
IV. Juventus — Sampdoria	x
V. Lazio — Cagliari	1
VI. Napoli — Torino	1
VII. Palermo — Bologna	x
VIII. Verona — Milan	x
IX. Atalanta — Foggia	x
X. Catania — Arezzo	1
XI. Como — Mantova	x
XII. Livorno — Varese	2
XIII. Reggina — Perugia	1



FLACĂRA-ALBUM

Deviza lui Jean-Paul Belmondo: «Con-
sacră-te lucrului tău».